

NIEUWSBRIEF 177

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN

Gemeente Kaag en Braassem

Website: <https://adviesraadkaagenbraassem.nl/>

Datum: 4 november 2019

Secretariaat: Mevrouw A.H.S. van der Meer- van Willigenburg

Emailadres: info@ASD.KaagenBraassem.nl

*Beste adviesraadleden en overige geïnteresseerden,
Reizen en toch thuis blijven? Dat kan door deze nieuwsbrief, die een interessante reis biedt door het hele land van het sociale domein, zonder vertragingen, files, voorafgaande boekingen, toeslagen enzovoort. U kunt starten wanneer u zelf wilt en doorgaan zolang het u interesseert. Kortom een soort vrij reizen !
Met vriendelijke groet,
Fried Elstgeest (elstgeest12@hotmail.com)*

Rood staat voor: JEUGD

Zwart staat voor: GEESTELIJKE ZORG

Bruin staat voor: WERK en INKOMEN

Blauw staat voor: WMO

Groen staat voor: WONEN

Paars staat voor: DIVERS

- 1) Oirschot zet vol in op preventie en informele hulp
- 2) De focus in het ouderenbeleid moet naar wonen verschuiven
- 3) Professionals moeten zich realiseren wat nieuwe stress doet met zorgmijders
- 4) Ambulances zijn steeds vaker niet op tijd ter plekke
- 5) Negatieve ervaringen met eigen ouders in verpleeg- en verzorgingshuizen reden voor actie
- 6) Comfortroom waar ouderen met dementie herinneringen kunnen zien, horen en beleven
- 7) Veel mensen met dementie verbergen de ziekte liever
- 8) Het Sociaal Domein kent steeds meer samenwerkingsverbanden
- 9) Eenzaamheid kent vele gezichten – ook onder jongeren
- 10) Sinds 2015 is kritiek op gemeenten toegenomen, niet alleen in de media, maar ook bij het Rijk
- 11) De Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW) wordt verlengd met vier jaar
- 12) Twee kort gedingen aanbieders van specialistische jeugdhulp in jeugdhulpregio Haaglanden
- 13) Compensatie die gemeenten krijgen voor loonstijging in jeugdzorg, moet in jeugdzorg landen
- 14) Tom in de buurt heeft een nieuwe website
- 15) Appverbod op 1 juli 2019 heeft tot veel onduidelijkheid geleid onder fietsers
- 16) Het mooiste was dat de kinderen bij elkaar konden blijven
- 17) Iedereen wil het beste voor de pensioenen, maar er wordt geen oplossing gevonden
- 18) Groter financieel risico gemeenten vanaf volgend jaar vanwege Besluit bijstand zelfstandigen
- 19) Wie schulden heeft, moet zicht kunnen hebben op een nieuwe start
- 20) De samenleving heeft een 'blinde vlek' voor mensen met een licht verstandelijke beperking
- 21) De aanpak van armoede onder kinderen verschilt te veel per gemeente
- 22) Hele sociale systeem is gericht op fraudebestrijding en het principe van 'voor wat hoort wat'
- 23) Psychische problemen zijn nog lastig om over te spreken. Zeker onder jongeren
- 24) Educatieve dagbesteding waar jongvolwassenen met beperking zich kunnen bekwamen in de IT
- 25) Per 1 januari 2020 eenmalige diagnose voldoende voor mensen met een chronische beperking

- 26) Mensen met arbeidsbeperking aannemen niet hoog op de prioriteitenlijst van werkgevers
- 27) Gevolgen invoering WAB voor mensen met kwetsbare positie op arbeidsmarkt
- 28) Gemeente Emmen: Klanten kunnen zich vrijblijvend aanmelden voor Mijn Welzorg
- 29) De zoektocht van zijn ouders naar een eigen huis voor Boris. En een verhaal over loslaten
- 30) 'De oplossing ligt bij mensen thuis en bij professionals op de werkvloer
- 31) Door subsidiebedrag met 50 procent te verlagen komt voortbestaan van adviesraad in gevaar
- 32) Berichten met betrekking tot de hele gemeente
- 33) Pensioenkorting is grotendeels onnodig volgens ruim veertig experts in brief
- 34) Verslaving is iets dat we al honderden jaren kennen, het is bijna onderdeel van de samenleving
- 35) Elektrische bakfietsen of gemotoriseerde gehandicaptenvoertuigen en toelatingssysteem
- 36) Pilot-meldpunten afgelopen jaar bijna 8000 meldingen over personen met verward gedrag
- 37) In woonservicezones wordt de ambitie om senioren langer thuis te laten wonen haalbaar
- 38) Om problemen met hulpmiddelen écht aan te pakken, is een landelijk verbeterplan nodig
- 39) Veel mensen, die in deze tijd, nauwelijks hoofd boven water kunnen houden
- 40) Personeel vinden voor de gehandicaptenzorg is erg lastig
- 41) Naast weerstand tegen in dienst nemen van arbeidsbeperkten ook veel onbekendheid
- 42) Het tekort aan woningen en de concurrentie op de koopmarkt jaagt de prijzen op
- 43) Het idee van Senior Smart Living: een woonconcept voor actieve senioren
- 44) Bedrijven moeten verantwoording afleggen over werving en selectie, en of dit eerlijk verloopt
- 45) Alphen a/d Rijn, Kaag en Braassem en Nieuwkoop: Hoe zorg je dat mensen die in een sociaal kwetsbare positie verkeren, opgenomen zijn in de buurt?
- 46) Gemeenten in actie komen om vervuiling met PFAS op hun grond in kaart te brengen

1) Oirschot zet vol in op preventie en informele hulp

Google melding Wmo: Binnenlands Bestuur 30 september 2019

Integrale toegang '3D' in één hand

Yolanda de Koster 30 sep 2019 1 reactie Oirschot zet vol in op preventie en informele hulp. Dat begint zijn vruchten af te werpen. Wmo-aanvragen voor persoonlijke begeleiding nemen af. Ook worden minder jongeren doorverwezen naar gespecialiseerde jeugdhulp. De sleutel: het brede welzijnswerk en de integrale toegang is in één hand gelegd.

Herinrichting Bij de herinrichting van het sociaal domein in Oirschot stond voorop dat het makkelijker én dichtbij moest worden georganiseerd. Er rolde een model uit waarbij het brede welzijn en de informele zorg een prominente rol moesten gaan krijgen. Ook moest een einde worden gemaakt aan de vele loketten waar inwoners met hun vraag moesten aankloppen.

Integraliteit 'We wilden toe naar één integrale toegang voor de 3D's én het welzijnswerk, zodat je er ook de nuldelijn bij betreft', aldus wethouder Esther Langens (Dorpsvisie). En bij de zogeheten nuldelijn, ook wel het voorliggende veld genoemd, moet aan collectieve voorzieningen, het brede welzijnswerk, inclusief het jongerenwerk worden gedacht. En de gemeente wilde het hele pakket – die integrale toegang en het brede welzijnswerk – in één hand leggen. 'Juist om die integraliteit te bewaken. Hoe meer aanbieders je hebt, hoe meer je aan elkaar moet gaan knopen.' De opdracht werd aanbesteed en de LEVgroep rolde als samenwerkingspartner uit de bus.

Wijzer Er wordt nu zo'n anderhalf jaar volgens de nieuwe aanpak gewerkt. Centraal in de aanpak staat Wijzer, de plek waar iedereen met een hulpvraag kan aankloppen. Of het nu gaat over eenzaamheid, geldproblemen, opvoeding, jeugdhulp, huishoudelijke hulp; you name it en Wijzer gaat er mee aan de slag. 'Wij kijken naar alle leefgebieden', verduidelijkt jeugdhulpverlener Dolf van Veen van de LEVgroep. De 'casus' wordt vervolgens ingebracht in het casusoverleg, waar wordt besproken welke hulp het best passend is. De hulp waartoe besloten wordt, kan informele hulp zijn

of hulp van een van de professionals van het team Wijzer zijn. Als het moet, wordt doorverwezen naar de tweedelijns zorg, maar ook dan blijft Wijzer nauw betrokken.

Op- en afschalen ‘Want zodra er kan worden afgeschaald, en dat houden wij nauwlettend in de gaten, willen we er zijn voor die inwoner. Het is niet zo dat als de tweedelijnszorg ophoudt, alle problemen ook helemaal zijn opgelost. Hetgeen wat geleerd is, moet verankerd worden in het dagelijkse leven’, aldus Van Veen. Door deze aanpak kan ook veel makkelijker worden op- en afgeschaald, vult directeur Jasper Ragetlie aan. Iets waar veel gemeenten meer worstelen; heeft een inwoner tweedelijnszorg nodig dan is hij vaak uit beeld bij de gemeente of het sociale wijkteam. De duur en de kosten van trajecten zijn niet meer te sturen. Dat gaat in Oirschot anders. ‘Dat op- en afschalen kunnen we in dit model goed vormgeven’, stelt Ragetlie. Van informele inzet, naar nuldelijn, Wijzer, tweedelijnszorg en weer terug.

Bonus-malus De opdracht voor de LEVgroep geldt voor twee keer vier jaar. De LEVgroep krijgt jaarlijks een ‘zak geld’ mee waarmee ze het moet rooien. Ook is er een bonus-malusregeling. Ragetlie: ‘Op het moment dat de dienstverlening niet voldoende is, gaan wij dat ook voelen. Als de gemeente vindt dat we onvoldoende resultaat behalen, moeten we geld inleveren.’ Om te kunnen ‘afrekenen’ moet het effect wel kunnen worden gemeten. Aan die effectiviteitsmeting wordt, samen met de gemeente en Fontys Hogeschool, gewerkt. Een aantal effecten is al wel zichtbaar. ‘Bij de Wmo persoonlijke begeleiding zie je al dat het aantal indicaties daalt. En bij jeugdzorg hebben we dit jaar zestig trajecten zelf opgepakt, die anders waren doorwezen naar de tweedelijns’, aldus Van Veen.

Wensenlijst ‘We zijn een heel eind, maar we zijn er nog niet’, stelt wethouder Langens. Er staat nog een en ander op het wensenlijstje van de gemeente. Want hoewel team Wijzer de keukentafelgesprekken voor een Wmo-voorziening voert, wordt de daadwerkelijke indicatie afgegeven door de gemeenschappelijke regeling waarin Oirschot met een aantal Kempengemeenten zit. Langens wil dat op termijn zoveel als mogelijk naar Oirschot halen. Datzelfde geldt voor (arbeids)participatie. Ook dat wordt regionaal, vanuit Bladel, georganiseerd. Wel zijn er inmiddels bij team Wijzer spreekuren, waarbij medewerkers van de GRSK (Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten) mensen met vragen over (arbeids)participatie op weg helpen. ‘Daar waar inwoners eerst naar Bladel toe moesten om hun zorgpakket ingevuld te krijgen, kunnen ze nu in de eigen gemeente terecht. Mensen voelen zich veiliger in hun eigen omgeving. Je merkt meteen dat er meer gebruik van wordt gemaakt en daar doen we het voor.’

Reactie op dit bericht

Door G. Bots op 9 oktober 2019 09:58

IN de praktijk komt het er dus gewoon op neer dat de zorg zo veel mogelijk overgelaten wordt aan vrijwilligers en dat het heel moeilijk is om professionele hulp te krijgen. Er wordt vergeten dat de cliënt zelf bepaalt of een vrijwilliger aan het lichaam of in huis mag komen. Er wordt nu op de borst geramd maar al die mensen die op deze manier geen hulp krijgen worden niet in de tevredenheidsonderzoeken meegenomen. dit is duidelijk een zaakje van kiezersbedrog.

2) De focus in het ouderenbeleid moet naar wonen verschuiven

Zorgvisie 30 september 2019

‘Verplicht gemeenten woonzorgvisie te ontwikkelen’

Gemeenten moeten worden verplicht om een woonvisie te ontwikkelen op basis van de demografische ontwikkelingen in hun gebied. Dat moet bijdragen aan beter beleid op het gebied van wonen en zorg voor ouderen. Dat zegt Liane den Haan, directeur-bestuurder van ouderenorganisatie ANBO, in aanloop naar een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over dit onderwerp.

‘De focus in het ouderenbeleid moet naar wonen verschuiven’, zegt Den Haan. ‘Nu gaat het nog te vaak over zorg. Daarbij ligt de nadruk op mensen die kwetsbaar en hulpbehoevend zijn, terwijl er een grote groep is die nog in goede gezondheid is en goed voor zichzelf kan zorgen. En ook de groep die

wel gezondheidsproblemen heeft, ziet zichzelf niet als ziek en wil niet als zijn of haar aandoening worden gezien.'

Gezond ouder worden De ANBO-bestuurder constateert dat het huidige beleid uitgaat van de burger die zegt: ik heb zorg nodig. Dit terwijl mensen zelf aangeven: ik wil gezond ouder worden en het liefst thuis. 'Thuis betekent echter niet dat ouderen niet bereid zouden zijn om te verhuizen als hun eigen woning niet meer geschikt is', vervolgt ze om een hardnekkige mythe uit de wereld te helpen. 'Uit ons onderzoek naar de woonwensen van ouderen blijkt dat zij wél bereid zijn om te verhuizen, maar daarbij graag hun zelfstandigheid willen behouden, een eigen voorkeur willen hebben. Tegelijkertijd willen zij wel graag onderdeel zijn van een woongemeenschap zijn, waarbij mensen ook voor elkaar zorgen.'

Zelfstandig, maar wel geclusterd wonen biedt volgens ANBO mogelijkheden om de zorg die ouderen nodig hebben op een passende, maar toch efficiënte manier aan te bieden. Zo moet het gat dat nu valt tussen thuis wonen en het verpleeghuis worden gedicht. 'Mensen blijven nu te lang thuis wonen zonder dat ze daarbij de juiste zorg en begeleiding krijgen, met alle problemen van dien. Mensen die eigenlijk nog prima thuis konden wonen, glijden af, verwaarlozen zich en worden dan juist ziek. De ziekenhuizen lopen vol met deze mensen, die vervolgens niet naar huis terug kunnen. Naar een andere woning kunnen ze niet zo makkelijk, omdat de woningmarkt volledig op slot zit. Omdat er niet wordt gewerkt aan alternatieven voor thuis of het verpleeghuis.'

Om deze alternatieven te ontwikkelen is het volgens Den Haan belangrijke dat juist niet de zorgaanbieders het voortouw nemen. 'Het kabinet heeft met de 2,1 miljard euro voor de verpleeghuizen, een heel slechte financiële prikkel gegeven aan de langdurige zorg voor ouderen. Dit geld had veel beter besteed kunnen worden aan de zorg voor mensen thuis. De kwaliteit van de verpleeghuiszorg in Nederland is hoog. Maar vanwege het achterlijke manifest van Hugo Borst en Karin Gaemers moest er meer geld komen om verpleeghuiszorg te verbeteren, terwijl die in Nederland al erg goed is. Vervolgens zie je dat de zorgaanbieders de grootste moeite hebben om voldoende medewerkers aan te trekken en dat het geld op de plank blijft liggen.'

Gemeenten laten regierol liggen In plaats van de regie op de woonzorg aan zorgaanbieders over te laten, zouden gemeenten deze taak veel voortvarender moeten oppakken dan de meeste nu doen. In 2016 kwam het aanjaagteam Langer Zelfstandig Thuis Wonen, onder leiding van Marnix Norder, al met aanbevelingen hiertoe. Gemeenten zitten op een schat aan demografische gegevens en zouden dus goed kunnen inschatten welke behoeften hun bevolking heeft, op dit moment en in de toekomst. Op basis hiervan zouden ze een woonleefvisie moeten maken met bouwplannen voor zowel de korte als de lange termijn. Intussen heeft slechts veertig procent van de gemeenten een woonvisie, minder dan de helft daarvan heeft inzicht in de demografische opbouw van hun bevolking, stelt ANBO.

'Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de wijkopbouw, voor sociale voorzieningen, voor het vervoer en voor belangrijke delen van de zorg. Zij zijn de aangewezen partij om in het beleid voor wonen en zorg de regierol te pakken, maar ze laten die liggen', stelt Liane den Haan van ANBO. 'Daarom zullen wij in het gesprek in de Tweede Kamer vragen om gemeenten te verplichten om een integrale woonvisie te ontwikkelen. Ook zullen we vragen om het extra geld voor de woningmarkt in te zetten om te investeren in nieuwe woonvormen en sociale voorzieningen die goed ouder worden mogelijk maken.'

Politieke waan van de dag Dat de gemeenten deze handschoen niet hebben opgepakt, ligt volgens Den Haan aan politieke belangen. 'Gemeenten zijn in Nederland een politiek vehikel. Iedere vier jaar zit er een nieuw college. Dat moet eerst een jaar worden ingewerkt. Daarna moet er in twee jaar worden gescoord met mooie sexy projecten waarop men zich kan profileren en daarna wordt er een jaar campagne gevoerd voor de nieuwe verkiezingen.

En de ouderenhuisvesting, zo krijg ik vaak te horen, is nou eenmaal niet sexy.'

Het aanjaagteam van Norder heeft inmiddels een opvolger in het programma Langer Thuis, waarin de veldpartijen overleg voeren over de maatregelen die moeten worden genomen om dit mogelijk te maken. Het programma noemt Den Haan 'tijdverspilling' en 'weggegooid geld'. Ze vreest dat ook dit

zal verzanden in de politieke waan van de dag. Dat ligt niet alleen aan de gemeentepolitiek, maar ook aan Den Haag. ‘Martin van Rijn was destijds een intrinsiek gemotiveerde staatssecretaris op Volksgezondheid die dit onderwerp echt van de grond wilde krijgen, maar hij vond niet de verbinding met collega Stef Blok, die vanuit Binnenlandse Zaken de gemeenten onder zich had. Ook nu zie je dat de verbinding tussen De Jonge (VWS,red.) en Ollongren (BZ), er niet is. En dat is nodig om echt stappen te zetten.’

Geïstitutionaliseerd Voor mooie voorbeelden voor een goed woonzorgbeleid wijst Den Haan naar de Scandinavische landen en Duitsland. ‘Wij blijven in Nederland achter, omdat de zorg bij ons sterk geïstitutionaliseerd is. Zorgaanbieders werken veelal in instellingen. In andere landen zie je veel meer dat zorgverleners bij de mensen thuis werken en daar gedragen ze zich ook naar. Ze zijn te gast, dus doen ze bij binnenkomst hun schoenen uit en gaan ze eerst even een praatje maken. Zo laat je mensen veel meer in hun waarde dan zoals het vaak bij onze thuiszorg gaat dat de medewerker vooral de medische taken komt uitvoeren en geen tijd krijgt voor meer.’

‘In Finland zie je ook dat er eigenlijk nooit over zorg wordt gesproken, maar wel over gezondheid, er is geen stigma op ouder worden’, vervolgt Den Haan. ‘Wonen en zorg zijn daar tot het uiterste gescheiden. Goed wonen is daar het allerbelangrijkste. De zorg wordt in arrangementen ingekocht. De bewoners vormen daarbij een soort coöperatie, waarbij iedereen inspraak heeft.’

Uitgaan van de leefsituatie Toch ziet Den Haan ook in Nederland wel goede voorbeelden ontstaan bij zorgaanbieders. ‘Een organisatie die van de mensen en hun leefsituatie uitgaat, is Viattence. Die biedt bijvoorbeeld tweepersoonskamers, zodat echtparen niet van elkaar gescheiden hoeven te worden als de ene hulpbehoevend wordt. En er zijn meerdere zorgorganisaties die gebruik maken van gps-trackers om bewoners met dementie die willen wandelen ook die vrijheid te kunnen geven, zonder ze helemaal uit het oog te verliezen.’

Den Haan wijst erop dat het ook met dementie mogelijk is om mensen lang in de thuissituatie te kunnen begeleiden. Nieuwe technologieën kunnen daarbij helpen, zoals het robotje Tessa, dat de vorm van een bloempotje heeft en mensen een seintje geeft wanneer ze bijvoorbeeld hun medicijnen moeten innemen. ‘Het belangrijkste is dat het welzijn en de kwaliteit van leven van mensen voorop staan. Als je een gezonde woonomgeving creëert, zul je ook zien dat het gebruik van andere vormen van zorg zal afnemen. Er gaat een sterke preventieve werking vanuit, die ook zal helpen om de stijgende zorgkosten te beteugelen’, aldus Liane den Haan, directeur-bestuurder van ANBO.

Samira Ahli redacteur Zorgmanagement

3) Professionals moeten zich realiseren wat nieuwe stress doet met zorgmijders

Zorg+welzijn 2 oktober 2019

Nieuwe stress leidt vaak tot zorgmijdend gedrag

Zorgmijders vragen om een onorthodox aanbod, zegt psychiater en professor Witte Hoogendijk. Hij spreekt over onderschatten en overschatten. Over belonen en bore-outs. ‘Professionals moeten zich realiseren wat nieuwe stress doet met zorgmijders.’

Professor Witte Hoogendijk, hoogleraar en hoofd van de afdeling psychiatrie van het Erasmus MC in Rotterdam, houdt zich al jaren bezig met het onderwerp stress. In 2017 publiceerde hij samen met journalist Wilma Rek het boek ‘Van bigbang tot burnout, het grote verhaal over stress’ en in 2018 het boek ‘Leef als een beest’. Ons ‘verouderd’ stresssysteem is eigenlijk niet toegerust op de complexiteit van het huidige bestaan, met als gevolg een enorme stijging van het aantal burn-outs en depressies, is een belangrijke boodschap van het boek.

Onderscheid Voor speciale groepen zoals zorgmijders is de omgang met stress nog problematischer, stelt Hoogendijk, een van de sprekers op het Zorg+Welzijn Congres Zorgmijders op 14 november in Ede. ‘We moeten ons realiseren dat niet iedereen hetzelfde met stress omgaat. Er is

sprake van een stressor, hetgeen dat de stress veroorzaakt, de stressrespons en het stressgevoel wat het ons vervolgens geeft. Het is ook voor professionals belangrijk om dit onderscheid te maken.'

Primaire stressrespons Veel mensen hebben te maken met de drukte en complexiteit van het bestaan, maar bij zorgmijders zijn de stressoren vaak van andere aard, aldus Hoogendijk. Waar ga ik slapen, hoe slaap ik veilig, waar ga ik eten? Een type stressor dat van alle tijden is. 'Net als rouw. Het verlies van een naaste is een verschrikkelijke gebeurtenis, maar de meeste mensen houden er niets aan over. Daar zijn we wel op toegerust. Je doorloopt het rouwproces in alle fasen.' Vergelijkbare mechanismes treden op bij honger. 'We handelen dan vanuit een primaire stressrespons. Als je echt honger hebt, ga je op zoek tot dat je eten gevonden, desnoods uit de vuilnisbak.'

Spankracht Kortom, zorgmijders vallen eigenlijk terug op hun instincten. Maar dat gaat niet zo eenvoudig in de huidige samenleving. Je kunt niet zomaar een hut bouwen of een tentje opslaan. 'Ook slapen is aan regels gebonden en dan hebben we het nog niet eens over boetes, aanmaningen, schulden. Juist dit soort complexe stressoren zorgen voor chronische stress. Bij zorgmijders zit het probleem vaak in de stressrespons. Door allerlei oorzaken, traumatische ervaringen in het verleden bijvoorbeeld, is de spankracht, de draagkracht van zorgmijders verlaagd.'

Stille getuige Al die nieuwe stress leidt vervolgens tot vermijdend gedrag. Middelengebruik is daar volgens de psychiater de 'stille getuigen' van. 'Alcohol, cannabis of andere middelen om de stress te dempen. Vandaar dat we bij deze groep ook veel verslavingsproblematiek zien.' Ook het ontlopen van hulpverleners die allerlei ingewikkelde eisen stellen is een reactie op die stress.

Onvermogen Hoogendijk: 'Professionals moeten zich realiseren dat sprake is van onvermogen om te reageren op nieuwe stressoren. Misschien overschatten we soms het vermogen van zorgmijders om aan onze eisen te voldoen. Ook al verpakken we die eisen nog zo empathisch.'

Geld voor medicatie De hulp aan zorgmijders vraagt daarom om onorthodoxe oplossingen. Hoogendijk wijst op het onderzoek van zijn collega Niels Mulder, hoogleraar Openbare Geestelijke Gezondheidszorg bij het Erasmus MC. 'Als therapietrouw zo'n groot probleem is, waarom geven we de cliënten niet gewoon geld als hij of zij hulp accepteert?' Money for medication, Financiële beloningen ter verbetering van antipsychotische medicatietrouw bij patiënten met psychotische stoornissen heet het onderzoek. 'Je maakt de oplossing dan heel concreet. En het bleek in het onderzoek ook effectief alleen niet te implementeren.' Een zorgmijder betalen leidt meteen tot allerlei ethische discussies in de praktijk.

Bore-out Een ander aspect wat bij zorgmijders misschien wordt vergeten, is volgens Hoogendijk dat zorgmijders soms onderschat worden. 'Deels voelen ze zich overbelast of burn-out door alle drukte en complexiteit maar daarnaast kan er ook sprake zijn van bore-out.' Aan zorgmijders wordt niet altijd gevraagd wat ze nog wél kunnen, stelt hij. 'Terwijl dat juist voor deze groep een belangrijke vraag is. Denk aan die precieze werknemer die overspannen thuis komt te zitten, omdat hij alles zo goed wil doen. Je kunt zo'n man thuis laten zitten, of vragen of hij twee dagdelen per week komt, om het werk van anderen te controleren? Dat levert geen nieuwe stress op, maar wel voldoening.' Ook zorgmijders kunnen volgens hem – op onverwachte wijze – zeker wat betekenen. 'Ze kennen vaak de stad als de beste, maak daar bijvoorbeeld gebruik van.'

Aan het denken

De professor hoopt professionals die in de dagelijkse praktijk met cliënten met zorgmijdend gedrag te maken hebben, hierover aan het denken te zetten. 'De kennis over stress en hoe iedereen daar anders mee omgaat, kan daarbij helpen.'

Jessica Maas

4) Ambulances zijn steeds vaker niet op tijd ter plekke

Zorgvisie 2 oktober 2019

Ambulances steeds vaker niet op tijd

Ambulances zijn steeds vaker niet op tijd ter plekke. Het aantal regio's dat de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) kwalificeert als 'zorgwekkend' is toegenomen van drie in 2017 naar zes in 2018. Minister Bruins voor Medische Zorg wil dat de NZa en de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) extra toezicht houden op deze probleemregio's.

Ambulances behoren in ten minste 95 procent van de ernstige meldingen binnen 15 minuten na aanname van de melding aanwezig te zijn. In 2016 constateerde de NZa dat in 17 van de 24 regionale ambulancevoorzieningen (RAV'en) die norm niet is gehaald. In 2017 lukte dat niet in 21 van 24 de RAV'en. Dat valt te lezen in een brief van de NZa aan minister Bruins op 20 september.

Drie regio's boeken vooruitgang De NZa heeft de 21 RAV'en met problemen onderverdeeld in drie categorieën. De 3 A-regio's boeken vooruitgang. De NZa heeft er vertrouwen in dat deze regio's de norm 'op termijn' gaan halen. In de B-regio's spannen ambulancediensten en zorgverzekeraars zich in om te voldoen aan de norm. Maar de NZa heeft er geen vertrouwen in dat dit op korte termijn gaat lukken. Het aantal B-regio's nam af van 14 in 2017 tot 12 in 2018.

Probleemregio's hobbelen achteruit Het aantal regio's dat de NZa kwalificeert als 'zorgwekkend' is toegenomen van 3 in 2017 naar 6 in 2018. In 5 van die regio's zijn de responsetijden er fors op achteruit gegaan. De gemiddelde response-scores zijn gedaald van 91,5 procent in 2017 naar 90,5 procent in 2018. Deze regio's kampen naast een structureel personeelstekort met onvoldoende inzicht in de optimale spreiding en beschikbaarheid van capaciteit. Ook is de sturingsinformatie in deze regio's ondermaats.

Tijdigheid is een onderdeel van kwaliteit. Maar de NZa waarschuwt dat te sterke focus op 'op tijd komen' juist ten koste kan gaan van kwaliteit. Dat is bijvoorbeeld het geval als ambulances wel binnen 15 minuten na melding aanwezig zijn, maar niet met de juiste uitrusting of personeel. Minister Bruins voor Medische Zorg wil dat de NZa en de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) daar extra toezicht op houden in de zes probleemregio's. Dat schrijft hij in een brief aan de Tweede Kamer, voorafgaand aan het Algemene Overleg over acute zorg op 3 oktober. Hij wil dat de NZa en de IGJ een plan opstellen dat waarborgt dat de inzet om de normen te halen niet ten koste gaat van de patiëntveiligheid en kwaliteit van zorg.

Actieplan ambulancezorg Verder verwijst de minister naar het actieplan ambulancezorg, dat hij eind 2018 heeft gemaakt met de brancheorganisaties Ambulancezorg Nederland (AZN) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN). Daarin staan maatregelen die moeten leiden tot betere responstijden voor spoedeisende ambulancezorg, betere samenwerking in de hele keten van de acute zorg en effectievere inzet van ambulancezorg. 'Samen met AZN en ZN zet ik hier volop op in', aldus Bruins.

Seh's goed bereikbaar Met de bereikbaarheid van de spoedeisende hulp (seh) van ziekenhuizen is het beter gesteld. De NZa heeft de data van vier ROAZ-regio's (ROAZ = Regionaal Overleg Acute Zorgketen) over seh-stops geanalyseerd. Als een ziekenhuis een seh-stop afgeeft, is het er zo druk dat ambulances beter door kunnen rijden naar andere ziekenhuizen. De vier regio's zijn Noord-Holland/Flevoland, Noordwest-Nederland, Midden-Nederland en West-Nederland. Dat zijn de enige regio's die consequent seh-stops registreren. In gemiddeld 97 procent van de tijd waren de seh's in deze regio's toegankelijk. Dat betekent dat er geen seh-stop was. Als er sprake is van levensbedreigende situaties, dan kunnen ambulances altijd terecht op de meeste geschikte seh. Ook al is daar een seh-stop. Dat hebben ziekenhuizen en ambulancediensten afgesproken.

Bart Kiers schrijft zowel over cure als care. Zijn aandachtsvelden zijn de ziekenhuizen, medisch specialisten, wijkverpleging en ouderenzorg.

5) Negatieve ervaringen met eigen ouders in verpleeg- en verzorgingshuizen reden voor actie

Platform 31 3 oktober 2019

Het Ouden Huis: een extramurale voorziening mét intramurale trekjes

Interview met Karel van Berk, initiatiefnemer het Ouden Huis

Negatieve ervaringen met eigen ouders in verpleeg- en verzorgingshuizen waren voor Leonard Smit en Karel van Berk reden om in actie te komen. Ze willen met hun wooninitiatief 'het Ouden Huis' een alternatief bieden en zo bijdragen aan een goede oude dag voor senioren. "In een verpleeghuis raak je van de ene op de andere dag elke vorm van kracht en eigenwaarde kwijt, het wordt je min of meer afgenomen." Een interview met Karel van Berk over de oprichting van het Ouden Huis.

"We spraken vaak over het verblijf van onze ouders, zo kwamen de ideeën. Die ideeën hebben we omgezet tot daden." Daarbij hielden de initiatiefnemers steeds in gedachten: het gaat niet om het systeem, het gaat om de mens. Wat willen zij? Wat is comfortabel voor hen? Een eerste concrete stap is inmiddels zo'n vijf jaar geleden, toen zij verkennende gesprekken aangingen met allerlei stakeholders, zoals medewerkers van gemeenten, mensen uit de zorg en andere initiatiefnemers. Ze maakten vervolgens een businessplan. Met succes. "Inmiddels staan de seinen voor een eerste locatie op groen", vertelt van Berk opgetogen. De bouw van het eerste Ouden Huis, in Bodegraven, gaat als het meezit begin 2020 van start. Eind 2020 zouden de eerste bewoners erin moeten kunnen.

Lage en middeninkomens De doelgroep waar het Ouden Huis zich vooral op wil richten, zijn met name de mensen met een laag inkomen. Bij het Ouden Huis gaat het ook om huurwoningen die bereikbaar moeten zijn voor mensen met alleen een AOW. Senioren zullen in toenemende mate voor huur kiezen, meent van Berk. "Het is ook mijn overtuiging dat dat voor de meeste senioren de beste woonvorm is." In Bodegraven wordt dan ook nauw samengewerkt met de woningcorporatie. "Wij worden de hoofdhuurder van de corporatie en verhuren de woningen. Hierover maken we nauwe afspraken." Maar dit brengt ook allerlei regels met zich mee waar woningcorporaties zich aan moeten houden. Corporaties verhuren huizen aan mensen met de laagste inkomens en stellen daarin een harde grens. Als de initiatiefnemers een Ouden Huis willen beginnen in een dorp met relatief weinig inwoners, sluiten ze daardoor al snel potentiële bewoners uit die net teveel verdienen. "Dit past niet bij het idee van het Ouden Huis, omdat we niet alleen toegankelijk willen zijn voor mensen met de laagste inkomens, maar ook voor de middeninkomens."

De doelgroep willen de initiatiefnemers ook breed houden wat betreft zorgbehoefte: "Iedereen is in principe welkom, van senioren zonder zorgvraag tot intensieve verpleging. Van vitaal tot afhankelijk." Die brede doelgroep maakt dat de initiatiefnemers met verschillende beleidsvelden te maken hebben, "waarmee we het ons niet makkelijk maken." Toch blijven ze bewust kiezen voor een brede doelgroep: "We zien dat de vraag niet alleen komt van ouderen met een zorgvraag. En we merken dat vitale ouderen het een zegen vinden te kunnen leven in de wetenschap dat zorg als dat nodig is beschikbaar is."

Zorgdrager en studenten "We willen dat senioren op een vertrouwde manier kunnen terugvallen op zorg." De oplossing die ze daarvoor hebben bedacht is een inwonende 'zorgdrager', met een Hbo-diploma verpleegkunde. De zorgdrager is verantwoordelijk voor de zorg en ondersteuning. Ook willen ze er ruimte bieden aan studenten uit de zorg: "Die kunnen er ook woonruimte krijgen en het zorgt voor wat extra beweging." Het Ouden Huis wordt ook zelf de zorgorganisatie. Met de inwoners wordt een dienstverlenings- of zorgovereenkomst afgesloten. Maar met het starten van een zorgorganisatie komt ook een enorm pak regelgeving kijken dat het de initiatiefnemers soms behoorlijk doet duizelen: "Toen wij begonnen aan het Ouden Huis was het voor ons echt een doolhof van wetgeving en beleid, bijvoorbeeld de verhoudingen tussen allerlei wetten en regelingen zoals de Wlz, Wmo en Zvw." En er is nog de vraag: moeten zij nu wel of niet een toegelaten zorginstelling worden? Daar hebben ze nog geen eenduidig antwoord op: "Omdat onze aanpak in veel opzichten niet makkelijk past in de bestaande formats van zorgorganisaties. Het is een extramurale voorziening mét intramurale trekjes", licht van Berk toe.

Je nek uitsteken Hoe zijn de initiatiefnemers ondanks alle complexe wet- en regelgeving dan al zo ver gekomen? Wat hen enorm hielp, was de welwillende houding van woningcorporatie Mozaïek. Van Berk: “De corporatie had het lef om te zeggen: wij gaan hier voor. Zij hebben echt hun nek uitgestoken”, vertelt Van Berk. “Het draait om mensen die een nieuw concept willen omarmen en het lef hebben om een risico te nemen. Dat gold ook voor de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Gemeenten zijn tot nu toe niet erg toeschietelijk om een woonvorm te realiseren zoals het Ouden Huis.” De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft positief meegedacht en meebewogen en zo bijgedragen aan de totstandkoming. “Dat zou ik wel in meer gemeenten willen zien”, aldus Van Berk. “Soms gaat het om punten en komma’s. Als daar geen creativiteit of bereidheid voor is, dan wordt het heel moeizaam.” Van Berk mist vaak consistentie in beleid. “Als je bezig bent met het ontwikkelen van een dergelijk initiatief dan gaat er minstens een kabinetswissel overheen, nou dan kan je zo weer vanaf vooraf aan beginnen”, vertelt Van Berk.

Financiering Over hoe je de financiering van het vastgoed rond krijgt voor een initiatief raakt Van Berk niet snel uitgepraat. Het is een thema waar hij veel over nadenkt. Van Berk: “Het moet volgens de nieuwe Stimuleringsregeling Wonen en Zorg ook mogelijk zijn om de financiering van het vastgoed op eigen kracht te doen. De regeling biedt garanties voor vijftien procent van de vastgoedinvestering, maar bij vastgoed gaat het in de eerste jaren vooral over de kasstroom, en die zal niet wezenlijk verbeteren met deze regeling”, meent Van Berk. Welke partijen moeten volgens hem een rol spelen bij het oplossen van dit vraagstuk? “Voor commerciële beleggers zijn de rendementen bij ons te laag. De overheid is naar ons idee de meest aangewezen partij om hierin ruimte te creëren vanwege de sociaal maatschappelijk toegevoegde waarde die we bieden.” Naast de financieringsvraag van het vastgoed hebben ze ook ‘aan de zorgkant’ te maken met risico’s. Van Berk noemt bijvoorbeeld de minimale marges en te late betalingsproblemen als er problemen zijn bij PGB-betalingen aan budgethouders. “We houden rekening met de mogelijke voorfinanciering van de zorg van vijftientwintig procent van de jaaromzet. Voor de zorgorganisatie en inrichting van algemene ruimten is een startkapitaal van twee tot tweeënhalve ton nodig voor elk Ouden Huis.” Als oplossing voor dit gat willen de initiatiefnemers crowdfunding inzetten.

Een stap verder In Bodegraven zijn er straks dus als het goed is 22 nieuwe woningen beschikbaar voor senioren, met daarnaast woningen voor de zorgdrager en studenten. Een heikel punt zijn nog de bouwkosten. “Enkel als die fors hoger uitpakken dan verwacht, wil de woningcorporatie heroverwegen”, aldus Van Berk.

Hoe zouden de woningen eruit moeten komen te zien? Er komt een gemeenschappelijke eetkeuken en zitkamer, die uitnodigend en sfeervol moeten zijn. “Wat ons betreft is het inclusief houtkachel”, lacht Van Berk. Momenteel zijn er ook gesprekken met andere gemeenten voor volgende locaties van het Ouden Huis. Er worden stapjes gezet maar het gaat langzaam en kost veel energie. Toch blijft hij optimistisch: “Ik kom telkens weer een stap verder.”

Meer informatie

website Het Ouden Huis (Fried: zie: <https://www.hetoudenhuis.nl/>)

6) Comfortroom waar ouderen met dementie herinneringen kunnen zien, horen en beleven

Zorg+welzijn 3 oktober 2019

‘Het is een hele uitdaging om de herinneringen op te halen die ertoe doen’

Het lijkt een doorsnee huiskamer, maar de zogeheten Comfortroom is een hightech plek waar ouderen met dementie hun eigen herinneringen kunnen zien, horen en beleven. Met hulp van geuren, kleuren, beelden en geluid beoogt de kamer een gepersonaliseerde beleving en rustgevende werking voor mensen met dementie.

Deze week werd de comfortroom officieel in gebruik genomen bij dagbesteding De Fabriek in Maasbree. En dat is geen toeval, want De Fabriek is een leerwerkplek die in het teken staat van leren, werken en innoveren. Studenten van Zuyd Hogeschool, Fontys Hogescholen en ROC Gilde

lopen hier regelmatig rond voor een project of onderzoeksvraag. De comfortroom is ontwikkeld binnen het project Innovatie van Zorgopleidingen en Zorg (IZO), een samenwerkingsverband tussen opleiders, werkgevers, bedrijfsleven en overheid, gericht op het vinden van oplossingen voor zorgvragen uit de praktijk met betrekking tot de regio Midden Limburg.

Vergrijzing en ontgroening En dat zijn er nogal wat, want het buitengebied vergrijst en ontgroent. Als gevolg van deze demografische ontwikkeling heeft de regio een verscheidenheid aan problemen op het gebied van zorg en welzijn. Project IZO wil bijdragen aan oplossingen. Daarnaast ijveren Fontys Hogescholen en Zuyd Hogeschool voor een nieuwe bacheloropleiding in Venlo: een brede opleiding die toekomstbestendige zorgprofessionals wil opleiden én behouden voor Limburg. Projectleider Joke Manders: 'Nu is hier in de buurt geen hbo-opleiding voor zorgprofessionals. Studenten vertrekken en zien we niet meer terug. Een nieuwe opleiding zou die spiraal kunnen doorbreken.'

Samen doorontwikkelen Of deze nieuwe opleiding nou wel of niet van start gaat, maakt geen verschil voor het werkplek-leren bij De Fabriek in Maasbree. De komende tijd hebben zorgprofessionals, studenten en het bedrijfsleven hier de gezamenlijke taak om de mogelijkheden van de comfortroom optimaal te gaan benutten en doorontwikkelen. Uiteraard sámen met de ouderen met dementie en hun mantelzorgers.

Steeds meer mensen met dementie Bij De Fabriek nemen dagelijks zo'n twintig tot dertig gasten tussen de 55 en 90 jaar deel aan dagbesteding. Afgelopen jaren zagen ze bij De Fabriek het aantal gasten met dementie steeds toenemen. En om goed met die veranderende doelgroep om te gaan moest de werkwijze worden aangepast. 'We merkten dat de activiteiten in een grotere groep – zoals schilderen, mozaïeken of bloemschikken – voor te veel prikkels zorgen bij mensen met dementie', vertelt initiatiefneemster Loes Broekmans. 'Het aanbod van activiteiten in kleine groepjes werkt een stuk beter voor deze mensen. We ontdekten dat het belangrijk is om de drukte van gezamenlijk koffiedrinken af te wisselen met prikkelarme momenten en rust.' Hiervoor werd afgelopen weken al regelmatig gebruik gemaakt van de comfortroom, vertelt Broekmans. Haar indruk is dat de comfortroom enorm goed aansluit bij de behoeften van de ouderen met dementie. 'In het bedieningsgemak moeten we nog wel een beetje onze weg vinden', aldus Broekmans. 'Door trial and error komen we erachter wat wel en niet werkt.'

Eigen wensen In de kleine, behaaglijke huiskamer staan twee gemakkelijke fauteuils voor een dressoir met laden. Boven het dressoir hangt een groot beeldscherm dat verbonden is met een kleiner touchscreen aan de wand boven de 'eetkamertafel'. Via het touchscreen kunnen gepersonaliseerde, versleutelde 'levensboeken' worden geactiveerd die vervolgens op het grote beeldscherm te zien zijn. Via het touchscreen zijn ook andere voorkeuren aan te geven, zoals geur en verlichting. Wil je daglicht, of gesloten gordijnen met juist meer sfeerverlichting? Wil je de typische eau de cologne nr. 4711 of de bekende geur van lavendel? In de comfortroom kan de sfeer zo ingesteld worden dat hij zoveel mogelijk tegemoetkomt aan de wensen van de gebruiker, of liever: aan dat wat de oudere met dementie ooit prettig vond. Daarvoor dienen ook de laden in het dressoir waarin de ouderen een aantal persoonlijke spullen kunnen opbergen.

Herinneringen die ertoe doen Het is de bedoeling dat mantelzorgers en zorgprofessionals foto's, film en muziek als input voor de digitale levensboeken gaan leveren. 'En dat is een heel proces, want je moet kunnen achterhalen wat écht belangrijk is geweest voor je vader, moeder of partner met dementie', aldus Jessica Hohenschon van Rememberz, het bedrijf achter de comfortroom. 'Om juist die herinneringen op te halen die ertoe doen, is een hele uitdaging. Zeker in een verder gevorderd stadium van dementie. Het is goed is om hier zoveel mogelijk familieleden bij te betrekken. Als je bijvoorbeeld samen een fotoboek doorbladert, dan kan je de (klein)kinderen vragen om digitale foto's te maken en op en stickje te zetten. Zo krijgen zij ook een rol. Dat vergroot de betrokkenheid.' Hohenschon ziet tevens een rol voor studenten weggelegd. 'Zij zouden mantelzorgers in een vroeg stadium kunnen enthousiasmeren om herinneringen op te halen.'

Sommigen zien het nut daarvan niet in, terwijl die herinneringen in een vergevorderd stadium van dementie vaak een van de weinige mogelijkheden bieden om nog contact te kunnen maken.'

Annelies van der Woude

7) Veel mensen met dementie verbergen de ziekte liever

Zorg+welzijn 3 oktober 2019

Zo maak je verborgen dementie bespreekbaar

Veel mensen met dementie verbergen de ziekte liever. Toch raadt Alzheimer Nederland aan het wel te bespreken. 'Soms gaat dat makkelijker tijdens een wandeling dan wanneer je elkaar aankijkt.' Op dementie rust een stigma. Dat blijkt uit een internationaal onderzoek van Alzheimer Disease International onder 70.000 mensen in 155 landen. Veel mensen komen er liever niet voor uit dat ze dementie hebben, laat het onderzoek zien. Nederlanders zijn nog huiveriger. Met 29 procent van de Nederlanders die zegt de diagnose liever te verbergen, scoren we hoger dan andere landen, waar het gemiddeld 20% is die de diagnose liever voor zich houdt.

Is niet opzettelijk 'Geheim houden van dementie klinkt alsof het opzettelijk gebeurt', zegt Julie Meerveld, Manager belangenbehartiging van Alzheimer Nederland. 'Maar dat is niet altijd hoe het gaat. Er zijn goede redenen waarom mensen liever niet aan de grote klok hangen dat het niet zo goed met ze gaat.'

Reden om te verbergen Een reden waarom mensen het liever niet publiek maken is omdat ze bang zijn dat ze niet meer serieus genomen worden. Meerveld haalt een verhaal aan van een van de belangenbehartigers die zelf dementie heeft. Hij ging al lange tijd steeds meer achteruit en toen hij bij de dokter zat om de diagnose te krijgen, begon de dokter ineens tegen zijn vrouw te praten. Terwijl voor de diagnose de dokter altijd gewoon tegen hem praatte. 'Mensen praten niet meer met maar over mensen met dementie, ook waar ze gewoon bij zitten. Dat is ontzettend pijnlijk', aldus Meerveld.

Rotziekte Behalve het niet vertellen dat je dementie hebt, kan het ook spannend zijn om überhaupt te testen op dementie. Wat als je het hebt? Meerveld: 'Het is een ontzettende rotziekte. Het is progressief, het gaat niet over en er is geen behandeling.'

Toch testen Toch raadt Alzheimer Nederland aan om wel te testen op dementie. 'Bekende symptomen, vergeetachtigheid, moeite hebben een plan te maken, gedesoriënteerd zijn, hoeft niet altijd te wijzen op dementie. Het kan ook veroorzaakt worden door andere ziekten zoals depressies of een hersentumor, ziekten waar wel behandeling tegen is.'

Zo herken je het verbergen Als professional is het belangrijk je te realiseren dat mensen dementie liever verbergen. 'Het kan een manier zijn om ermee om te gaan,' zegt Meerveld. 'Dat doen we wij allemaal tot op zekere hoogte: iedereen wil zich het liefste van zijn beste kant laten zien.' De meest voor de hand liggende manier waarop mensen het verbergen is gewoon ontkennen dat er iets aan de hand is. Zelfs al ligt de handtas in de koelkast of vergeet iemand om te eten. Soms hebben mensen door de ziekte niet het inzicht in wat misgaat.

Maak dementie bespreekbaar Als iemand het moeilijk vindt om het onder ogen te zien, is harde confrontatie meestal niet de juiste weg. Meerveld heeft daarvoor een tip: 'Ken je die scènes in tv-series waarin mensen in de auto zitten en elkaar de meest dolle dingen vertellen? Tussen neus en lippen door, tijdens een andere activiteit, worden dingen makkelijker bespreekbaar dan als je elkaar indringend aankijkt. Maak het bespreekbaar tijdens de afwas, een wandeling of het bakken van een taart zoals bij Taarten van Abel.' Maar realiseer je ook dat je mensen niet kunt dwingen het te bekennen.

"Ik heb dementie" Ook raadt Alzheimer Nederland het af om dementie te verbergen. 'Het kan voor de omgeving echt een eye opener zijn, te weten dat je dementie hebt. Wij raden aan om het juist wel te vertellen aan de omgeving omdat zij dan beter begrijpen wat er aan de hand is. Als je

het erkent, kun je ook een kaartje bij je dragen met daarop: “ik heb dementie”. Mocht je bij de kassa in de war raken, dan kan je dat kaartje laten zien en begrijpt de kassière ook wat er aan de hand is.’

Meer bekendheid over de ziekte Hoewel Alzheimer Nederland aanraadt het te vertellen, ligt er wel nog steeds een taboe op de ziekte. Uit hetzelfde internationale onderzoek bleek dat 16% van de mensen wereldwijd denkt dat mensen met dementie gevaarlijk zijn voor hun omgeving. Meerveld: ‘Veel gedrag van mensen met dementie is echter goed te verklaren als je je verdiept in de persoon in kwestie, in de ziekte en als je beter leert om te gaan met mensen met dementie. Daarom werkt Alzheimer Nederland hard aan het vergroten van de algemene kennis over dementie. Zo hebben we een aantal belangenbehartigers die zelf dementie hebben. Zij vertellen door het hele land wat dementie voor hen betekent. Door hen zien we dat er ook een leven is met dementie.’

Sterre ten Houte de Lange Freelance (web)redacteur Zorg+Welzijn

8) Het Sociaal Domein kent steeds meer samenwerkingsverbanden

Platform 31 3 oktober 2019

Tien tips voor succesvolle governance van je samenwerkingsverband

Het Sociaal Domein kent steeds meer samenwerkingsverbanden. Directeuren en opdrachtgevers vragen zich af hoe ze succesvol kunnen blijven en welke onderwerpen zij op de bestuurlijke agenda moeten zien te houden. Op een congres van DIVOSA, de vereniging van gemeentelijke directeuren sociaal domein, presenteerde KokxDeVoogd 10 tips voor succesvolle governance van samenwerkingsverbanden. Die tips zijn gebaseerd op onze ervaringen en gesprekken met directeuren van samenwerkingsverbanden en vertegenwoordigers van het ministerie van BZK.

Tip 1 Visie voorop

Voer periodiek en op alle niveaus het gesprek over de visie op beleid en uitvoering van de samenwerking. Bedrijfsvoering en schaalvoordelen zijn niet voldoende. Maatschappelijk toegevoegde waarde van regionaal belang gaat boven lokaal belang.

Tip 2 Aantal deelnemers in de samenwerking

Meer deelnemers meer complexiteit. Er is geen optimaal aantal, maar tien is veel. Er is een ondergrens om bepaalde taken zelfstandig te kunnen uitvoeren.

Tip 3 Oog voor historie

Wees bewust van de bredere context van de regio waarin wordt samengewerkt. De kenmerken van de regio en ervaringen op andere terreinen zijn bepalend.

Tip 4 Rollen en governance

Stuur op rolvolwassenheid in governance. Besteed aandacht aan ambtelijk samenspel tussen samenwerkingsverband en gemeenten.

Tip 5 Helder wie wat besluit

Wees helder over wie wat besluit: de gemeenteraad, het bestuur of de directeur.

Tip 6 Basis op orde

Opstarten vraagt investeren. Breng bedrijfsvoering en verantwoording op orde. Maximale transparantie over opdracht, prestatie-indicatoren, kwaliteit van dienstverlening, resultaten, risicobeheersing, data-analyses, benchmarks en financiën. Laat opdrachtgevers en gemeenteraad meekijken: ‘factfinding’ voorkomt ‘factfighting’.

Tip 7 Tijd en geld investeren

Werk aan vertrouwen, investeer in partnerschap en professionalisering. Bied ruimte voor innovatie en experiment.

Tip 8 Democratische legitimatie

Politieke overwegingen verschillen van rationele overwegingen. Investeren in rol en taken van gemeenteraden is cruciaal, net als trainen van politieke sensitiviteit van de ambtelijke organisatie.

Tip 9 Periodiek evalueren

Samenwerking is per definitie tijdelijk. Evalueer periodiek of samenwerking nog leeft. Kijk naar structuur, reductie van complexiteit en de verdeelsleutel. Voorkom institutionele discussie. Recente voorstellen van BZK gaan over verplichte evaluatie van samenwerking in gemeenschappelijke regelingen.

Tip 10 Streep in het zand

Wees helder over wat de organisatie aan kan. Trek eens per jaar een streep in het zand.

Deze 10 tips werden herkend en zijn nu van nut in samenwerkingsverbanden. Politieke dynamiek in gemeenteraden is de grote onvoorspelbare factor. Investeren in relaties met raadsleden en bestuurders is essentieel.

Meer informatie

Herkenning? Interesse? Neem contact met me op. Misschien kunnen we samenwerken. Eric Dorscheidt, partner KokxDeVoogd: 06 46 25 16 26.

9) Eenzaamheid kent vele gezichten – ook onder jongeren

Movisie 3 oktober 2019

Ook jongeren kunnen vereenzamen

Eenzaamheid hoort bij het leven

Eenzaamheid kent vele gezichten – ook onder jongeren. Eenzaamheid hoort bij het leven, maar niet elke jongere beschikt over een sociaal vangnet of vaardigheden om met eenzaamheidsgevoelens om te gaan. Movisie ontwikkelde met de gemeente Amsterdam acht persona's om eenzaamheid onder jongeren in beeld te brengen. 'Er is een stereotiepe beeld van de eenzame jongere als een gepeste zonderling, maar dat klopt dus niet. Als we dat onder ogen zien, kan je het stigma wegnemen en dat maakt de aanpak makkelijker.'

Stel je voor: Lotte, 18 jaar, heeft net haar vwo-diploma gehaald. Ze heeft veel vrienden met wie ze in groepsverband uit gaat en bij wie ze altijd vrolijk doet, maar met geen van die vrienden praat ze over wat haar echt bezig houdt: haar twijfels over haarzelf, over een vervolgstudie, haar toekomst. Als ze thuis komt na een avondje stappen, overvalt haar een gevoel van somberheid en eenzaamheid. Eenzaamheid associëren we met ouderdom, maar de realiteit is dat het voorkomt onder alle leeftijden, ook bij jongeren. Terwijl we eenzaamheid bij ouderen normaal vinden of in ieder geval begrijpelijk, is eenzaamheid bij jongeren een taboe. De norm is het hebben van veel vrienden en altijd plezier hebben. Dat heeft Lotte toch? Maar Lotte mist een goede vriendin met wie ze haar onzekerheden en twijfels een-op-een kan delen. Schaamte helpt Lotte niet om haar gevoel dat ze er alleen voor staat met iemand te delen. En dus is hulp ver weg.

Bekijk de persona's Lotte is een van de acht persona's, (Fried: zie: <https://www.16-27.nl/personas-eenzaamheid-onder-jongeren>) gemaakt op basis van interviews met eenzame jongeren en deskundigen als onderdeel van de Aanpak Eenzaamheid Amsterdam. Het doel is eenzaamheid onder jongeren een gezicht te geven, of eigenlijk gezichten want eenzaamheid kent vele gezichten. Behalve Lotte is er bijvoorbeeld ook Hamza (18) die worstelt met de aansluiting tussen thuis en zijn studie bouwkunde. Joyce (16) die een licht verstandelijke beperking heeft en zich door niemand begrepen voelt. En Shelby (15) die sinds de scheiding van haar ouders veel is gaan eten, gepest wordt op school en haar moeder daar niet mee wil lastig vallen, want die heeft het al zo moeilijk.

Ernstige gevolgen Omdat er verschillende meetinstrumenten zijn waarmee je eenzaamheid kunt meten, lopen de uitkomsten van het beschikbare onderzoek naar de omvang nogal uiteen: tussen de 40 tot 70 procent van de 12- tot 25-jarigen voelt zich soms eenzaam. Dat is veel, maar op zich geen reden om paniekerig over te doen, want je af en toe eenzaam voelen is normaal, aldus Jan Willem van de Maat, expert eenzaamheid van Movisie en betrokken bij het opstellen van de persona's. Het wordt problematisch als gevoelens langdurig aanhouden, en dat is het geval bij 3 tot 10 procent van de jongeren. Langdurige eenzaamheid kan leiden tot mentale en fysieke effecten als

slapeloosheid, angst, depressie, verslaving, zelfs tot hart- en vaatziekten en heeft gevolgen voor het maatschappelijk functioneren zoals uitval op school en werk. En dat is de reden om wel degelijk alert te zijn op eenzaamheidsgevoelens.

'Er is een stereotiepe beeld van de eenzame jongere als een gepeste zonderling, maar dat klopt dus niet'

Susan de Vries, als onderzoeker werkzaam bij Movisie: 'Je wilt voorkomen dat het erger wordt, van eenzaam naar vereenzamen. De grens is niet hard, een paar weken je eenzaam voelen is niet per se problematisch, maar een half jaar of langer wel.'

Oorzaken Eenzaamheid bij jongeren kan vele oorzaken hebben, zo laten de persona's zien. Lotte kan prima contacten leggen, maar ze heeft een laag zelfbeeld waardoor ze die contacten nauwelijks waardeert. Joyce mist de sociale vaardigheden om vrienden te maken, net als Shelby die bovendien haar thuissituatie niet mee heeft. Gerine Lodder, onderzoeker bij de Universiteit van Tilburg en gespecialiseerd in eenzaamheid onder jongeren, stelt dat veelvoorkomende oorzaken van eenzaamheid bij jongeren grofweg in drie categorieën in te delen zijn: problemen met sociale vaardigheden, cognitieve problemen zoals een negatief zelfbeeld, en aansluitingsproblemen met de omgeving of met het vinden van steun uit de omgeving, zoals gepest worden op school of scheidende ouders. Lodder: 'Het gaat om dynamische processen en bijna altijd een combinatie van factoren.' Factoren waar niet eenzame jongeren ook mee te maken hebben. 'Ze leiden dus niet per definitie tot eenzaamheid, maar vaak beïnvloeden ze de mogelijkheden om gezond om te gaan met eenzaamheidsgevoelens.' De Vries vult aan: 'Er is een stereotiepe beeld van de eenzame jongere als een gepeste zonderling, maar dat klopt dus niet. Als we dat onder ogen zien, kan je het stigma wegnemen en dat maakt de aanpak makkelijker.'

Aanpak Duidelijk maken dat schaamte over eenzaamheid onterecht is, is stap één in de aanpak. Stap twee is jongeren toerusten om met eenzaamheid om te gaan, aldus Van de Maat. 'Door ze te trainen in het leggen en onderhouden van contacten, het vergroten van zelfvertrouwen, het omgaan met teleurstellingen.' Dat hoeft niet onder het kopje 'bestrijden van eenzaamheid', aldus Van de Maat. Het gaat om levensvaardigheden, bijvoorbeeld als onderdeel van burgerschapsvorming, waar tegenwoordig meer aandacht voor is.

Wat werkt bij de aanpak van eenzaamheid?

In het Wat werkt bij-dossier (Fried: zie: <https://www.movisie.nl/publicatie/wat-werkt-aanpak-eenzaamheid>) verzamelt Movisie kennis over de werkzame factoren bij het verminderen van eenzaamheid. Daarmee willen we overheden, professionals en burgers ondersteunen bij het succesvol verminderen van eenzaamheid. Hoewel eenzaamheid herkend wordt als een belangrijk maatschappelijk vraagstuk, worstelen beleidsmedewerkers en zorg- en hulpverleners in veel gemeenten met de vraag hoe zij eenzaamheid op een duurzame en systematische manier kunnen aanpakken. In dit dossier bieden we een overzicht van de belangrijkste werkzame factoren, en van veelbelovende aanpakken.

Interventies bij ernstig eenzame jongeren vereisen maatwerk, aldus Lodder. De verschillen zijn groot. Professionals en vrijwilligers moeten zich, in hun enthousiasme iemand te helpen, leren in te houden en niet meteen met een maatje of een sociale activiteit aan komen. 'Eerst goed kijken. De ene jongere heeft training in sociale vaardigheden nodig, de ander in bijvoorbeeld meer zelfvertrouwen.' De ideale benadering van een sociaal probleem als eenzaamheid heeft drie lagen, stelt Lodder. Het begint met preventie, voor iedereen, met brede campagnes en het stimuleren van ontmoeting. Vervolgens is er de 'geïndiceerde preventie', gericht op risicogroepen, bijvoorbeeld mensen met autisme problemen sociale vaardigheden aanleren, of migrantenkinderen aan een coach helpen. Ten slotte zijn er interventies op individueel niveau voor mensen die echt al diepgewortelde problemen hebben en waarvoor preventie niet werkt.

'Het gevaar is het verwisselen van doel en middelen'

Lodder: 'Het gevaar is het verwisselen van doel en middelen. We weten van onderzoek bij ernstig eenzame volwassenen dat alleen ontmoeting stimuleren hen niet helpt. Omdat er onderliggende problemen zijn, zoals met de vaardigheid om contact te maken of negatieve cognities die het positief

waarderen van die contacten belemmeren. Ontmoeting kan dan de problemen zelfs vergroten, omdat het een bevestiging kan opleveren: 'zie je wel, het werkt weer niet, ik kan het niet'. Van de Maat wijst naar de persona's: Lotte heeft baat bij iets anders dan Hamza, hij heeft weer iets anders nodig dan Shelby. 'Met de persona's brengen we de diversiteit in kaart en de complexiteit en verwevenheid de problematiek.' Het eerste doel is nu om eenzaamheid bespreekbaar te maken en het taboe op gevoelens van eenzaamheid te verminderen.'

Verantwoordelijkheid Bij wie ligt eenzaamheid op het bordje? Een goede vraag, vindt Lodder, waar geen kort antwoord op mogelijk is. 'Het is een samenlevingsvraagstuk. Het begint met meer naar elkaar omzien, maar een welgemeend 'goedemorgen' van de buschauffeur is niet voldoende. De meer georganiseerde vormen van de samenleving moeten ook meedoen, van gemeente tot onderwijs. Ze wijst op de neiging bij instanties om hardnekkige problemen als eenzaamheid naar elkaar af te schuiven. 'Daar is altijd wel een goede reden voor, maar beter is om in te zien en open te staan voor wat je zelf kan doen. Het onderwijs kan bijvoorbeeld eenzaamheid beter signaleren en jongeren handvatten bieden.'

'Eenzaamheid is zowel een particulier als een maatschappelijk vraagstuk'

Ook De Vries wijst niet één kant op. 'Eenzaamheid is zowel een particulier als een maatschappelijk vraagstuk. De eerste rol is voor ouders, vervolgens de sociale omgeving, bij beiden is bewustzijn nodig over aansluitingsproblemen van jongeren, die worden vaak over het hoofd gezien of onderschat.' In de meeste van acht persona's zijn ouders een belangrijke oorzaak van eenzaamheid. Van de Maat: 'In de voorbereidende interviews kwam dat vaak aan de orde. Daarom ligt er ook een grote verantwoordelijkheid bij de omgeving, aldus Van de Maat, om te beginnen de school, zowel in het signaleren als het voorkomen door sociale vaardigheden te trainen en het leren omgaan met tegenslagen. 'Maar ook het verenigingsleven zoals sportclubs, maatschappelijk werkers en jeugdwerkers hebben een rol.' Hij pleit niet om meer geld. 'Nee, het gaat in eerste instantie om meer alertheid. Aandacht dat slechte schoolprestaties, slapeloosheid of depressie signalen kunnen zijn dat iemand niet voldoende aansluiting met anderen kan vinden.'

Preventie van eenzaamheid

Hoe kunnen professionals, vrijwilligers en inwoners elkaar helpen in de aanpak tegen eenzaamheid? In de publicatie 'Preventie van eenzaamheid. Bouwstenen voor beleid' heeft Movisie op een rij gezet wat er bekend is over de preventie van eenzaamheid en welke veelbelovende manieren er zijn om aan preventie van eenzaamheid te werken.

Meer weten over eenzaamheid? Neem contact op met onze expert, Jan Willem van de Maat, j.vandemaat@movisie.nl of 06-55440568.

10) Sinds 2015 is kritiek op gemeenten toegenomen, niet alleen in de media, maar ook bij het Rijk
Movisie 3 oktober 2019

Blog: de ambtenaar is geen bureaukraat

Gemeenten hebben sinds de decentralisaties in 2015 meer verantwoordelijkheid gekregen voor passende ondersteuning aan inwoners in kwetsbare situaties. Sindsdien is de kritiek op gemeenten toegenomen, niet alleen in de media, maar ook bij het Rijk. Hoewel uit diverse onderzoeken naar voren komt dat inwoners zich in het algemeen door hun gemeente goed geholpen voelen, blijft het wantrouwen in de uitvoeringspraktijk onverminderd groot.

De koning zei in de troonrede: 'De dienstverlening van de overheid moet veel hoger op de agenda. (...). De oorzaken van de huidige problemen zijn divers: verouderde ICT, personeelstekorten en te veel te gedetailleerd beleid, waardoor de uitvoering te ingewikkeld wordt. Medewerkers van uitvoeringsorganisaties staan hierdoor soms voor een onmogelijke opgave en de menselijke maat verdwijnt uit het zicht.'

Je zult maar medewerker zijn in zo'n uitvoeringsorganisatie van de overheid. De verwachtingen uit de samenleving zijn dan al niet hooggespannen en daar komen dan ook nog de talloze tijdrovende werkprocessen bij, het vaak onbegrijpelijke beleid, de werkdruk én de enorme verantwoordingsdruk.

Het is onder die omstandigheden inderdaad een haast onmogelijke opgave om samen met de inwoner te reflecteren op wat voor hem of haar écht belangrijk is. Toch slagen deze medewerkers daar vaak wonderwel in. Dat de menselijke maat uit het zicht verdwijnt, is dan ook in het algemeen geen terechte conclusie.

Uit praktijkonderzoek blijkt dat niet alleen de sociale professionals, maar óók de ambtenaren expliciet samen met inwoners zoeken naar wat hun leven tot een goed leven kan maken. Zij zijn, met andere woorden, veel responsiever dan de passage in de troonrede doet vermoeden. En dat is ook nodig, om antwoorden te vinden op vragen die voorbij de standaard oplossingen gaan.

Ambtenaren in uitvoeringsorganisaties volgen echt niet blind de regels. Het zijn geen bureaucraten, maar professionals, die als blijkt dat mensen zelf hun problemen niet meer kunnen oplossen, met hen op zoek gaan naar wat mogelijk is. Het beeld van deze ambtenaren verdient dan ook echt bijstelling.

In de troonrede wordt aangekondigd dat de regering voorstellen gaat doen om de uitvoeringspraktijk te verbeteren. Laten we hopen dat de regering daarbij inziet dat uitvoerend ambtenaren niet zitten te wachten op nog meer regels en verantwoordingseisen. Nodig is dat er weer vertrouwen komt in deze professionals en dat aan hen gevraagd wordt wat zij nodig hebben om te kunnen doen wat werkelijk voor inwoners van betekenis is.

Janny Bakker-Klein, voorzitter van de Raad van Bestuur bij Movisie, schrijft regelmatig een column voor de bijlage 'Het goede leven' van het Friesch Dagblad. Deze column stond eerder in de uitgave van september

11) De Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW) wordt verlengd met vier jaar

Schulinck nieuwsbrief 3 oktober 2019

Ondersteuning verlengd voor ouderen die werkloos worden

De Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW) wordt verlengd met vier jaar. Werknemers vanaf 60 jaar en 4 maanden die werkloos of gedeeltelijk arbeidsongeschikt worden, kunnen ook de komende jaren aanspraak maken op een IOW-uitkering. Dat staat in een wetsvoorstel dat minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Het wetsvoorstel moet op 1 januari 2020 in gaan.

De Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW) wordt verlengd met vier jaar. Werknemers vanaf 60 jaar en 4 maanden die werkloos of gedeeltelijk arbeidsongeschikt worden, kunnen ook de komende jaren aanspraak maken op een IOW-uitkering. Dat staat in een wetsvoorstel dat minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Het wetsvoorstel moet op 1 januari 2020 in gaan.

De arbeidsmarkt verandert en mensen werken steeds langer door. Het gaat goed met de economie en veel oudere mensen weten goed hun weg te vinden op de arbeidsmarkt. Maar áls senioren werkloos worden, is het voor hen bovenmatig lastig om weer aan het werk te komen. Met dit wetsvoorstel wil het kabinet oudere werknemers die ondanks inspanningen van overheid, werkgevers en werknemers toch werkloos of arbeidsongeschikt worden tegemoet blijven komen. De IOW biedt een tijdelijk vangnet aan oudere werklozen van wie de WW- of WGA-uitkering is afgelopen en die nog geen recht hebben op een AOW-uitkering. Als zij aanspraak willen maken op de bijstand, moeten ze vaak eerst hun eigen vermogen of dat van hun partner 'opeten'. Om dat te voorkomen, hebben zij recht op een IOW-uitkering op sociaal minimumniveau totdat zij de AOW-leeftijd bereiken.

De IOW zou per 1 januari 2020 aflopen. In het regeerakkoord is afgesproken dat de IOW wordt verlengd met vier jaar tot 1 januari 2024. Omdat een WW-uitkering maximaal twee jaar duurt, kan men tot 1 januari 2026 instromen in de IOW. Als resultaat van een toezegging aan het Kamerlid Stoffer zal de toetredingsleeftijd niet meegroeien met de pensioenleeftijd, zoals afgesproken in het regeerakkoord, maar worden vastgelegd op 60 jaar en 4 maanden. Dat is de toetredingsleeftijd bij instroom in de WW of WGA.

Bron: rijksoverheid.nl

12) Twee kort gedingen aanbieders van specialistische jeugdhulp in jeugdhulpregio Haaglanden

Binnenlands Bestuur 3 oktober 2019

Kort geding in jeugdhulpregio Haaglanden

Yolanda de Koster 01 okt 2019 Aanbieders van specialistische jeugdhulp in de jeugdhulpregio Haaglanden hebben twee kort gedingen aangespannen tegen de inkoopende gemeenten. Die willen resultaatgerichte bekostiging invoeren. De zaken spelen deze maand.

Overgangsjaar De regio wilde aanvankelijk per 2020 resultaatgericht werken én resultaatgericht bekostigen invoeren. De opdracht zou voor vier jaar worden aanbesteed. Recent werd bekend dat de tien gemeenten de invoering van het resultaat bekostigen met een jaar hebben uitgesteld en dat er een overgangsjaar zou worden ingelast. Dit gebeurde onder meer nadat jeugdhulpaanbieders met juridische stappen hadden bedreigd. De hoop was dat met het overgangsjaar voldoende aan de zorgen van de jeugdhulpaanbieders tegemoet zou worden gekomen, zo schreef het college van Delft recent aan de raad. En daarmee dat juridische stappen zouden kunnen worden voorkomen. Dat blijkt niet het geval te zijn.

Bezwaar Het inkoopbureau H10, dat de inkoop voor tien gemeenten in de regio Den Haag regelt, wil nu de zaak onder de rechter is niet veel kwijt over de grieven van de jeugdhulpaanbieders. ‘Tijdens dit inkooptraject heeft een aantal jeugdhulpaanbieders bezwaren geuit en enkele hebben inmiddels juridische stappen gezet tegen de invoering van het resultaatgerichte jeugdhulpstelsel. In oktober 2019 staat een kort geding gepland. Beantwoording van inhoudelijke vragen kan zolang de zaak onder de rechter is, niet plaatsvinden omdat dit een ordentelijk verloop van de procedure kan verstoren en belangen van partijen kan schaden’, zo laat het inkoopbureau in een schriftelijke verklaring weten.

Financieel haalbaar De regio Haaglanden is op 23 april met het inkooptraject gestart, om per januari 2020 jeugdhulp structureel te verbeteren met een nieuw resultaatgericht jeugdhulpstelsel, aldus het inkoopbureau. ‘Een stelsel waarin de vraag van jeugdigen en ouders centraal staat en dat ook op de langere termijn – financieel – haalbaar is. De principes van het huidige stelsel met producten en inspanningsgerichte bekostiging laten we geleidelijk los.’

Stapsgewijs Ondanks de rechtszaak hoopt de regio nog steeds per januari 2020 nieuwe contracten af te kunnen sluiten. De bedoeling is om stapsgewijs resultaatgericht werken in te voeren voor de specialistische jeugdhulp en hoog- specialistische jeugdhulp. 2020 moet een ontwikkeljaar worden. ‘Gemeenten en jeugdhulpaanbieders nemen de ruimte voor doorontwikkeling en dialoog voor de vervolgstap naar resultaatgerichte bekostiging.’ De gemeenten willen samen met de jeugdhulpaanbieders ervaring opdoen, de resultaten van de nieuwe werkwijze monitoren en waar nodig bij te stellen. Voor eind volgend jaar staat een evaluatie op het programma. ‘Zo leren gemeenten en jeugdhulpaanbieders wat de goede werkwijzen zijn om resultaatgericht te werken en te bekostigen.’

Het H10 inkoopbureau koopt in voor Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Rijswijk, Midden-Delfland, Westland, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Delft en Den Haag.

13) Compensatie die gemeenten krijgen voor loonstijging in jeugdzorg, moet in jeugdzorg landen

Binnenlands Bestuur 3 oktober 2019

Gemeenten moeten tarieven jeugdzorg verhogen

Yolanda de Koster 02 okt 2019 De compensatie die gemeenten van het rijk krijgen voor de loonstijging in de jeugdzorg, moet echt in de jeugdzorg landen. De lonen gaan op 1 januari met vier procent omhoog. Ook een deel van de miljard euro die gemeenten van het rijk krijgen, moet daadwerkelijk in de jeugdzorg terecht komen. Dit dringende beroep op gemeenten doen vakbonden FNV, CNV en FBZ en werkgeversorganisatie Jeugdzorg Nederland.

Nieuwe cao Zij doen dit naar aanleiding van het onderhandelaarsakkoord voor een nieuwe cao voor de jeugdzorg die de partijen hebben bereikt. Per 1 januari 2020 gaan de lonen vier procent omhoog. In december wordt een eenmalig bedrag van 800 bruto uitgekeerd en in juni 200 euro. De nieuwe cao loopt tot 31 december 2020. Dat hebben de vakbonden FNV, CNV en FBZ en werkgeversorganisatie Jeugdzorg Nederland bekend gemaakt.

Dringend beroep Gemeenten moeten het (extra) geld dat ze van het rijk krijgen, ook in de jeugdzorg stoppen, benadrukken de partijen. Ze doelen daarmee op een deel van het miljard die gemeenten voor de jaren 2019, 2020 en 2021 van het rijk krijgen. Daarnaast worden gemeenten door het rijk gecompenseerd voor de nu overeengekomen loonstijging. 'Dat geld moet naar de jeugdzorg en haar medewerkers en dat willen we terugzien in de tarieven voor de komende jaren', stellen FNV, CNV en Jeugdzorg Nederland in een gezamenlijke verklaring.

Werkdruk Naast een loonsverhoging heeft de onderhandelingsdelegatie eveneens een akkoord bereikt over onderwerpen op de zogeheten arbeidsmarkttafel. Die tafel wordt gefaciliteerd door het ministerie van VWS en neemt maatregelen voor onder meer de werkdruk, instroom en behoud van medewerkers. Met het instellen van de arbeidsmarkttafel werd ruimte geschapen voor de loonafspraken in het cao-onderhandelaarsakkoord.

Faire tarieven Het bereiken van een onderhandelingsakkoord heeft lang geduurd. De onderhandelingen over een nieuwe cao begonnen begin dit jaar, maar kwamen al snel stil te liggen. De werkgevers zagen geen ruimte voor een structurele loonsverhoging in 2019. 'Eerdere onderhandelingen zijn nog nooit zo complex geweest', aldus Maaïke van der Aar, bestuurder FNV Zorg & Welzijn. Op 2 september volgde een staking van jeugdzorgmedewerkers voor meer geld voor de jeugdzorg. Volgens CNV-bestuurder Oscar Overbeek heeft die staking een belangrijke aanzet tot de akkoorden gegeven. 'Met de arbeidsmarkttafel maken we vervolgstappen die het verschil gaan maken voor de medewerkers in de sector jeugdzorg.' 'Jeugdzorg is mensenwerk, dus als we goede zorg willen bieden en blijven bieden, hebben we de mensen keihard nodig. Daarom is dit akkoord ontzettend belangrijk', stelt René Meuwissen, bestuurslid Jeugdzorg Nederland. FNV vindt nog steeds dat VWS meer geld voor de jeugdzorg moet vrijmaken 'om de tekorten aan te vullen en ervoor te zorgen dat er faire tarieven worden betaald'. De akkoorden wordt voorgelegd aan de verschillende achterbannen.

14) Tom in de buurt heeft een nieuwe website

Witte Weekmail 2019-40 3 oktober 2019

Tom in de buurt heeft een nieuwe website.

Benieuwd naar hoe wij bewoners adviseren en ondersteunen in de gemeente Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem en Nieuwkoop? Neem eens een kijkje op <https://t.co/Irl4wBsSjA>
<https://t.co/3TiuTDBPja>

15) Appverbod op 1 juli 2019 heeft tot veel onduidelijkheid geleid onder fietsers

Redactie Fietsen123 4 oktober 2019

Wat mag je nog in de hand houden op de fiets?

dinsdag 1 oktober 2019 De invoering van het appverbod op 1 juli 2019 heeft tot veel onduidelijkheid geleid onder fietsers. Want wat mag je eigenlijk nog wel vasthouden tijdens het fietsen, behalve je stuur?

Paraplu Nu de herfst is begonnen, is er meer kans op regen onderweg. Een paraplu in de hand kan het zicht belemmeren en bij een stevige wind kan hij je aandacht flink afleiden. Maar is het vasthouden van een paraplu daarmee verboden?

Nee, er is geen wetsartikel dat het fietsen met een paraplu verbiedt. Maar volgens artikel 5 van de Wegenverkeerswet dien je je als weggebruiker dusdanig te gedragen dat je geen gevaar of hinder op de weg veroorzaakt. Hoewel je met een paraplu in de hand niet goed richting kunt aangeven, is het echter niet verboden, zolang je hem netjes boven je hoofd houdt en jezelf of anderen niet het zicht belemmert.

Fietsen met de hond Je ziet regelmatig mensen die tijdens het fietsen de hond uitlaten. Voor veel honden een prettige manier van lichaamsbeweging. Maar het betekent wel dat je de riem – of het stuur als je de riem daaraan vastmaakt – goed moet vasthouden. Maar net als bij fietsen met een paraplu geldt dat het niet verboden is, zolang je geen gevaar of hinder veroorzaakt. En gebeurt er iets door toedoen van je hond, dan kan dat een rol spelen bij de schuld- en aansprakelijkheidsvraag.

Elektrische apparaten Het appverbod is duidelijk gericht op mobiele apparatuur, maar geldt het verbod voor alle apparaten? Nee, zegt Egbert-Jan van Hasselt, landelijk projectleider verkeer bij de politie. Een e-smoker of een speaker mag je bijvoorbeeld nog wel in de hand houden tijdens het fietsen. Een smartwatch mag ook, zolang je deze niet tijdens het fietsen bedient. Maar, te allen tijde geldt dat je je aandacht bij het verkeer moet houden en dat het apparaat jouw veiligheid en die van anderen niet in gevaar mag brengen.

Voor muziek luisteren en navigeren geldt dat dit handsfree moet gebeuren. Dat betekent dat je je apparaat alleen mag bedienen bij stilstand; tijdens het fietsen moet het apparaat in een houder op het stuur zitten of in een zak of een tasje opgeborgen zijn. Bij het luisteren van muziek moet je bovendien het omgevingsgeluid nog goed kunnen horen. Gebruik daarom maar één oortje of zet het volume laag. Let op: je mag het snoertje van de oortjes niet in de hand houden, omdat deze rechtstreeks verbonden is met het apparaat.

Bronnen: NPO, In de Buurt & Fietzersbond

16) Het mooiste was dat de kinderen bij elkaar konden blijven

Eigen Kracht Centrale 4 oktober 2019

Plan in verdrietige omstandigheden

“Het mooiste was dat de kinderen bij elkaar konden blijven,” zegt een collega die nog zichtbaar onder de indruk is van een Eigen Kracht-conferentie. We waren gebeld door een jeugdbeschermer over een moeder die bij hen had aangeklopt voor hulp. De collega: “Zij had net van haar arts te horen gekregen dat ze terminaal ziek was en nog hooguit drie maanden te leven had. Ze zorgde al jaren voor de kinderen van haar overleden zus. Haar zwager kon zelf niet voor de kinderen zorgen. Nu had ze grote zorgen. Er moest iets geregeld worden voor de kinderen van 7 en 8 jaar, die voor de tweede keer een moeder zouden verliezen.”

Urgentie Jeugdbescherming stelde een Eigen Kracht-conferentie voor. Zonder familieplan zouden pleeggezinnen worden gezocht, maar de kans dat het op korte termijn lukte om dichtbij één plek te vinden was erg klein. “Er waren ook andere zorgen,” vertelt mijn collega. “In de familie was veel aan de hand, dus jeugdbescherming bleef betrokken. Een Eigen Kracht-coördinator maakte nog dezelfde dag de eerste afspraak. Binnen zes dagen kwam een kring van veertien mensen bij elkaar. Iedereen voelde de noodzaak. De vader van de kinderen haakte op het laatste moment af. De familie heeft hem gebeld en hij legde uit dat hij het niet aankon. ‘Ik ga akkoord met ieder plan,’ zei hij.”

Samen blijven “De vrouw zelf was erbij en de kinderen ook. De coördinator zat tijdens het deel van de bijeenkomst waarin de kring van familie en vrienden het plan maakt, in een andere ruimte. Regelmatig ging iemand uit de kring even wandelen met de kinderen. Dan werd het emotioneel of werden dingen besproken waarvan de kring vond dat de kinderen daar niet bij hoefden te zijn. Ook liepen af en toe volwassenen even naar buiten. Het lukte hen om een plan te maken zodat de

kinderen bij elkaar konden blijven. Ze waren welkom bij een nicht en haar gezin. In het plan was steun voor hen opgenomen. Bijvoorbeeld in contacten met instanties, voor logeren en leuke dingen doen met de kinderen. Daarnaast was er steun voor de vrouw in de moeilijke tijd die ging komen. Ze overleed kort na de bijeenkomst. Het is mooi hoe deze familie dit zo samen voor elkaar heeft gekregen.”

Een sterk verhaal op vrijdag

Voor mij is vrijdag altijd een dag om even stil te staan bij de verhalen uit de dagelijkse praktijk van mijn collega's en mij. Bijzondere verhalen, omdat uitzichtloze situaties soms 180 graden draaien. Sterke verhalen, omdat ze de kracht tonen van mensen die hun vragen durven delen met de mensen om hen heen en zo met vereende kracht tot oplossingen komen. Ze zijn het delen waard.

Ik wens u een prettig weekend!

Hedda van Lieshout

17) Iedereen wil het beste voor de pensioenen, maar er wordt geen oplossing gevonden

Binnenlands Bestuur 4 oktober 2019

‘Pensioensysteem uit lood geslagen door lage rente’

Alexander Leeuw 04 okt 2019 Iedereen wil het beste voor de pensioenen, maar er wordt geen oplossing gevonden. Terwijl er wordt gewerkt aan een nieuw pensioenstelsel, gaat de discussie over de rekenrente verder. ‘Het is een soort zero-sum-game’, zegt hoogleraar Eduard Ponds.

Voorzichtig meenemen ABP-voorzitter Corien Wortmann pleitte vorige week weer voor een aanpassing van de rekenregels voor pensioenen. Klaas Knot, directeur van De Nederlandsche Bank, vindt dat de pijn van kortingen niet op de lange baan geschoven moet worden. Maar zijn voorganger bij de bank, Nout Wellink, viel deze week de ABP-voorzitter voorzichtig bij. ‘Het is altijd de moeite waard om serieus naar de rekenregels te kijken. Misschien moet je de rendementen van de pensioenfondsen voorzichtig meenemen.’

Minder in kas Het aanpassen van de rekenregels zou waarschijnlijk een hogere dekkingsgraad ten gevolge hebben. Fondsen hoeven dan minder in kas te hebben om aan de verplichtingen te voldoen en het zou het risico op kortingen verlagen en de kans op indexatie hoger maken.

‘Heel idioot’ ‘De systematiek is eigenlijk uit zijn lood geslagen omdat de rente nu heel laag is, ook vanwege de vergrijzing wereldwijd met het grote aanbod van pensioenspaargelden’, zegt hoogleraar economie Eduard Ponds van Tilburg University. ‘Daarbovenop komt de manipulatie van de Europese Centrale Bank. Die leidt ertoe dat de curve om verplichtingen uit te rekenen negatief is. Dat is heel idioot.’

Echte rendement De voorstanders van aanpassing van de regels stellen voor dat niet, zoals nu het geval is, alleen met de rente rekening gehouden mag worden, maar ook met de rendementen die de beleggingen van de fondsen behalen. ‘Bovenop de rente doe je bijvoorbeeld een opslag die rekening houdt met het echte rendement dat je verwacht’, zegt Ponds. ‘Als dat bijvoorbeeld 5 procent is dan pak je daar een deel van. Dan komt het bedrag dat je vandaag in kas moet hebben voor verplichtingen waaraan je over 20, 30 of 40 jaar moet voldoen, lager uit.’

Vrees Het lijkt een redelijk verzoek dat pensioenfondsen rendementen mogen meenemen in de berekening van de dekkingsgraad. Waarom mag dat niet? ‘Het is een soort zero-sum-game. De hoeveelheid vermogen is hetzelfde, dus als je de regels verandert waardoor je nu meer mag uitkeren dan is de vrees dat je later minder uit te keren hebt.’

Winnaars en verliezers ‘En er is een tweede, economische redering. Vroeger waren pensioenen gegarandeerd en moest je ze waarderen alsof het obligaties waren. Intussen zijn de verplichtingen onzeker geworden omdat ze gekoppeld zijn aan de financiële positie van het pensioenfonds. Ze zijn afhankelijk van hoe beleggingen presteren. De aard van het pensioen is veranderd, terwijl de rekensystematiek hetzelfde is gebleven. Voorstanders zeggen: dat verhoogde

risico moet terugkomen in de wijze waarop je pensioenen waardeert. Zo zijn er veel aanpassingen mogelijk die altijd tot winnaars en verliezers leiden.'

18) Groter financieel risico gemeenten vanaf volgend jaar vanwege Besluit bijstand zelfstandigen

Binnenlands Bestuur 7 oktober 2019

Meer financieel risico gemeenten bij hulp zelfstandigen

Alexander Leeuw 05 okt 2019 Het financieel risico voor gemeenten wordt groter vanaf volgend jaar vanwege de wijzigingen van het Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz). Het is een van de tien belangrijkste consequenties die Divosa op een rij zet over de financiële steun die zelfstandigen van gemeenten kunnen ontvangen.

Tijdelijke druk Gemeenten moeten vanaf 1 januari eerst zelf de financiering uitkeren en het rijk betaalt dat geld een jaar na de verstrekking terug. 'Als een gemeente grote bedragen verstrekt, kan deze voorfinanciering tijdelijk druk geven op de eigen middelen', schrijft Divosa.

Steun en begeleiding Gemeenten bieden in het kader van de Bbz financiële steun en begeleiding aan zelfstandigen die een bedrijf willen beginnen of door een moeilijke periode heen moeten. Ondernemers kunnen bijvoorbeeld starterskrediet, een renteloze lening of een aanvulling op het inkomen ontvangen.

Via gemeentefonds De kosten voor het onderzoek naar de levensvatbaarheid van ondernemingen zullen voortaan voor de gemeente zelf zijn en 'de middelen zijn toegevoegd aan het gemeentefonds en worden via de algemene uitkering, op basis van de maatstaven, verdeeld over de gemeenten.' De verwachte kosten moeten opgenomen worden in de begroting.

Meer of minder voor gemeente 75 procent van het verstrekte krediet moet aan het rijk terugbetaald worden, 'ongeacht welk deel van de lening de debiteur terugbetaalt'. Als de een debiteur meer of minder terugbetaalt, 'is dit een resultaat voor de gemeente'.

Op orde Het is daarom 'belangrijk dat gemeenten de uitvoering van het Bbz op orde hebben en aanvragen inhoudelijk goed beoordelen'. Ze moeten debiteuren goed in beeld hebben en het terug- en invorderingsbeleid aanpassen. Samenwerken kan uitkomst bieden. Hier is een checklist te vinden met de verplichtingen en mogelijkheden.

19) Wie schulden heeft, moet zicht kunnen hebben op een nieuwe start

LCR@ttentie 8 oktober 2019

Brede schuldenaankpak mist duidelijke sturing en kans op nieuwe start

Wie schulden heeft, moet zicht kunnen hebben op een nieuwe start. Dat betekent dat er duidelijker afspraken moet komen over de snelheid waarmee mensen worden geholpen. De nieuwe wet beslagvrije voet moet snel worden ingevoerd. Er moet een plafond komen aan het bedrag van kosten en boetes bij mensen die betalingsverplichtingen niet na kunnen komen én een verbod op leenbijstand. De LCR vindt de groei van schulden een aantasting van het sociaal burgerschap en roept de Tweede Kamer op mensen die met schulden leven een kans te bieden op een nieuwe start. Dat vergt sturing en het nemen van duidelijke beslissingen. Het AO vindt plaats op donderdag 10 oktober.

Schokkend Dit najaar kwam het rapport van Purpose naar buiten waaruit blijkt dat slechts 7% van de mensen met schulden een beroep doet op de schuldhulpverlening en dat van hen maar 50% ook een schuldenregeling krijgt. Amma Asante, voorzitter van de LCR: 'Wij vinden dit schokkende cijfers. Dit vraagt om maatwerk. Maar niet alleen dat. We willen dat het stabiliseren van schulden niet het einddoel kan zijn. Een schuldenvrije toekomst moet voor iedereen bereikbaar zijn.'

Overheid als woekeraar Waar echt een einde aan moet komen, is de 'verkoop' van schulden waardoor niet meer duidelijk is waar de schuld vandaan komt en bedragen eindeloos oplopen. De

overheid moet de hand in eigen boezem steken als het gaat om de onbetrouwbaarheid bij het toekennen en terugvorderen van toeslagen. Asante: 'De overheid is, het is al vaak gezegd, zelf één van de grote veroorzakers van schulden (de overheid als woekeraar). We moeten rigoreuze maatregelen durven te nemen en systemen willen aanpassen zodat mensen niet meer in de schulden komen.'

Niet nagedacht Te weinig aandacht is er voor de gevolgen van leven in schulden. Mensen leven in grote stress en worden (daardoor) ziek. Sommigen zijn door allerlei omstandigheden moeilijk uit te schuldten te houden. 'Als je dat weet, dan is het toch duidelijk én goedkoper om deze mensen de juiste (na)zorg te bieden dan hun weer in schulden te storten', zegt Asante. 'Er wordt vaak niet nagedacht. Tot mijn grote verbijstering hoorde ik dat er nog altijd gemeenten zijn die de bijzondere bijstand als lening verstrekken aan mensen die juist geen geld hebben voor een grotere noodzakelijke uitgave. Waar ben je dan mee bezig? Dat moet gewoon verboden worden.'

Pamflet Met 11 organisaties die zich ook inzetten voor mensen in armoede en schulden heeft de LCR een pamflet ondertekend. Dat pamflet is ook aan de Tweede Kamer gestuurd.

Klik voor:

- Brief van de LCR aan de Tweede Kamer voor AO brede schuldenaanpak 10 oktober 2019 (LCR-TK 0058) (Fried: zie: www.landelijkeclientenraad.nl/Content/Downloads/LCR%20TK-19-0058%20brief%20aan%20TK%20AO%20armoede%20en%20schulden%2010%20oktober.pdf)
- Pamflet 'Pak armoede en schulden aan' (Fried: zie: <http://www.landelijkeclientenraad.nl/Content/Downloads/Bijlage%20bij%20LCR%20TK%2019%200058%20-%20Pamflet.pdf>)

20) De samenleving heeft een 'blinde vlek' voor mensen met een licht verstandelijke beperking

Zorgvisie 8 oktober 2019

De Jonge wil zorg voor licht verstandelijk beperkten verbeteren

De samenleving heeft een 'blinde vlek' voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). Hierdoor sluit de zorg niet goed aan op een groot deel van de bevolking. Dat schrijft minister De Jonge in een Kamerbrief. Met vijf beleidsrichtingen wil De Jonge een oplossing bieden voor dit probleem.

Een LVb wordt op twee manieren gedefinieerd, aldus De Jonge in de Kamerbrief: mensen hebben een IQ tussen 50 en 85, en zijn daarnaast niet sociaal redzaam. In Nederland gaat het om een grote groep, die in het dagelijks leven moeite heeft met informatie verwerken en taken uitvoeren.

De brief van De Jonge is gebaseerd op een IBO-rapportage (interdepartementaal beleidsonderzoek). In het rapport zijn ervaringen van mensen met LVb opgenomen. Een LVb is meestal niet zichtbaar, en het onderzoek wijst uit dat de samenleving er een blinde vlek voor heeft. Concreet betekent dit dat een grote groep van de Nederlandse bevolking niet wordt gezien, en dat de samenleving onvoldoende rekening met hen houdt.

Ineffectieve communicatie Er komen zes belangrijke knelpunten naar voren in het rapport. Ten eerste de blinde vlek. Omdat een LVb vaak niet duidelijk zichtbaar is, houden we in de samenleving onvoldoende rekening met het gegeven dat een groot deel van de bevolking moeite heeft met het begrijpen van informatie en het uitvoeren van taken. Het tweede knelpunt sluit hier direct op aan: ingewikkelde en ineffectieve overheidscommunicatie. Door het gebruik van te moeilijke taal wordt deze groep niet bereikt.

Te eenzijdige focus op zorg Een te eenzijdige focus op zorg, terwijl de fundamentele oorzaak elders ligt, vormt het derde knelpunt. Te vaak zoekt men de oplossing in het zorgdomein, waarbij er te weinig aandacht is voor basisbehoeften en potentieel. Overige knelpunten zijn: onvoldoende herkenning en verkeerde inschatting door professionals, gebrek aan passende en

bewezen effectieve ondersteuning, en ten slotte een botsende multiproblematiek met een organisatie per domein.

Mensen met LVB bereiken De knelpunten laten zien dat er nog veel verbeterd kan worden om mensen met LVB beter te bereiken en te betrekken in de samenleving. Daarvoor moet nog wel het een en ander veranderen. De Jonge presenteert daarom een vijftal domeinoverstijgende beleidsrichtingen, gericht aan de Rijksoverheid, gemeenten, uitvoerders van wetten en regelingen, professionals, en aan burgers en het bedrijfsleven.

Vijf beleidsrichtingen In een notendop moet de overheid passender communiceren, moeten professionals beter zijn uitgerust, moet de overheid beleid rondom publieke voorzieningen in simpele taal aanbieden, moet ondersteuning integraal worden vormgegeven, en moet de zorg meer op preventie sturen: als de overheid faciliteert in de basisbehoeften van mensen, kunnen problemen zoveel mogelijk worden voorkomen.

Kennisontwikkeling Tenslotte hamert de minister er op dat er meer kennis over (de ondersteuning van) mensen met LVB nodig is. Het IBO heeft hier suggesties voor gedaan, waarmee het kabinet aan de slag gaat. Zo zullen pilotuitkomsten naar het verbeteren van de ondersteuning aan mensen met LVB verspreid worden, en zal het kabinet een 'lerende praktijk en kennisdeling tussen gemeenten bevorderen', en dit in afstemming met gemeenten verder uitwerken.

Hester Hinloopen

21) De aanpak van armoede onder kinderen verschilt te veel per gemeente

Binnenlands Bestuur 9 oktober 2019

Aanpak armoede verschilt per gemeente

De aanpak van armoede onder kinderen verschilt te veel per gemeente. Een effectieve aanpak ontbreekt en het landelijk sociaal vangnet schiet tekort. Dat staat in het rapport 'Kansen voor kinderen: een postcode-tombola' van kinderrechtenorganisaties Defence for Children en Save the Children.

Willekeur Volgens het onderzoek schiet de rijksoverheid tekort in haar rol en de uitbesteding van de aanpak aan gemeenten leidt, wellicht onbewust en onbedoeld, tot willekeur. De aanpak van armoede onder kinderen kent weinig duidelijke kaders. Een subsidie voor een laptop is in Edam-Volendam bijvoorbeeld beperkt tot 160 euro, terwijl die zo'n 8 kilometer verderop in Purmerend 625 euro bedraagt.

Spanningsveld In het onderzoek staat verder dat door de decentralisatie een spanningsveld is ontstaan tussen de positie van de landelijke overheid en die van de lokale overheden. Gemeenten willen eigen beleid kunnen voeren, maar om armoede effectief te kunnen bestrijden is bemoeienis van de rijksoverheid nodig. (ANP)

22) Hele sociale systeem is gericht op fraudebestrijding en het principe van 'voor wat hoort wat'

LCR@ttentie 10 oktober 2019

Amma Asante in Sprank: 'Sociaal domein is toe aan ander mensbeeld'

'Ons hele sociale systeem is gericht op fraudebestrijding en het principe van "voor wat hoort wat". Natuurlijk zijn er calculerende burgers, maar uit onderzoek blijkt dat 95 procent van de cliënten van gemeenten van goede wil is. En die overgrote meerderheid wordt niet gezien en niet gehoord. Ik wil het omdraaien en uitgaan van vertrouwen, van het goede in de mensen en hun talenten. Dan zul je zien dat ze opbloeien.'

Dit zegt LCR-voorzitter Amma Asante in Sprank, het blad van Divosa. Deze maand een uitgebreid interview met haar. Over solidariteit, vertrouwen en de niet-inclusieve Nederlandse arbeidsmarkt.

Klik voor: het interview met Amma Asante in Sprank nr 8 2019

(Fried: zie: <http://www.landelijkeclientenraad.nl/Content/Downloads/sprank-201908-amma-asante-ik-mis-de-solidariteit.pdf>)

23) Psychische problemen zijn nog lastig om over te spreken. Zeker onder jongeren

Zorg+welzijn 10 oktober 2019

Persoonlijk verhaal maakt psychische problemen bespreekbaar

Psychische problemen zijn nog lastig om over te spreken. Zeker onder jongeren. Daarom ontwikkelde Diversion samen met MIND de interventie MIND Young Academy. Twee 'peer educators' geven drie gastlessen aan de jongeren over psychische problemen. 'Door schaamte rondom psychische klachten te doorbreken, hopen we dat de druk op ggz-instellingen vermindert.' In de eerste les maken de jonge ervaringsdeskundigen, peer educators, kennis met de klas en leggen ze een algemene basis over psychische problemen en psychische kwetsbaarheid. 'Veel jongeren denken gelijk aan depressie en ggz-instellingen als het over psychische kwetsbaarheid gaat', vertelt projectleider Vivianne Goedhart. 'Terwijl we het in dit programma over het hele spectrum hebben. Dus ook over stress, faalangst, piekeren of slecht kunnen slapen. Daardoor wordt psychische gezondheid iets waar alle jongeren mee te maken hebben. We merkten dat het onderwerp daardoor minder ver-van-hun-bed-show wordt, en bespreekbaarder.'

Persoonlijk verhaal In de tweede les vertellen de peer educators hun persoonlijke verhaal. Dit is een al vaker aangetoonde effectieve manier om jongeren te informeren over een onderwerp. 'Doordat de peer educators het onderwerp voor de klas letterlijk belichamen, wordt het stigma rondom ziekten weggenomen', vertelt Goedhart.

Aansluiten bij de klas De peer educators staan in koppels voor de klas en worden vooraf zo goed mogelijk gematcht aan de demografie van de klas in termen van leeftijd, opleidingsniveau en regio waarin ze opgroeiden. Dit is cruciaal voor het laten werken van de interventie, merkt onderzoeker Eva Klooster op. 'Als de peer educator een vergelijkbare achtergrond heeft als de klas, kan hij of zij beter aansluiten bij de klas en blijft het verhaal beter hangen. We zagen bijvoorbeeld dat peer educators die zelf op het vmbo hebben gezeten, de juiste taal gebruiken en de spanningsboog goed aanvoelen.'

Weg naar hulp De derde les focust op hoe en waar de jongeren hulp kunnen vinden als ze daar behoefte aan hebben. 'Veel psychische klachten kunnen voorkomen worden als jongeren er eerder over praten. Door schaamte om over dit soort klachten te praten te doorbreken, hopen we juist dat de druk op ggz-instellingen vermindert', vertelt projectleider Goedhart. 'In de derde les wijzen we de leerlingen daarom op de weg naar formele hulp en op informele hulpbronnen, zoals bij vrienden en familie. Jongeren weten vaak niet dat elke school een zorgcoördinator heeft en dat ze met vragen of klachten altijd bij de huisarts terecht kunnen.'

Interessant Het Verwey-Jonker Instituut evalueerde de interventie. 'Uit het onderzoek blijkt dat 89% van de leerlingen na deze lessen meer weet over psychische klachten en psychische gezondheid. Dat is vergeleken met soortgelijke projecten een hele mooie score', vertelt onderzoeker Klooster, die meer van dit soort onderwijsinterventies heeft onderzocht. 'Wat verder opviel was dat 95% van de leerlingen aangaf dat ze de lessen interessant vonden. Zulke hoge scores krijgen vragen bijna nooit. Kennelijk hebben ze een behoefte aan informatie over psychische problemen.'

Sterre ten Houte de Lange Freelance (web)redacteur Zorg+Welzijn

24) Educatieve dagbesteding waar jongvolwassenen met beperking zich kunnen bekwamen in de IT

Zorg+welzijn 10 oktober 2019

‘Onze maatstaaf is: hoe zou ik het zelf willen?’

Veel dagbesteding voor mensen met een beperking vindt plaats in de horeca en de groenvoorziening. René van Rixel wilde na de afronding van het speciaal onderwijs iets anders. Samen met een aantal familieleden richtte hij een educatieve dagbesteding op waar jongvolwassenen met een beperking zich kunnen bekwamen in de IT.

In een rustige ruimte in een bedrijvenpand in Culemborg zitten een paar jongens achter computers. Het enige dat je hoort is het geluid van toetsenborden en het klikken van muizen. René van Rixel (25) is bezig met het bouwen van een website. Omdat hij cerebrale parese heeft, ook wel spasticiteit genoemd, werkt hij met een aangepast toetsenbord. Computeren is al heel lang zijn hobby. Sinds de oprichting van Project Icarus in mei 2017 zet hij zijn vaardigheden op dit gebied ook op professionele wijze in.

Mogelijkheden benutten ‘Het idee van Icarus is ontstaan toen René na het afronden van het gespecialiseerd onderwijs veel thuis zat’, vertelt begeleider Thomas Schoonheim. ‘Dagbesteding in de horeca of groenvoorziening is vanwege zijn beperking lastig voor hem. Maar hij wilde wel graag zijn mogelijkheden benutten en zijn vaardigheden inzetten. Aangezien hij veel achter de computer zat lag iets in de IT doen voor de hand.’

Veel animo De familie van René onderzocht of er meer jongvolwassenen met een beperking in de regio waren die met computers zouden willen werken. De animo bleek groot genoeg om een nieuwe dagbesteding op te zetten. In 2017 ging de eerste locatie in Culemborg open; een jaar later opende een locatie in Zeist haar deuren. Beide locaties zijn drie dagen per week geopend en bieden dagbesteding aan circa tien deelnemers.

Basisvaardigheden ‘De mogelijkheden hier zijn driedelig’, vertelt Thomas. ‘In de eerste plaats kunnen deelnemers van alles leren. Nieuwe deelnemers krijgen een cursus in de basisvaardigheden op het gebied van IT. Denk aan werken met een browser, tekstverwerken, Excel en veiligheid in het werken met de computer. Hebben zij deze cursus doorlopen dan krijgen ze een Europees Computer rijbewijs, een certificaat dat is opgesteld volgens Europese normen. Daarna kunnen zij zich verder bekwamen in bijvoorbeeld het bouwen van websites, 3D-modelling of programmeren. Wij als begeleiders zoeken lesmateriaal uit en passen dit aan op hun wensen en leercapaciteit.’

Websites maken Daarnaast werken de deelnemers van Icarus aan gezamenlijke projecten, zoals het maken van websites in opdracht van klanten. Thomas: ‘Aangezien dit diverse vaardigheden vergt, kunnen zij hierbij goed met elkaar samenwerken. Het werken aan een website heeft niet alleen een technische kant, er komt ook een stuk design bij kijken. Daarnaast is er een sociaal interactieve kant, want je moet uitvoeren wat de klant wil. Tot nu toe hebben wij ons voornamelijk beziggehouden met het maken van websites. In de toekomst willen we onze werkzaamheden uitbreiden met zaken als hosting en onderhoud aan servers.’

Eigen project De derde mogelijkheid bij Icarus is het opzetten en runnen van een eigen individueel project. Zo kunnen deelnemers zich toeleggen op foto- of filmbewerking op de computer. Jongeren met een beperking die veel gamen, willen misschien een eigen game ontwikkelen. ‘Sommige dingen lijken misschien hoog gegrepen, maar als ze het echt graag willen lukt het toch meestal. Natuurlijk speelt ook een goede werkomgeving en begeleiding daarbij een rol’, aldus Thomas.

Een beetje een nerd Op het moment dat hij gescout werd voor de functie van begeleider bij Icarus, was Thomas verzorgende voor mensen met een lichamelijke handicap. Maar hij had wel affiniteit met computers. ‘Ik ben een beetje een nerd en dat moet je ook zijn om bij Icarus te werken’, zegt hij. ‘Verder heb ik hier veel geleerd. Gewoon door te klikken en te zien wat er gebeurt. Dat is in feite wat IT is.’

Aansluiten bij de belevingswereld

Icarus is een dagbesteding die aansluit bij de belevingswereld van jonge mensen. De hedendaagse digitale wereld is ook belangrijk voor mensen met een beperking. Het biedt hen de mogelijkheid om deel te nemen aan het normale maatschappelijke leven, zonder dat ze er fysiek aanwezig hoeven te zijn. Hoe ze dat doen verschilt per deelnemer. Het gaat vooral om wat ‘de jongens’ zelf willen. ‘Er is hier veel ruimte voor eigen ideeën en initiatieven’, verduidelijkt Thomas. ‘Onze maatstaaf is: hoe zou ik het zelf willen? Iedereen wil serieus genomen worden en als gelijke benaderd worden. Natuurlijk houden we rekening met de beperkingen van de deelnemers, maar in onze benadering staat gelijkwaardigheid centraal.’

Zelfvertrouwen en plezier

In de tweeënhalf jaar dat Icarus bestaat, heeft Thomas de deelnemers enorm zien groeien. ‘Als je een website maakt voor een klant lever je een echt product af. Daar wordt voor betaald, dus dat moet goed zijn. Het feit dat wij bij Icarus betalende klanten hebben is goed voor het zelfvertrouwen van de deelnemers. Daarnaast hebben we veel plezier met elkaar. Tijdens de pauzes spelen we een potje kaart en zitten we lekker met elkaar te kletsen. De sociale interactie is ook erg belangrijk.’

Eens iets anders

John, een deelnemer die tijdens het gesprek heeft meegeluisterd terwijl hij achter zijn computer zit te werken, knikt bevestigend. ‘We hebben het hier erg gezellig’, voegt hij toe. ‘Ik ben blij dat ik hier terecht ben gekomen. Voordat ik hier kwam, werkte ik vier dagen per week in de horeca. Dat deed ik al bijna twintig jaar dus dat werd een beetje veel van hetzelfde. Ik wilde graag wat anders. Op een zeker moment zag mijn vader een folder van Icarus liggen en dat leek me interessant. Nu werk ik twee dagen hier en twee dagen in de horeca. Voor de horeca waar ik werk doe ik ook de website. Daar zijn ze blij met mijn computervaardigheden!’

Marjolein Wolf

25) Per 1 januari 2020 eenmalige diagnose voldoende voor mensen met een chronische beperking

Per Saldo 10 oktober 2019

Telkens aantonen van beperking verleden tijd

Om in aanmerking te komen voor zorg moeten mensen met een chronische beperking steeds weer een recente diagnose overhandigen. Dit wordt door velen als pijnlijk ervaren: de aandoening gaat immers nooit over. De minister heeft besloten dat per 1 januari 2020 een eenmalige diagnose voldoende is. Om de onnodige administratie in de zorg te lijf te gaan. Per Saldo pleit ervoor niet een stap maar een sprong vooruit te maken. Net als de aandoening gaat ook de zorgvraag niet over: maak nu ook langere indicaties mogelijk.

Minister de Jonge: ‘We weten dat de situatie waar chronisch zieken in zitten niet verandert. En tóch moeten deze patiënten blijven aantonen dat ze blind zijn. Of dat hun kind nog steeds een ernstige beperking heeft. Dat is natuurlijk om gek van te worden.’ Zorgverzekeraars Nederland laat weten dat alle zorgverzekeraars vanaf 2020 dezelfde voorwaarden en vragenlijsten zullen gaan gebruiken. Je kunt het nieuwsbericht hierover lezen op de website van Rijksoverheid.

Reactie Per Saldo

Wij vinden dit zeker een stap in de goede richting, maar het zou mooier zijn als er nu een sprong vooruit gemaakt kan worden. Maak voor mensen met een chronische beperking langdurige indicaties mogelijk, zoals dat nu in de Wet langdurige zorg (Wlz) al wel het geval is. Want daar zit voor veel budgethouders een grote lastendruk. Dat je telkens opnieuw, vaak jaarlijks, moet aantonen dat je nog altijd zorg nodig hebt. Terwijl net als je aandoening, je behoefte aan zorg ook blijft bestaan. Het is daarom onnodig om binnen korte perioden de zorg te herindiceren. Mocht je zorgvraag veranderen, dan ben je sowieso genooddaakt dit aan te geven, wat kan leiden tot een herindicatie. Verandert je situatie niet, dan volstaat een indicatie voor bijvoorbeeld een periode van 5 tot 10 jaar. In onze lobby blijven we hierop hameren.

26) Mensen met arbeidsbeperking aannemen niet hoog op de prioriteitenlijst van werkgevers

Binnenlands Bestuur 10 oktober 2019

'Help arbeidsbeperkten naar baan via lokale initiatieven'

Wouter Boonstra 09 okt 2019 Mensen met een arbeidsbeperking aannemen staat niet hoog op de prioriteitenlijst van werkgevers, blijkt uit een vandaag verschenen SCP-rapport. Het wordt ze dan ook niet gemakkelijk gemaakt, want de kandidatenverkenner van het UWV werkt niet, bleek vorige week. 'Gemeenten en UWV moeten niet zelf het wiel uitvinden, maar lokale en landelijke initiatieven benutten.'

'Geen geschikte functies' Overheidswerkgevers komen redelijk goed uit het onderzoek in het in dienst nemen van mensen met een arbeidsbeperking, mede omdat grote organisaties het beter doen dan kleine organisaties en de overheid nu eenmaal veel grote organisaties heeft. Gemiddeld heeft 17 procent van de werkgevers een arbeidsbeperkte in dienst, bij overheidswerkgevers is dat de helft. Van de overheidswerkgevers wil 14 procent niet (meer) mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen. Bijna 40 procent van die groep geeft als reden dat er geen geschikte functies zijn. Een vijfde zegt geen nieuwe medewerkers nodig te hebben. 16 procent geeft als reden te kijken naar kwaliteit in plaats van naar de beperking en 12 procent heeft te weinig capaciteit voor begeleiding en ondersteuning.

Subsidieregelingen vaak onbekend Opvallend is dat ook overheidswerkgevers onbekend zijn met allerlei subsidieregelingen, zo weet bijna de helft niet van korting of vrijstelling van premies voor sociale verzekeringen en maakt nog eens 36 procent er geen gebruik van. Ook no-risk-regelingen bij ziekte en arbeidsongeschiktheid is bij ruim een derde van de overheidswerkgevers niet bekend en nog eens 45 procent maakt er geen gebruik van. Een laatste opvallende uitkomst is dat 70 procent van de overheidswerkgevers die wel bekend is met 'werken met behoud van uitkering' daar geen gebruik van maakt, 18 procent doet dat wel.

Kandidatenverkenner werkt niet Vorige week maakte Trouw bekend dat de kandidatenverkenner van het UWV niet werkt. Via deze online personeelsbank voor mensen met een arbeidsbeperking komen nauwelijks mensen aan een baan. Van veel mensen met een arbeidsbeperking heeft de databank dan ook geen informatie. En slechts 8 procent van de bijna 160.000 mensen in de databank is daadwerkelijk beschikbaar voor werk. De anderen kunnen of willen niet werken, zitten op school of hebben al een (deeltijd)baan. De helft van de mensen kan niet eens gevonden worden, omdat het UWV de noodzakelijke informatie niet heeft ingevuld.

Instrument kreeg onvoldoende De kandidatenverkenner heeft het UWV alleen al aan ict-kosten 1,3 miljoen euro gekost. Trouw haalde deze informatie uit een opgevraagd onderzoeksrapport uit 2018 dat in een la was beland. Niet alleen werkgevers bleken er ontevreden over, maar ook UWV-medewerkers. Zij gaven het instrument een 4,5. Bijna de helft van hen zou het instrument niet aanraden om teleurstellingen bij bemiddelaars (zijzelf) en werkgevers te voorkomen. In 2017 en 2018 werden rond de honderd mensen bij een bedrijf geplaatst.

'We liggen voor op de doelstelling' Een nieuwe landelijke dataset, op te zetten door het ministerie van SZW, UWV en gemeenten, moet de transparantie voor werkgever verhogen. Gemeenten en het UWV zouden profielen moeten leveren, volgens het ministerie, maar het UWV kiest daar nu niet voor. Astrid Hendriks, landelijk manager banenafpraak zegt in dezelfde krant dat het belangrijkste is 'dat we voorliggen op de doelstelling'. Dit jaar worden 55.000 banen gecreëerd voor mensen met een arbeidsbeperking, ook zonder instrument. Stoppen met de kandidatenverkenner wil ze niet.

UWV gewaarschuwd Het bestuur van ANBI Stichting Nationale Talentenbank, een soort 'LinkedIn' voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, betreurt de ontwikkeling rond de kandidatenverkenner van het UWV. Oprichter Niels Aussems heeft in 2017 tijdens een kennismaking, met algemeen directeur Tof Thissen en projectmanager Hendriks al gewaarschuwd voor 'het debacle met de kandidatenverkenner' en toen gepleit voor meer samenwerking. 'Maar dat gebeurde niet.'

Thissen was ervan overtuigd dat de kandidatenverkenner ging werken. Ik waarschuwde: jullie krijgen te maken met de AVG. Wij niet, want de persoon vult zelf zijn profiel bij ons in en geeft zo wettelijk toestemming om zichtbaar te zijn op de arbeidsmarkt. De sociale dienst of uitkeringen- of jobcoachingverstrekker kan zeggen: schrijf je daarin, zodat je je daar kunt presenteren.'

Goed voorbeeld geven Aussems wijst op een mooi lokaal initiatief in de Drechtsteden: de Werkbank. 'Je doet er jouw verhaal en wordt gekoppeld aan werkgevers die zich ervoor openstellen. Als je op de gemeentewebsite en op de UWV-site terug kunt vinden welke landelijk en lokale initiatieven er zijn, dan kunnen zij die weg naar een baan sneller vinden dan hen.' Gemeenten mogen wat hem betreft nog wel een tandje bijzetten. 'De overheid loopt nog steeds achter in het aantal banen. Steeds moet er een uitzonderingspositie komen om aan de banenafpraak te voldoen. Als de overheid niet het goede voorbeeld geeft, doen andere werkgevers het ook niet.'

'Door AVG werkt kandidatenverkenner niet' Werkgevers raken gedemotiveerd bij de vraag naar kandidaten, omdat ze te veel lagen tegenkomen, aldus Aussems. 'Er zitten teveel mensen tussen en de informatie is te vaag. Capaciteiten en talenten, die maken werkgevers gemotiveerd. Niet eerst een negatieve regel, zoals in de kandidatenverkenner, en één regel waar de kandidaat wel goed in is. En dan is het ook nog een 'kenmerk'. Er is niet eens een persoonlijke boodschap, waar hij iets zegt over zijn passie en talent. Bij de talentenbank is dat wel zo. Alleen vanwege AVG is de informatie zo summier bij de kandidatenverkenner en daardoor werkt het niet.'

'Geef podium aan lokale initiatieven' Bij gemeenten is het ook maar de vraag of je de juiste persoon aan de lijn krijgt. 'En belt die wel terug? Zijn ze op de hoogte van de mogelijkheden en voorzieningen? En wat erbij komt kijken? Dat is te vaag. Er zijn zoveel inspanningen gedaan. Maak die regelingen bekend. Nog mooier: geef podium aan lokale en landelijke initiatieven, zij zijn op de hoogte van regelingen en hebben contact met de juiste mensen. Het is jammer om als gemeente tonnen weg te gooien aan een portaal dat niet werkt of 1,3 miljoen, zoals het UWV.' Gemeenten en UWV doen het niet slecht, maar schoenmaker houd je bij je leest, wil Aussems maar zeggen. Je kunt je beter met de praktijk bezighouden en convenanten afsluiten met het bedrijfsleven. Uit onze ervaringen blijkt dat nog maar weinig gemeenten dat doen.'

27) Gevolgen invoering WAB voor mensen met kwetsbare positie op arbeidsmarkt

Binnenlands Bestuur 10 oktober 2019

'WAB treft kwetsbaren op de arbeidsmarkt het hardst'

Eric de Kluis 09 okt 2019 De invoering van de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) per 1 januari 2020 kan grote gevolgen hebben voor het sociaal domein. Met name mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt dreigen door deze nieuwe wet hun baan kwijt te raken of meer moeite te krijgen om aan werk te komen.

Negatieve uitwerking Dit stelt de Beroepsorganisatie voor Klantmanagers (BVK). Volgens de organisatie blijkt uit de recent bekendgemaakte bijstandsbudgetten (BUIG) dat er niet op de WAB is geanticipeerd. De WAB moet de kloof tussen vast werk en flexibel werk verkleinen. Werknemers met een tijdelijk contract of werkzaam met een pay-roll constructie worden beter beschermd. Dat heeft echter niet uitsluitend positieve gevolgen. Maar Ido van der Meulen, directeur van de BVK, voorziet ook negatieve uitwerkingen. 'Werkgevers zijn in de regel vanaf de eerste werkdag verplicht om een transitievergoeding te betalen wanneer zij afscheid willen nemen van een werknemer, en werken met payroll-constructies wordt voor werkgevers fors duurder. Allemaal goed nieuws vanuit een werknemersperspectief op macroniveau. Maar het betekent wel een prikkel voor werkgevers om meer risicomijdend te worden.'

Huiverig Volgens de directeur kan de WAB ertoe leiden dat werkgevers huiverig worden om mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt in dienst te houden of werk aan te bieden. Ook wordt het voor werkgevers minder aantrekkelijk om deze doelgroep als flexwerkers in te zetten. Mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt die voorheen kans maakten om bijvoorbeeld

via een payroll constructie door te groeien naar een 'reguliere' baan, dreigen volgens Van der Meulen nu dat perspectief op aansluiting op de arbeidsmarkt te verliezen.

Geen ruimte Hij voorziet dat klantmanagers straks een extra grote stapel complexe dossiers op hun bureau krijgen. 'Dat vraagt meer tijd en aandacht. Alleen is daar in het budget helemaal geen ruimte voor. Er zal juist strak worden aangestuurd op het halen van doelstellingen en meer effectiviteit. Het lijkt alsof de invoering van de Participatiewet zich herhaalt; het was de bedoeling om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt beter te laten integreren maar het resultaat was het omgekeerde. Ook nu vrees ik dat er juist meer mensen op de bank terecht komen, wat niet alleen voor henzelf bijzonder frustrerend is maar ook leidt tot hogere maatschappelijke kosten.'

Arbeidsgehandicapten Afgelopen zomer waarschuwde ook Cedris, de belangenorganisatie voor mensen met een arbeidshandicap, voor de negatieve gevolgen van de WAB voor mensen met banen in beschutte werplekken en sociale werkplaatsen.

28) Gemeente Emmen: Klanten kunnen zich vrijblijvend aanmelden voor Mijn Welzorg

Google melding Wmo: Dagblad van het Noorden 12 oktober 2019

Inwoners van de gemeente Emmen kunnen via De Toegang een aanvraag voor een Wmo hulpmiddel indienen.

Via de gemeente worden de voorzieningen toegekend en Welzorg (specialist zorghulpmiddelen) verstrekt vervolgens wat nodig is.

Klanten kunnen zich vrijblijvend aanmelden voor Mijn Welzorg. Dit is een afgeschermd gedeelte van de website waarop de klanten veilig kunnen inloggen. Op dit gedeelte zien de klanten de hulpmiddelen die zij gebruiken. Voor deze hulpmiddelen kan de klant zelf reparatie-afspraken inplannen. Hiervoor zijn ze niet meer afhankelijk van de klantenservice.

Op deze website, www.welzorg.nl, staat verder informatie over hulpmiddelen, woningaanpassingen, autoaanpassingen en mobiliteit, maar ook lokaal als landelijk nieuws over zorg en wmo. Ook kan de bezoeker doorlinken naar relevante informatie op de website van de gemeente, lokaal nieuws, activiteiten en andere informatie.

Wethouder Guido Rink: „Met deze website wordt de dienstverlening verbeterd. Mensen kunnen nu meer zelf regelen en hoeven minder snel contact op te nemen als ze vragen hebben over de Wmo of een afspraak willen maken.”

29) De zoektocht van zijn ouders naar een eigen huis voor Boris. En een verhaal over loslaten de Volkskrant 13 oktober 2019

De zoektocht van vader Laurens Verhagen naar een huis voor zijn meervoudig gehandicapte zoon Boris

Boris is 19 jaar en ruim 1,90 meter lang. Van binnen een blijde, naïeve peuter die de wereld bekijkt met een onbevangenheid en vrolijkheid waar zijn vader, Laurens Verhagen, tegenwoordig weleens jaloers op is. Dit is het verslag van de zoektocht van zijn ouders naar een eigen huis voor Boris. En een verhaal over loslaten.

Laurens Verhagen 11 oktober 2019,

April 2017 De A1 richting Ermelo. Autoritjes vindt Boris fantastisch. Regelmatig klinken naast me euforische kreten. Als hij een vrachtwagen ziet bijvoorbeeld. Uit de luidsprekers klinken Nederlandstalige hits, omdat hij daarvan houdt. Kom van het dak af is een van zijn favorieten. Ik vermoed omdat hij het grappig vindt dat iemand op het dak staat. Ook goed: Zoveel te doen van Toontje Lager. 'M'n boodschappen nog doen en straks de vuile was.' Daar kan Boris wat mee, hij houdt van klussen doen.

Op andere momenten kijkt hij me van opzij verwachtingsvol aan. Zijn ogen glimmen van enthousiasme, terwijl hij zijn hand op mijn arm legt. Zoals altijd wil hij weten wat we gaan doen, maar ik kan het nauwelijks uit mijn strot krijgen. Ik hoor mezelf zeggen: 'We gaan naar 's Heeren Loo, naar je nieuwe huis. Leuk hè?' Achter in de auto zit mijn vrouw. In de spiegel zie ik haar gespannen gezicht.

's Heeren Loo is een van de grote zorginstellingen die Nederland rijk is met locaties in het hele land. In totaal wonen er meer dan tienduizend mensen met een verstandelijke beperking. In 1891 was de 9-jarige Geurt de eerste in Ermelo. Boris zal in de lange rij aansluiten. Het is zowel het sluitstuk als het beginpunt van onze zoektocht naar een huis voor onze bijna volwassen zoon.

Waarom überhaupt een tocht ondernemen naar een plek die niet goed voelt? Het simpele antwoord: omdat we onszelf hebben beloofd een huis voor Boris te vinden waar hij veilig is. Ook kinderen als Boris moeten onder hun ouders' vleugels vandaan. De documentaire Het beste voor Kees uit 2014 opende ons de ogen. Hierin staat de volwassen Kees Momma centraal, een aandoenlijke man met een autistische stoornis die nog bij zijn ouders woont. Die hebben altijd alles zo ingericht dat Kees een leven kon leiden waarin zijn angsten en obsessies zoveel mogelijk werden weggemasseerd. Maar de ouders hebben niet het eeuwige leven en de vraag wat er met Kees moet gebeuren als zij er niet meer zijn, wordt urgent. 'Dan zou hij het liefste dood zijn', zegt zijn moeder.

Waar sommige kijkers schande spreken over deze suggestie, toont de aangrijpende documentaire mij en mijn vrouw vooral de noodzaak van losmaken aan. We kunnen niet eeuwig de wereld voor Boris vormgeven. Omdat dat niet vol te houden is, maar ook omdat er voor hem ook een leven na ons zal zijn. Dat losmaken gaat fundamenteel anders dan bij normale pubers. Die doen dat zelf. Boris niet. Hij wijkt niet van onze zijde en kijkt ons nog steeds met ogen vol vertrouwen aan. We zullen het zelf moeten doen. 'Denk aan Kees Momma', wordt bij ons tweeën een gevleugelde uitdrukking. We weten wat ons te doen staat.

Waarom nu het huis uit? Maar waarom nu? Waarom op deze leeftijd? Waarom niet op zijn 13de of, pak 'm beet, 9de? Of op zijn 30ste. Het antwoord daarop is niet rationeel. 18 jaar, hebben we altijd in gedachten gehad. Alsof het een normaal kind betreft dat het huis uit gaat. Zo loopt hij in ieder geval op dit punt in de pas.

Er begint iets te dagen in zijn derde levensjaar, vlak nadat zijn broertje Pieter ter wereld is gekomen. Eerst werkt Boris' vreugde alleen nog aanstekelijk. Zijn intense aandacht voor de elementen ook. Voorbijschietende wolken, overvliegende vogels, bewegende blaadjes: hij vindt het allemaal fantastisch. Een prachtige, blij baby. Boris heeft dan al het vermogen om heel virtuoos half aanwezig te zijn, zoals een engeltje.

Dan ontstaan de eerste barstjes. Nauwelijks waarneembaar, als een vuiltje ergens in je ooghoek. Het is een onbestemd unheimisch gevoel, als Boris weer eens te uitbundig reageert op iets.

Een schoorvoetend bezoek aan het audiologisch centrum in 2002 is de gevreesde waterscheiding. Eigenlijk voelen we al dat er iets mis is, maar we hopen op geruststellende woorden: 'Dit vrolijke jongetje autistisch? Ha ha, nee natuurlijk niet.' Zo gaat het niet. Bezorgde blikken en een spervuur aan vragen. Instinctief voelen we dat het hele circus gaat beginnen, maar we weten niet wie de circusdirecteur is.

We staan buiten en hebben geen idee wat we moeten doen. Ja, als een malle gaan lezen. Alles wat eerst nog uniek leek voor onze rare Boris is nu ineens een symptoom. In één klap zijn we hem kwijt, pats. We hebben een gediagnosticeerd wezen in huis dat we met vreemde (of andere) ogen bekijken. We zitten niet meer samen in dezelfde wereld en objectiveren ons eigen kind. Daar bovenop komt nog eens een dik pak schuldgevoel. Omdat we hem verraden door niet langer meer mee te gaan in zijn obsessies voor vuilniswagens en draaiende wasmachines.

Later komt daar ook nog eens het stempel 'verstandelijk gehandicapt' bij. 'Ons leven is dichtgeslagen als een boek waarin we hadden liggen lezen. Nu we het weer oppakken, kunnen we de bladzijde niet meer vinden waar we gebleven waren', schreef P.F. Thomèse in zijn roman Schaduwkind over zijn overleden dochtertje. Nee, uiteraard leeft onze zoon nog. Maar zijn handicap voelt wel degelijk als een rouwproces. Een rouwproces dat nooit ophoudt, dat telkens weer nieuw leven wordt ingeblazen,

waarvan steeds weer het korstje wordt afgetrokken. Iedere verjaardag incasseren we een nieuwe klap want iedere nieuwe dag wordt de kloof met zijn leeftijdgenoten groter. Ze verdwijnen in de verte en Boris blijft staan, rijp voor de bezemwagen.

Als Boris 17 is, weten we nog altijd niet waar het precies is misgegaan. De aloude diagnose 'iets in het autistisch spectrum' gecombineerd met een ontwikkelingsachterstand – Boris functioneert vermoedelijk op het niveau van een 2- of 3-jarige – hangt om zijn nek bij gebrek aan beter. Wij kennen Boris beter dan hij zichzelf kent. Elk oogspieltje dat beweegt kunnen we inmiddels lezen. Boris is gegroeid. Niet op de manier die we voor ogen hadden. Hij heeft bijvoorbeeld niet leren praten. Maar hij raakt niet meer in paniek bij iedere overgang en heeft het vertrouwen dat alles goed komt.

Eigenlijk vind ik het een wonder hoe hij zich heeft ontwikkeld, als je weet dat alle prikkels ernstig vertraagd bij hem binnenkomen. Ooit legde hij zijn hand op een inductiekookplaat. Totdat ik het hoorde sissen. Boris had zelf niets door. Het zwaarst blijft de intensiteit van de zorg. De letterlijke zorg: voeren, aankleden, luiers verwisselen. Boris moet de hele dag worden beziggehouden. Gelukkig is er af en toe, vooral in de weekenden en vakanties, hulp om ons te ontlasten. Daarnaast de mentale zorg: hoe ziet het leven van Boris er over twintig jaar uit? Of over vijftig jaar?

We willen nog één keer een poging doen om te achterhalen wat hem mankeert. Elk fliebertje houvast kan misschien helpen. Tien jaar geleden kwamen we geen steek verder: dna-onderzoek leverde niets op. De ontwikkelingen op dit vlak gaan echter een stuk sneller dan die van Boris zelf. Samen met Boris bezoeken we het Sylvia Tóth Centrum in Utrecht. Kinderen met aandoeningen die moeilijk te diagnosticeren zijn en bij wie al veel onderzoek is gedaan, worden hier gedurende één dag door een hele batterij specialisten bekeken: kinderarts, neuroloog, orthopedagoog, fysiotherapeut, stofwisselingsziekte-arts en een erfelijkheidsspecialist.

De uitslag laat een week op zich wachten. De erfelijkheidsarts legt geduldig uit dat ze weten wat Boris mankeert. Na al die jaren heeft het een naam: het Phelan McDermid-syndroom, of 22q13. Er ontbreekt een miniem stukje van het erfelijk materiaal van de q-arm van chromosoom 22. In Nederland zijn er slechts een stuk of vijftig mensen van wie bekend is dat ze het ook hebben.

Vooraf hadden we verwacht dat een eventuele uitslag ons leven weer op zijn kop zou zetten, maar dat is niet het geval. Boris verandert er deze keer niet door. Nu is er rust: onze zoektocht is ten einde. Althans, een deel ervan, het deel dat naar antwoorden zocht.

We hebben jarenlang verklaringen nagejaagd, die uiteindelijk niets over Boris zelf zeggen. Nu weten we dat het gewoon domme pech is geweest, ergens vlak na de conceptie. Een stukje chromosoom dat er vanaf waait, als een lenteblad in de eerste storm van het jaar. Onverteerbaar vonden we de gedachte dat het misschien wel door de zware bevalling kwam. Of door iets anders waar we invloed op hadden kunnen hebben. Nu blijkt dat we gewoon de genetische loterij hebben verloren.

Het syndroom geeft ook antwoord op Boris' levensverwachting. Het is een pervers kijkje in de toekomst. Gedurende een paar seconden kan het nog alle kanten opgaan, maar dan horen we dat die verwachting niet anders is dan bij doorsneekinderen. Zelfs die boodschap is dubbel, zoals niets met Boris simpel en eenvoudig is. Het betekent dat de kans groot is dat Boris ons zal overleven. Er zijn twee nachtmerries, zal Annemarie Haverkamp later in haar romandebuut *De achtste dag* schrijven: de eerste is dat je – gehandicapte – kind overlijdt aan zijn zwakten, de tweede is dat je kind níét overlijdt en langer leeft dan jij.

De zoektocht die daarna begint, die naar een veilige woonplek, staat ons bijna fysiek tegen. Wie gaat hem 's avonds lekker instoppen en liedjes zingen met expres foutieve teksten, zodat Boris schaterlachend onder zijn deken kruipt? Wie ziet dat hij dorst heeft? Of dat hij de hele dag met een speelgoedautootje in zijn schoen rondloopt?

Het is een nieuw soort worsteling die de andere vervangt. Ging het eerst nog om schaamte, om acceptatie, het bijstellen van ingesleten verwachtingspatronen of desnoods het vechten tegen het cynisme dat de kop opsteekt als 'gewone' ouders praten over de 'gewone' probleempjes van hun kroost, inmiddels gaat het om iets heel fundamenteels: loslaten. Het is de rode draad bij veel ouders met een meervoudig gehandicapt kind, vertelt Mirjam de Vos me. De orthopedagoog heeft zelf een

dochter van 29, Rebecca, die op het niveau van een 1,5-jarige functioneert. De Vos schreef onlangs een boek, speciaal voor ouders zoals wij: Als je kind niet zelf kan beslissen...

‘Loslaten? Ik weet rationeel dat het moet. Maar het lukt me niet. Hoe vreselijk dat misschien ook klinkt, ik hoop dat Rebecca eerder doodgaat dan ik. Diep in mijn hart wil ik haar meenemen in mijn graf. Zodat ik zeker weet dat ze nooit hoeft te lijden omdat ik haar niet kan beschermen.’ Dat is het fundamentele verschil met gezonde kinderen die een zelfstandig bestaan kunnen opbouwen. Niet de jarenlange zorg waar veel ouders aan onderdoor gaan. Ook niet het hoge percentage scheidingen bij ouders van meervoudig gehandicapte kinderen. Maar wel: je kunt nooit echt loslaten. Bij gezonde kinderen is alles erop gericht om ze te laten uitvliegen. Om ze op te voeden tot autonome wezens die zelf beslissingen kunnen nemen. Boris heeft altijd een tolk en advocaat nodig, zoals De Vos dat in haar boek noemt. Maar wat gebeurt er als die tolk er niet meer is? In de woorden van De Vos: ‘Eerst zijn er de momenten dat je er vrede mee zou hebben als je kind er niet meer is, omdat het te zwaar is, omdat je denkt dat je het niet aankan. Daarna wil je dat je kind je niet overleeft, omdat je te veel van hem houdt.’

Voorzichtige stap De eerste voorzichtige stap op weg naar het onvermijdelijke is een vrijblijvend bezoek aan diverse instellingen. In eerste instantie om een voorstelling te hebben bij iets onbegrijpelijk als ‘een eigen huis’ voor Boris. Met elk bezoek aan een instelling raken we meer gewend aan het idee.

Het is raar hoe we uiteindelijk een keus maken. Misschien is het vooral een kwestie van jezelf een drempel over duwen. ‘s Heeren Loo Ermelo bestaat uit een aantal gebouwen in een parkachtige omgeving. We lezen elkaar de mooie woorden voor die we van de site plukken: ‘Binnen alle zorgvormen ervaren cliënten dat binnen ‘s Heeren Loo als specialistische zorgaanbieder, voortdurend wordt gewerkt aan het waarmaken van hun dromen en die van hun familie en medewerkers.’ Het waarmaken van dromen, daar zijn we wel aan toe. Al bij het tweede gesprek horen we dat we geluk hebben: er is een jongerengroep waar Boris perfect in past. Het gaat beginnen. Tot verdriet van zijn broer Pieter overigens, die het maar niets vindt dat Boris gaat vertrekken. Wij ook niet, maar we dwingen onszelf dit te doen.

Vrij snel daarna nemen we een kijkje op de groep, samen met Boris. Een voor een druppelen de medebewoners binnen, de meesten in een rolstoel. Ze zijn klaar met hun dagopvang en worden naar binnen gereden. We verwachten een gemeenschappelijk moment; een kopje thee met een koekje voor iedereen. Maar dat komt niet. Het personeel is druk met het bereiden van het avondeten en het invullen van formulieren. Een week later zijn we aanwezig bij het avondeten, om vijf uur. Ook hier een koud gevoel. Er wordt in ploegen gegeten. Sommige jongens eten op hun kamer. Iedere avond om tien uur verlaat de laatste begeleider het huis en wordt de zorg overgelaten aan een centrale meldkamer met monitoren.

Februari 2018 Boris woont alweer een paar maanden op ‘s Heeren Loo. We hebben dingen gezien die ons rillingen bezorgden. Bewoners die worden afgesnauwd of in de rug geduwd. We stoppen die beelden weg. De beloofde dromen zijn niet waargemaakt, maar we snappen dat het tijd nodig heeft. Er gloort wat moois: Boris’ groep verhuist naar een ander gebouw. Een kans uit duizenden, zegt zowel de manager als de orthopedagoog.

De rondleiding in het nieuwe onderkomen valt niet mee. De huidige bewoners zijn nog niet vertrokken, maar we mogen een kijkje nemen nu ze naar de dagopvang zijn. Een volle pot urine, onder het bed dikke lagen stof. ‘Ik ben blij dat ik hier zelf niet hoeft te wonen’, zegt een van de verzorgers. Een andere deur wordt geopend. In een kaal, donker kamertje ligt iemand in bed. ‘Dit is een van de twee oudere bewoners.’ De deur van een andere kamer blijft dicht: daar is iemand moederziel alleen aan het sterven, begrijpen we. In de huiskamer zijn de gordijnen dicht en sukkelen wat bewoners in hun rolstoel in slaap. Het is moeilijk hier Boris’ nieuwe frisse start in te zien. Op de deur van Boris’ huidige kamer hangt een kalender, bedoeld om de bewoners voor te bereiden op de verhuizing. Bij het bordje ‘3 april’ staat ‘verhuizing’. In letters. Terwijl Boris praat noch leest. Gewapend met een grote pot bloemen voor het nieuwe onderkomen kijken we een dag na de verhuizing hoe de vlag erbij hangt. Uit het plafond van de woonkamer hangen elektriciteitskabels en

de vloer is bezaaid met puin, gereedschap en schroeven. Het is dezelfde vloer waarover sommige bewoners rondkruipen terwijl ze alles in hun mond stoppen wat ze tegenkomen. Te lang hebben we gedacht dat het allemaal bij het proces van loslaten hoorde. Namens de ouders van de andere bewoners schrijven we een klachtenbrief aan de directie, inclusief foto's van de erbarmelijke woonomstandigheden. De ouders worden hierop uitgenodigd voor een gesprek in de hoge en aangename vergaderzaal van de oude villa waar het management huist.

Dit is geen goed verhaal, zegt de geschrokken directrice. En: vertrouwen komt te voet en gaat te paard. De zorgmanager verdedigt zich door te zeggen dat hij 'vooral een gunstige verhuisbeweging' zag. De orthopedagoog zegt niets. We stappen in de auto. Boris ligt een paar honderd meter verderop in zijn bed.

Een paar dagen later halen we Boris weer op. Een meisje doet de deur open. Weer iemand die we niet kennen, weer een ander gezicht dat Boris uit bed heeft gehaald. We lopen de gang in, op zoek naar Boris. Daar is-ie, wezenloze blik, grote snotpegel aan de neus. Hij is nergens mee bezig, staat daar maar. Een van de verzorgers is druk met de administratie in het kantoor. De ander doet de was. Vroeger hielp Boris daar nog weleens mee, dol als hij is op klusjes. Hij is altijd zo trots als hij kan meehelpen.

April 2018 De tuin is nog altijd niet in gebruik. Veiligheidsprotocol. Wel is er een stenen binnenplaatsje, dat al snel loeiheet wordt. Het is de warmste 23 april uit de geschiedenis. Boris wil graag zien wat er buiten gebeurt, maar kan niet over de hoge bouwhekken kijken. Zodra wij er zijn, komt hij tot leven: er moet worden opgeruimd. Oude plastic bekertjes, verhuisdozen, potscherven. En vooral veel peuken, achtergelaten door de verzorgers. Boris raapt ze op. Later is hier ook een protocol voor gemaakt: geen peuken achterlaten op de binnenplaats. Naast het blik met rookwaar staat de schaal met viooltjes die we cadeau hebben gedaan bij de verhuizing. Verdord. Er verandert niet zo gek veel, ondanks alle beloften en alle in allerijl ingehuurde externe zorgmanagers. Op een van onze mails krijgen we een automatisch antwoord: 'Vrijdag is mijn vrije dag. Als u een overlijden heeft op de woongroep, dan graag contact op te nemen met de Servicedesk (optie 2 Facilitaire dienst).' Deze oorlog gaan we niet winnen. Het voelt als een omgekeerde Odyssee. Niet om terug te keren, maar om een nieuw huis te vinden. De cyclopen en tovenaressen hebben plaatsgemaakt voor zorgmanagers en protocollen.

In dezelfde tijd presenteert columnist Hugo Borst zijn manifest Scherp op Ouderenzorg, om de verslechterende ouderenzorg in Nederland weer op de rails te krijgen. Zijn dementerende moeder mag van geluk spreken dat ze een mondige zoon heeft. Maar hoe zit het met alle verstandelijk gehandicapte bejaarden? Zij hebben geen kinderen en, zo hebben we gezien, sterven moederziel alleen in een kamer waar nog altijd de vergeelde portretjes staan uit de tijd dat ze nog ouders hadden. De jaren voor hun verscheiden zijn ze speelbal van 'gunstige verhuisbewegingen'.

Reddingsboei Boris weer terug in huis nemen, zoals de ouders van een van zijn huisgenoten uit pure wanhoop doen, is voor ons geen optie. Het zou alleen iets op de korte termijn oplossen. We gaan weer naar de instelling in Driebergen waar we twee jaar geleden onze zoektocht begonnen. Een lommerrijk terrein waar een paar huizen staan, waaronder een paar statige oude villa's. Twee jaar geleden zagen we nog niet voor ons hoe Boris hier zou rondlopen. Waarschijnlijk kwam Driebergen gewoon te vroeg. De hernieuwde kennismaking voelt als een reddingsboei. Het liefst verhuizen we hem nog dezelfde dag. Maar we moeten geduld hebben en wachten tot er een plek vrij komt. Het verlossende woord komt gelukkig vrij snel, na een maand of twee: voor Boris is een plek vrij op de zolder van de villa.

Met zwaar gemoed vertrekken we uit Ermelo, want hoewel met overtuiging, het voelt ook alsof we de boel in de steek laten. De directrice reageert niet meer op onze afscheidsmail. De maanden erna komen er nog wel aanmaningen voor niet-bestaande facturen ergens pruttelend uit het systeem. Dan houdt het op.

Vervolgens moet Boris andermaal zien te wennen aan tientallen nieuwe gezichten: zijn huisgenoten, zijn verzorgers, de mensen van de dagopvang. Dat kost tijd, maar het gaat goed. We zien dat hij steeds meer op zijn gemak is. Met dank aan een kok die geheel biologisch kookt, behoren de witte

puntjes met frikandellen en machtige klodders mayo tot het verleden. Wat ook is verdwenen: de gigantische breedbeeld-tv waar de godganse dag op luid volume Frans Bauer en andere TROS-muziekshows op worden afgespeeld. Er is altijd iemand in de villa aanwezig, ook 's nachts. Overdag gaat hij naar de boerderij om drie kippen, een geit en twee paarden te helpen verzorgen. Het besef dat Boris hier altijd zal zijn, is ondertussen moeilijk te vatten. Ook als wij er niet meer zijn, zal hij op deze plek zijn antroposofische seizoensfeesten vieren.

Het verschil met 's Heeren Loo is schrijnend. Zelfde geldstromen, andere invulling. 'Grote instellingen staan erom bekend dat ze een grote overhead hebben', legt Jolanda den Hartog me uit, zij is consulente bij Sien, belangenvereniging voor mensen met een verstandelijke beperking.

'Zorginstellingen kunnen zelf schuiven met de budgetten en verschillende accenten leggen.' Interim-managers en grote tv's in plaats van een nachtopvang dus, kort door de bocht. Maar uiteindelijk is het grote verschil tussen de twee instellingen ongrijpbaar. Het gaat erom dat Boris wordt gezien, dat hij met liefde wordt omringd. Dat er mét hem wordt gepraat in plaats van alleen maar over hem. Later mag Boris meedoen met het kerstspel. De zaal zit stampvol. Hij wordt bij aanvang in het zonnetje gezet. 'Dit is Boris', zegt de regisseur. 'Boris is nieuw hier en was bij alle repetities aanwezig. Op de oefenavonden liet hij altijd duidelijk merken dat hij er helemaal klaar voor was. Zijn kwaliteiten liggen niet op het verbale vlak, maar hij wil dolgraag meedoen. Dus hier staat hij.' Er klinkt een klaterend applaus, mijn vrouw en ik kijken met tranen in de ogen naar elkaar. Ook Pieter is zichtbaar opgelucht. In Ermelo wilde hij nooit mee naar binnen, zo naar vond hij de ziekenhuissfeer.

Is alles dan helemaal ten goede gekeerd? Natuurlijk niet. Nog steeds kunnen bij ons het verdriet, de onmacht en de frustratie onbarmhartig toeslaan. Maar het is niet meer permanent. Steeds vaker breekt de zon door. Alsof de afstand noodzakelijk is geweest om te genieten. En bovenal hebben we vertrouwen in de toekomst, omdat we weten dat Boris weer wordt gezien. In de weekeinden, als hij bij ons is, verbazen we ons over zijn kunst van het niks doen. Boris beheerst dat. Eindeloos naar buiten kijken. 'Heen', zegt hij dan. Dat kan een vogel zijn, een fietser of een kat. Waar gaan ze heen? Naar rechts is het station, naar links de supermarkt. Meer hoeft hij niet te weten. Een grenzeloos vertrouwen heeft hij in mijn inschatting. Supermarkt of station? 'Station', zeg ik beslist. Boris straalt. *Heeft u weet van misstanden in de zorg, dan kunt u dat melden bij de redactie. Wij gaan vertrouwelijk met uw informatie om. Mail naar onderzoek@volkskrant.nl*

30) 'De oplossing ligt bij mensen thuis en bij professionals op de werkvloer'

Zorgvisie 14 oktober 2019

Peter de Visser: 'Radicaal integrale zorg vraagt mentaliteitsverandering'

Peter de Visser, algemeen directeur van zorg- en welzijnsorganisatie Includio, vertaalt een uitgesproken visie op de toekomst van de zorg naar de praktijk. 'De oplossing ligt bij mensen thuis en bij professionals op de werkvloer.'

Vanwege zijn vernieuwende en ondernemende aanpak en de resultaten die Includio heeft geboekt werd hij eerder dit jaar gekozen tot Zorgmanager van 2019. Op het Zorgvisie Congres Zorg Hot Topics 2020 spreekt hij over 'netwerkwzorg', de radicale integratie van zorg, welzijn en andere disciplines. Zijn stelling: de verandering begint van onderop.

Er wordt al veel langer gesproken over integratie van zorg. Waarom komt het blijkbaar zo moeilijk van de grond? 'We hebben de neiging om de problemen in de zorg groot en abstract te maken en de oplossingen dus ook. Het gaat vaak over governance, ontschotting, stelselwijzigingen en dergelijke. We willen heel graag van bovenaf regisseren en faciliteren. Maar de oplossing ligt bij mensen thuis en bij de professionals op de werkvloer. Daar moet het gebeuren.'

Hoe zorg je daarvoor? 'Door zorgverleners vertrouwen te schenken. Door ze niet voortdurend af te rekenen op bijvoorbeeld het aantal uren dat ze met een cliënt doorbrengen. En door veel beter te kijken naar de context van een specifieke situatie. Wat heeft de patiënt onder deze omstandigheden nodig? En van wie? En wat wil en kan hij zelf nog? Dat gaat niet over zorg

anders organiseren, maar over een mentaliteitsverandering. Bij de zorgverlener, maar ook in de maatschappij als geheel. We zijn het zo langzamerhand normaal gaan vinden dat professionals alle zorg overnemen. Dat idee moet kantelen, want anders komt er alleen maar méér vraag naar zorg.'

Is dat de reden dat er bijvoorbeeld zoveel problemen zijn in de Jeugdzorg?

'Dat heeft er zeker mee te maken. Kinderen die in intensieve behandeling en residentiële plaatsingen terecht komen, komen daar, ondanks alle goede bedoelingen, nu vaak slechter uit dan ze er in gaan. Er zijn gezinnen waar het fors misgaat. Dat is altijd zo geweest en dat zal altijd zo blijven. De kunst is om ook in zulke ingewikkelde situaties te blijven luisteren naar het gezin en te kijken wat er gebeurt. Het is vaak beter om de behandeling naar het gezin te brengen in plaats van het kind uit het gezin te halen. Maar de maatschappij accepteert geen risico's meer. En dus staat er enorm veel druk op bijvoorbeeld gecertificeerde instellingen en werkers om in te grijpen als er problemen zijn. Vervolgens worden die gezinnen meegesleurd in een hulpverleningscircuit, met tal van instanties. Wat de ouders zelf vinden en waar ze zelf nog verantwoordelijk voor zijn, raakt ondergesneeuwd. De crux is om echt uit te gaan van het kind en het gezin en wat zij nodig hebben om er zelf uit te komen. In complexe situaties kan de inzet van specialistische kennis en competenties zeker waardevol zijn. Nu wordt vaak en te snel de meest intensieve vorm van zorg ingezet. Dat heeft niet altijd goede gevolgen voor het kind en het gezin.'

Maar bij discussies over de toekomst van de zorg gaat het vooral over

vergrijzing en stijgende kosten. 'De vergrijzing is de komende jaren zeker een belangrijke factor. Daarbij speelt ook dat we steeds meer weten en kunnen op het gebied van zorg, en dat kost allemaal steeds meer geld. Maar er zal altijd schaarste zijn in de zorg, zowel in geld als in mensen. Want de vraag is in principe oneindig en de middelen zijn beperkt. Dus zul je ook altijd keuzes moeten maken en zo effectief mogelijk moeten werken. Vandaar mijn pleidooi voor radicaal integrale zorg. Door minder drempels bij de toegang en meer financiering op basis van lumpsum. Door vertrouwen te geven aan de professionals. Door ze zelf de samenwerking met anderen te laten aangaan, en ze zelf in specifieke situaties te laten beslissen wat echt nodig is. Door techniek te integreren in de ondersteuning die je biedt. Door de juiste zorg te bieden op de juiste plaats!'

Wat vindt u van het pleidooi voor regisseurs die dit proces van integratie in goede banen zouden moeten leiden?

'Daar ben ik tegen. In complexe zorgsituaties waar meerdere professionals bij betrokken zijn, is het vaak goed dat iemand de rol neemt om de samenwerking en samenhang te bewaken. Zorgvragers, mantelzorgers en professionals samen kunnen prima per situatie bepalen wie het het best die rol kan pakken. Maar ik denk niet dat je daar weer van bovenaf een bepaalde functie voor in het leven moet roepen. Dat leidt er alleen maar toe dat de rest zich niet meer verantwoordelijk voelt.'

Incluzio is opgericht door Facilicom, van oorsprong een facilitaire dienstverlener. Is de cultuur bij jullie anders dan bij een traditionele zorginstelling?

'In de traditionele zorg verwacht men nog wel eens de relevantie van de zorg aan sich met de relevantie van de eigen organisatie. Instellingen denken dat ze altijd zullen blijven bestaan, omdat er altijd vraag zal zijn naar zorg. In de facilitaire dienstverlening is er meer concurrentie. We zijn ons er dus sterk van bewust dat alles zomaar kan ophouden. Om relevant te blijven, moeten we keer op keer laten zien dat we als organisatie iets toevoegen. We moeten aantoonbaar bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.'

Peter de Visser, algemeen directeur van zorg- en welzijnsorganisatie Incluzio en Zorgmanager van 2019

31) Door subsidiebedrag met 50 procent te verlagen komt voortbestaan van adviesraad in gevaar

Google melding Wmo: DeWoudenberger.nl 15 oktober 2019

Adviesraad teleurgesteld in gemeente

15-10-2019, WOUDENBERG De raad boog zich afgelopen week over de bezuinigingsvoorstellen van het college. Hoe pijnlijk die voorstellen zijn, bleek uit de reactie van inspreker Adriaan Bos van de Adviesraad Sociaal Domein. Door het subsidiebedrag met 50 procent te verlagen komt het voortbestaan van de adviesraad in gevaar.

Adriaan Bos vindt de bezuiniging van 50 procent op een subsidie van 20.000 euro voor een kleine organisatie disproportioneel en vertelde dat de adviesraad zich in de steek gelaten voelt door de gemeente. Het argument van de gemeente is dat niet alle gemeenten een dergelijke subsidie verstrekken en dat een groot deel van de subsidie wordt gebruikt voor de secretariële ondersteuning. Deze ondersteuning werd eerder gegeven door een medewerker van de gemeente. Bos benadrukte in zijn betoog hoe belangrijk het secretariaat is voor de adviesraad. De secretaris volgt alle ontwikkelingen binnen het sociaal domein en stelt de individuele leden up-to-date op de hoogte. Zo kunnen zij met hun vrijwillige inzet en een te klein team de werkzaamheden toch verrichten. Of het nog gaat lukken als de bezuinigingen door gaan weet hij niet, terwijl het belangrijk en wettelijk verplicht is dat dit orgaan met de gemeente meedenkt over het sociaal domein dat een belangrijk deel van de begroting vormt.

De adviesraad heeft er vooral moeite mee dat er geen onderling overleg heeft plaatsgevonden. Tot verbazing van de raad gaf Adriaan Bos aan dat de bezuiniging simpelweg is meegedeeld. Dit is volgens Michel Hardeman (CDA) in strijd met het op 11 juli aangenomen amendement van VVD, CU en GBW. In dit amendement hebben de coalitiepartijen letterlijk het college de opdracht gegeven dat bezuinigingen binnen het sociaal domein alleen met draagvlak van/met de Coöperatie De Kleine Schans, partners in de regio, maatschappelijke organisaties en adviesorganen genomen kan worden. De naam adviesraad Sociaal Domein lijkt dan duidelijk volgens Hardeman.

Het college had deze zin echter anders geïnterpreteerd vertelde wethouder Marleen Treep. Het college had het idee dat deze voorwaarde alleen gesteld is om te voorkomen dat er zonder overleg directe bezuinigingen gaan plaats vinden op jeugdzorg en Wmo. De politieke vraag van Michel Hardeman aan Jhony Stalman (VVD) was of de collegepartijen het amendement anders bedoeld hebben en de interpretatie van het college juist is. Jhony Stalman moest het antwoord schuldig blijven en komt hier in de raad op terug. De VVD was wel één van de partijen die de heer Bos vragen stelde over het ontbreken van draagvlak. Henk-Jan Molenaar (SGP) stelde dat het kader leidend is. *Joke van der Heide*

32) Berichten met betrekking tot de hele gemeente

Overheid.nl 15 oktober 2019

Gemeentebld van Kaag en Braassem

Datum publicatie	Organisatie	Jaargang en nummer	Rubriek
14-10-2019 09:00	Kaag en Braassem	Gemeentebld 2019, 248796	Verordeningen

Nadere regels sociaal domein gemeente Kaag en Braassem

(Fried: zie:

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Kaag%20en%20Braassem/628220/CVDR628220_1.html)

33) Pensioenkorting is grotendeels onnodig volgens ruim veertig experts in brief

Binnenlands Bestuur 15 oktober 2019

Leger experts acht pensioenkortingen niet nodig

Hans Bekkers 14 okt 2019 16 reacties (Fried: voor deze reacties zie:

https://www.binnenlandsbestuur.nl/ambtenaar-en-carriere/nieuws/leger-experts-acht-pensioenkortingen-niet-nodig.11112141.lynkx?tid=TIDP228709XAD18854620D24A389D62BFDFA2037EFDYI5&utm_campaign=BB_NB_Dagelijks&utm_medium=Email&utm_source=SMG&utm_content=580_15-10-2019&pageStart7=11)

De dreigende pensioenkorting is grotendeels onnodig. Dat stellen ruim veertig experts in een brief aan de fractievoorzitters in de Tweede Kamer. Met een versoepeling van de rekenregels hoeft er niet of minder hard te worden gekort.

Er zijn verschillende pensioenfondsen die volgend jaar de pensioenen waarschijnlijk moeten gaan verlagen. Zo voorziet het ABP, het grootste pensioenfonds van Nederland dat de kans op een verlaging van de pensioenen in 2020 reëel is. En dat geldt volgens het ambtenarenpensioenfonds ook voor 2021.

Lage rente Volgens de briefschrijvers, waaronder Herman Wijffels, Lex Hoogduin en Elco Brinkman, is de huidige rente waarmee de pensioenfondsen moeten rekenen niet reëel. De rente is weliswaar laag, maar de opbrengsten uit beleggingen nemen toe. Als het pensioenstelsel rekening gaat houden met de feitelijke rendementen van de pensioenfondsen in plaats van met de risicovrije rente – momenteel bijna nul procent – hoeft er niet of minder te worden gekort.

Arm rekenen Ten onrechte moeten de fondsen zich volgens de briefschrijvers – wetenschappers en mensen uit het bedrijfsleven – zich arm rekenen door net te doen of hun vermogen niet meer groeit. Daardoor lijkt het alsof ze te weinig geld in kas hebben om straks alle pensioenen te kunnen uitbetalen. Zij pleiten voor een verandering van het boekhoudsysteem. 'Anders rekenen we onszelf alleen maar verder de put in. Ons pensioenstelsel en zijn miljoenen deelnemers verdienen beter', aldus de briefschrijvers. 'Er is geen enkel ander land dat zoveel pensioenvermogen per inwoner heeft opgebouwd als ons land.'

34) Verslaving is iets dat we al honderden jaren kennen, het is bijna onderdeel van de samenleving

Zorg+welzijn 16 oktober 2019

'Men denkt dat verslaving een ziekte van de ruggengraat is'

Je kunt zelf toch iets doen aan je verslaving? Zo wordt vaak gedacht over verslaving, ook door hulpverleners. Maar verslaving is een chronische hersenaandoening, stelt verslavingsarts Ralph van de Wijnckel. 'Samenwerking met het sociaal domein rondom zorg en hulp voor mensen met een verslaving is er nauwelijks, maar is wel broodnodig.'

In de verslavingszorg is de blik nog erg naar binnen gericht, naar de eigen organisatie, vindt Ralph van de Wijnckel van Changes GGZ, een instelling die is gespecialiseerd in behandeling van verslaving en onderliggende problematiek. Hij is een voorstander van over de muren van verslaving heen werken: 'Een verslaving komt niet alleen, er is altijd een relatie met psychische, sociale en maatschappelijke factoren. Randvoorwaarden als werk, huisvesting en uitkering zijn heel belangrijk in de zorg voor mensen met verslaving.' Dat wordt, ook in de hulpverlening, niet onderkend. Daarom is de samenwerking met het sociaal domein cruciaal.

Eigen schuld Het probleem is, volgens Van de Wijnckel, dat verslaving het stigma heeft van 'eigen schuld'. Je kunt toch zelf "nee" zeggen tegen alcohol, drugs of pijnstillers? 'Dat is het stigma, ook onder hulpverleners', zegt Van de Wijnckel. 'Verslaving wordt gezien als een ziekte van de ruggengraat, je bent er zelf bij of je wel of niet toegeeft. Maar dat is een onjuist uitgangspunt.'

Verslaving is een chronische hersenaandoening, waarbij genetische aanleg een belangrijke rol speelt. Als ouders of voorouders verslaafd waren aan middelen, dan loop je een groter risico op verslaving.'

Stigmatiseren Ook hulpverleners stigmatiseren, zegt Van de Wijnckel. 'Ik hoor bijvoorbeeld van cliënten die met gegronde lichamelijke klachten bij de huisarts komen, dat de huisarts er direct van uit gaat dat de klachten te maken hebben met de verslaving, terwijl dat helemaal niet zo hoeft te zijn. Sterker nog, geeft Van de Wijnckel toe, 'Ik maak me ook schuldig aan stigmatisering. Als een cliënt terugvalt in zijn of haar verslaving, dan zit daar altijd een keuzemoment in. Je vraagt je dan af: "Waarom begint hij weer?" Maar je moet je ernstig afvragen of verslaafden een vrije wil hebben om die keuze te maken. Ik krijg ook van cliënten te horen: "Voor ik het wist had ik die biertjes gedronken. Ik heb het zelf niet gemerkt". Bij mensen met een verslaving kan het gedrag door de hersenen onbewust aangestuurd worden.'

Lotgenotencontact Cognitieve gedragstherapie is volgens Van de Wijnckel de behandeling bij uitstek tegen verslaving. De aanpak komt neer op verandering van de leefstijl. Het duurt lang, maar het werkt. Van de mensen met verslaving valt globaal de helft na één jaar terug in de verslaving, zegt Van de Wijnckel. Na twee jaar komt daar nog eens 20 procent bij. In de cognitieve gedragsbehandeling wordt veel gewerkt ervaringsdeskundigen, aldus Van de Wijnckel. 'Er gaat een duidelijk positief effect uit van het lotgenotencontact.'

Preventief handelen De verslaving vóór zijn is best moeilijk, volgens de verslavingsarts, juist vanwege die genetische kwetsbaarheid. 'Verslaving is iets dat we al honderden jaren kennen, het is bijna een onderdeel van de samenleving. Dat wil niet zeggen dat je in de hulpverlening niet preventief kunt handelen. Samenwerking met andere instanties zou echt wel werken om in een beginstadium een langdurige verslaving vóór te zijn. Als je bijvoorbeeld schulden hebt, dan is gerichte hulp bij je financiële situatie zeker een goede ondersteuning. Want je kunt de problemen aanpakken die ertoe kunnen leiden dat je weer gaat drinken of gebruiken.'

Carolien Stam Redacteur Zorg+Welzijn

35) Elektrische bakfietsen of gemotoriseerde gehandicaptenvoertuigen en toelatingssysteem

Algemeen Dagblad 16 oktober 2019

Ook veiligheidsprobleem met scootmobiel en elektrische bakfiets

onderzoek Stint Ook elektrische bakfietsen en scootmobiele kennen veiligheidsproblemen. Dat concludeert de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) naar aanleiding van onderzoek naar de toelating van de Stint. Verder maakt de Onderzoeksraad zich zorgen over illegale voertuigen op de weg, zoals elektrisch aangedreven steps en skateboards.

Edwin van der Aa en Maarten van Ast 16-10-19 De Onderzoeksraad vindt het vreemd dat bijvoorbeeld de elektrische bakfiets - die net als de verongelukte Stint tien kinderen kan vervoeren en in snelheid, gewicht en functionaliteit vergelijkbaar is - gewoon zonder keuring de weg op kan. Ook is niet onderzocht wat de gevolgen van het gebruik zijn op de verkeersveiligheid, blijkt uit het vanmorgen gepubliceerde rapport 'Veilig toelaten op de weg - Lessen naar aanleiding van het ongeval met de Stint'.

Bij de illegale voertuigen ontbreekt het helemaal aan zicht op de veiligheid en het gebruik ervan in het verkeer. Daarom adviseert de Onderzoeksraad aan verkeersminister Van Nieuwenhuizen om voor iedereen duidelijk te maken welke voertuigen wel en welke niet op de openbare weg mogen. Ook moet er streng worden gehandhaafd op illegaal gebruik.

Onafhankelijke keuringsinstantie Nieuwe voertuigen waarvoor in de toekomst een aanvraag ligt om de weg op te mogen, moeten dan door een onafhankelijke keuringsinstantie worden gefiatteerd, luidt verder de aanbeveling. Vernieuwende voertuigen moeten zelfs maar voor bepaalde tijd worden toegelaten, om eerst in de praktijk te zien of ze de verkeersveiligheid beïnvloeden.

Voertuigen die vooralsnog een vrijstelling hebben, zoals elektrische bakfietsen of gemotoriseerde gehandicaptenvoertuigen, dienen in een toelatingssysteem terecht te komen, Europees of nationaal. Zolang dat niet is geregeld zijn ze bij voorkeur onderworpen aan voorlopige gebruikseisen.

Het onderzoeksrapport komt ruim een jaar nadat op donderdag 20 september 2018 vier kinderen (4, 4, 6 en 8 jaar) uit Oss om het leven kwamen op een spoorwegovergang in die plaats. Een vijfde kind (11 jaar) uit Oss en de begeleidster (32 jaar) uit Heesch raakten zwaargewond. Een hele serie instanties nam deze zaak vervolgens onder de loep.

Veiligheidseisen TNO zei in december 2018 al dat de originele Stint bij lange na niet veilig genoeg bleek om kinderen in te vervoeren. En dat was ie al niet toen de toenmalige minister in november 2011 de elektronische bolderkar op de weg toeliet. De gekeurde varianten van de oorspronkelijke Stint - inclusief de allereerste officiële versie die bij de RDW in de garage stond - voldoen totaal niet aan de huidige veiligheidseisen.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid zegt over de Stint dat weliswaar de veiligheidseisen inmiddels flink zijn aangescherpt, maar dat het toelatingsproces nog steeds tekortkomingen kent. „Hierdoor is er nog steeds onvoldoende zicht op de veiligheid bij het op de weg komen van licht gemotoriseerde voertuigen, waaronder de aangepaste Stint.”

Inmiddels wordt gewerkt aan zo’n verbeterde versie. Maar vorige maand bleek nog dat drie versies van een aangepaste Stint niet bij de RDW door de keuring zijn gekomen. Daarom heeft de rijksdienst een negatief advies gegeven over deze modellen. Minister Van Nieuwenhuizen (Verkeer) heeft daarop besloten de Stints niet terug te laten keren op de weg. De fabrikant werkt door aan een versie die wél alle veiligheidstests met glans kan doorstaan.

Reacties

*Van Nieuwenhuizen wil ‘lessen trekken’ uit het rapport. De Onderzoeksraad voor Veiligheid trekt ‘pijnlijke conclusies’, erkent zij. Het klopt dat er ‘te weinig aandacht was voor de veiligheid omdat ruimte voor innovatie centraal stond’ en dat bij de toelating van de Stint ‘dingen niet goed zijn gegaan’. „Dat trek ik me zeer aan en dat moet beter”, schrijft Van Nieuwenhuizen.

*Het CDA laat weten dat verkeersveiligheid op één moet staan bij de toelating van nieuwe voertuigen op de weg. „Het OVV-rapport laat zien dat die veiligheid uit het oog is verloren”, aldus Kamerlid Wytske de Pater-Postma. De CDA’er zegt zich al langer druk te maken over elektrische bakfietsen.

*De SP meent dat het ministerie ‘heeft gefaald’. „Verkeersveiligheid is op het ministerie geen prioriteit en ondanks negatieve adviezen van het RDW en SWOV bij de toelating van de Stint is op laag ambtelijk niveau besloten het voertuig toe te laten”, aldus Kamerlid Cem Laçin, die wil dat de minister in het debat over twee weken helderheid geeft.

*Volgens Stieneke van der Graaf (ChristenUnie) is de raad ‘helder en scherp’ in het rapport. „We moeten nu zeker stellen dat er geen enkele twijfel is over de manier waarop voertuigen in Nederland gekeurd worden.”

36) Pilot-meldpunten afgelopen jaar bijna 8000 meldingen over personen met verward gedrag Zorgvisie 16 oktober 2019

Geen blauwdruk voor meldpunt verward gedrag

Pilot-meldpunten hebben het afgelopen jaar bijna 8000 meldingen ontvangen over personen met verward gedrag en dragen bij aan een lokaal goed werkende aanpak. Toch is het lastig om één werkwijze te identificeren die in iedere regio toepasbaar en effectief is. Dat blijkt uit een recente eindevaluatie van KPMG over 26 pilots.

In de verschillende regio’s verschilt de aanleiding om een meldfunctie te starten. Dat maakt het ingewikkeld om tot een blauwdruk te komen, die in elke regio zal leiden tot het beste resultaat. Wel lopen alle pilots aan tegen dezelfde knelpunten: informatie delen met en tussen ketenpartners en een bekostigingswijze vinden waarbij de cliënt centraal staat.

Pilots voor acute en niet-acute melding KPMG heeft 26 pilot-meldpunten voor verward gedrag geëvalueerd, in opdracht van ZonMw. Deze zijn verdeeld in twee type meldpunten: 11 Acut Psychiatrie Hulpverlening (APH) pilots en 14 pilots voor niet-acute meldingen. Eén pilot behoort tot geen van deze twee categorieën. De niet-acute meldpunten bevinden zich meestal bij de GGD. De APH's zijn meestal onderdeel van een ggz-instelling. De pilots hebben in totaal van 7.948 meldingen informatie aangeleverd. KPMG heeft onderzocht welke aanpak in meer of in mindere mate werkt en hoe het proces van melding en eerste triage/intake verward gedrag het meest effectief kan worden ingericht. Ook is bekeken hoe de toeleiding naar passende hulp het beste kan worden vormgegeven.

Beter in het vizier De onderzoekers stellen dat de meldpunten lokaal bijdragen aan een goed werkende aanpak voor mensen met verward gedrag, met name als het gaat over samenwerking in de regio. Dat komt naar voren in casusoverleggen, waarin mensen met verschillende zorg- en hulpvragen besproken worden en vervolgens worden toegeleid naar passende zorg. Ook komen volgens de diverse projectleiders mensen met meerdere problemen hierdoor beter in het vizier. Er zou zelfs sprake zijn van veel 'nieuwe' personen die naar zorg worden toegeleid door de pilots.

Diverse knelpunten Uit de evaluatie blijkt verder dat meldfuncties in veel gevallen weinig inzicht hebben in de opvolging van de melding. Voornaamste hindernis die genoemd wordt is dat het lastig zou zijn om informatie te delen met partners. Bij het toeleiden naar passende zorg worden knelpunten genoemd in de beschikbaarheid van partners, wachtlijsten en de bekostiging. Bij mensen die te kampen hebben met meerdere problemen, vormt het een uitdaging om de juiste bekostigingswijze te identificeren en in te zetten.

Bouwstenen passende aanpak Het Schakelteam Personen met Verward Gedrag en het Actieprogramma lokale initiatieven voor mensen met verward gedrag (AVG) werken in opdracht van de ministeries van VWS en JenV en de VNG aan een betere hulpverlening voor personen met verward gedrag. Daarvoor is een aanpak opgesteld bestaande uit negen bouwstenen. Een van de bouwstenen is 'Melding', met als doel een snellere toeleiding naar passende triage en hulpverlening, waarbij wordt uitgegaan van een persoonsgerichte aanpak en zelfregie van de persoon met verward gedrag.

Shannah Spoelstra

37) In woonservicezones wordt de ambitie om senioren langer thuis te laten wonen haalbaar
Zorgvisie 16 oktober 2019

Een woonservicezone ontwikkel je samen

In woonservicezones wordt de ambitie om senioren langer thuis te laten wonen haalbaar, ook als ze intensieve en complexe zorg nodig hebben. Dat betogen adviseur Peter Woerdeman en zorgbestuurder Erik Zwart.

Veel senioren willen langer thuis blijven wonen. De overheid stimuleert dit, mede omdat veel mensen beter af (lees: gelukkiger) zijn in hun vertrouwde omgeving. We organiseren de zorg daarom al enkele jaren anders. Met meer nadruk op wat mensen zelf willen, en wat ze nog kunnen. Zorgorganisaties vormen een zorgnetwerk met zorgverzekeraars, gemeenten, huisartsen en zorgverleners. Samen bieden zij zorg die veilig, goed, efficiënt én vertrouwd is, om de cliënt heen. Met deze ontwikkeling groeit de groep zelfstandig wonende senioren met behoefte aan intensieve en complexe extramurale zorg. Vaak gaat het om niet-planbare zorg; zorg die niet kan wachten. Zorgorganisaties stellen nu dat het niet betaalbaar is om deze mensen tot het eind toe thuis te verzorgen, ook niet met mantelzorg en zorgtechnologie.

Woonwijk met verhoogd voorzieningenniveau Als reactie op deze trend ontstaan zogenoemde woonservicezones. Gewone woonwijken met vijf- tot twintigduizend bewoners, maar met een verhoogd voorzieningenniveau. Daardoor kunnen mensen die zorg nodig hebben in de buurt blijven wonen.

Een woonservicezone heeft allerlei soorten woningen, met en zonder aanpassingen, voor jong en oud. Naast voldoende aanpasbare (levensloopbestendige) en/of aangepaste woningen is er ook (woon)ondersteuning en zijn er diverse zorg- en welzijnsdiensten voor bewoners. Zorg aan huis is mogelijk, maar bewoners kunnen voor zorg ook zelf naar een steunpunt als een huisartsenpost gaan. In een woonservicezone hebben ze zowel lichte ondersteuning als intensieve zorg binnen handbereik, plus (welzijns)activiteiten voor jong en oud.

In een woonservicezone transformeren de traditionele verpleeg- en verzorgingshuizen naar een steunpunt voor de hele wijk. In dit steunpunt kan een bewoner binnenlopen en gebruikmaken van de diensten en functies, maar hij of zij kan er ook terecht voor een ontmoeting met buurtbewoners. De woonservicezones lijken succesvol. Uit onderzoek van het Nationaal Programma Ouderenzorg is gebleken dat ouderen in een woonservicezone minder te maken krijgen met ziekenhuisopnamen. Bovendien blijft hun welbevinden beter op peil als zij beperkingen krijgen.

Altijd organisch Een woonservicezone kan ook adequate en betaalbare zorgopvolging garanderen voor thuiswonende cliënten met een intensieve en complexe zorgvraag. Helaas bestaat er geen blauwdruk voor woonservicezones. Het is geen kant-en-klaar 'bouwwerk' dat je oppakt en neerzet op het juiste aantal vierkante meters, met de juiste mensen. Het is altijd anders en altijd organisch. Maatwerk. Om betaalbare kwaliteit van leven voor senioren in de vertrouwde omgeving mogelijk te maken is daarnaast ingrijpende en duurzame innovatie nodig van de hele leefomgeving. Vaak start een woonservicezone met een kleinschalige woonvoorziening rond een steunpunt. Denk aan zelfstandige woningen met alle voorzieningen op hetzelfde niveau en onzelfstandige woonvormen met 24-uurszorg en toezicht voor cliënten die niet langer zelfstandig kunnen wonen en functioneren. Hoe verder van het steunpunt, hoe kleiner de zorgvraag. Hoe dichterbij het steunpunt, hoe meer de woningen zijn geclusterd in een wooncomplex, aangepast voor (intensieve) zorg aan huis. De praktijk leert dat juist zo'n geclusterd wooncomplex goed kan voorzien in snelle niet-planbare zorg. En juist aan deze geclusterde wooncomplexen is een groeiend tekort.

Doe het samen Zorgorganisaties kunnen een woonservicezone niet alleen ontwikkelen. Samenwerking is noodzakelijk voor succes. Alle stakeholders moeten zich op lokaal niveau ontwikkelen tot netwerkorganisaties. Pas dan kunnen zij, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, samen invulling geven aan de opgave om zorg, ondersteuning en huisvesting voor ouderen op de goede manier te organiseren. Samen kunnen zij burgers bovendien bewust maken van de veranderingen in de zorg en van de toenemende eigen verantwoordelijkheid voor huisvesting en mantelzorg. Het is verstandig publieke en private partijen te betrekken bij het creëren van woonzorgservicezones. Dit komt het proces van realisatie en de samenhang van het totale ontwikkelingsgebied ten goede.

38) Om problemen met hulpmiddelen écht aan te pakken, is een landelijk verbeterplan nodig

Nieuwsbrief Leder(in) 17 oktober 2019

Patiëntenorganisaties eisen landelijke aanpak problemen hulpmiddelen

Om problemen met hulpmiddelen zoals die er nu zijn écht aan te pakken, is een landelijk verbeterplan nodig. Dat stelt Leder(in) in een brief aan de Tweede Kamer die de belangenorganisatie samen met de Patiëntenfederatie, Wij Staan Op!, Spierziekten Nederland, Dwarslaesie Organisatie Nederland en Per Saldo heeft verstuurd.

Het ministerie van Volksgezondheid (VWS) laat deze week weten naar oplossingen te zoeken en heeft naar aanleiding van deze uitzending een Actieteam opgericht. Dit team, bestaand uit hulpmiddelenleveranciers, het ministerie en gemeenten, moet de problemen gaan oplossen die mensen nu hebben met hun hulpmiddelen.

Leder(in) vindt het goed dat het ministerie problemen serieus wil aanpakken, maar blijft kritisch. De klachten moeten niet alleen worden verzameld via het Actieteam, maar vooral worden opgelost. En met enkel het oplossen van bestaande klachten op korte termijn, zijn we er niet. Er moeten

structurele maatregelen getroffen worden en snel. Daarom stuurt Ieder(in) een brief aan de Tweede Kamer. Daarin worden voor het einde van het jaar concrete maatregelen en een landelijk verbeterplan geëist.

Consumentenprogramma Kassa (BNN-VARA) besteedde zaterdag 12 oktober uitgebreid aandacht aan alle problemen met hulpmiddelen. In het programma van 21 september riep Ieder(in) directeur Illya Soffer minister De Jonge (VWS) op om het nú te regelen. Deze uitzending had zoveel en zulke schrijnende reacties, dat de redactie besloot een volledige uitzending aan de problematiek te weiden. Onder de noemer “#regelhet” presenteerde Kassa een zwartboek met een selectie van 100, van de bijna 900 meldingen uit hun enquête. Dit zwartboek laat opnieuw zien dat mensen vaak maanden moeten wachten op een hulpmiddel waar ze echt van afhankelijk zijn.

(Fried: voor de brief aan de Tweede Kamer en links naar Kassa uitzendingen zie:

<https://iederin.nl/nieuws/18591/patientenorganisaties-eisen-landelijke-aanpak-problemen-hulpmiddelen-/>)

39) Veel mensen, die in deze tijd, nauwelijks hoofd boven water kunnen houden

Nieuwsbrief Ieder(in) 17 oktober 2019

‘Pak Armoede en Schulden Aan’

Bied perspectief aan mensen met een kleine beurs!

939.000 mensen in Nederland leven op en rond de armoedegrens. Velen van hen komen nauwelijks rond. Zoals gezinnen met kinderen in de leeftijd voor het voortgezet onderwijs, mensen een chronische ziekte of beperking, alleenstaanden, mensen met een onvolledige AOW, laaggeletterden en mensen met een wisselend inkomen zoals zzp'ers. Samira moet met haar gezin van 4 kinderen rond zien te komen van gemiddeld 70,- per week. Ze heeft geen schulden en maakt gebruik van alle regelingen, toeslagen en fondsmogelijkheden die er zijn. Voor haar is het zonder de voedselbank en hulp van anderen niet vol te houden. Om nog iets van leefgeld over te houden heeft zij geen aansprakelijkheidsverzekering voor haar kinderen. Zo zijn er velen, die in deze tijd van hoogconjunctuur, nauwelijks hun hoofd boven water kunnen houden. Dat komt omdat het besteedbaar inkomen van minima de afgelopen jaren nauwelijks is gestegen, terwijl de vaste lasten (huur, energie, verzekering) en voedsel wél veel duurder zijn geworden.

U kunt dit veranderen.

Door het beleid op de volgende drie onderdelen aan te passen:

1 Zorg voor een toereikend inkomen, zodat mensen met een laag inkomen kunnen voorzien in hun levensonderhoud en kunnen meedoen aan de samenleving. Wij bevelen aan:

- *Verhoog het netto minimumloon en daarmee het netto sociaal minimum*, zodat het inkomen van mensen die hierop aangewezen zijn toereikend is om van rond te kunnen komen.
- *Maak het eenvoudiger voor minima om rond te komen door inkomensondersteunende maatregelen en toeslagen bij mensen van wie de overheid weet dat zij hiervoor in aanmerking uit eigen beweging toe te kennen. Vorder alleen terug wanneer er sprake is van bewuste fraude.*
- *Draai de bezuiniging op de huurtoeslag uit 2012 terug door het toeslagpercentage tussen de kwaliteitskortingsgrens en de aftoppingsgrens te verhogen naar 75% in plaats van de huidige 65% (artikel 7, lid 1 van het besluit op de huurtoeslag wordt verhoogd naar 75%).*
- *Breng in navolging van de langere glijdende schaal in de huurtoeslag die in 2020 in gaat, ook langere glijdende schalen aan in de zorgtoeslag en in het Kindgebonden budget, zodat de armoedeval verdwijnt (of vermindert).*
- *Draai de btw-verhoging op groente, fruit en andere dagelijkse benodigdheden, terug.*

2 Stop onnodige verhoging schulden, zoals boetes op de zorgpremie als mensen de zorgpremie niet kunnen betalen; verdriedubbeling van onbetaalde CJIB boetes en buiten proportionele incassopraktijken. Dit kan door:

- *De bestuursrechtelijke premie per 2020 vast te stellen op 100% van de standaardpremie in plaats van de huidige 110% (daarmee vervalt de bestuursrechtelijke boete).*
- *Verhoging van de CJIB boetes voor mensen die wel willen maar niet kunnen betalen *kwijt te schelden*, bijvoorbeeld via de noodstopprocedure.*
- *Strenger toezicht op de incassomarkt, waarbij zowel wordt gelet op de proportionaliteit als op de naleving van het Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten.*
- *Stel een wettelijk plafond in voor de ophoging van kosten (bijv. 100% oorspronkelijke vordering)*
- *Beperk de handel in schulden, door af te dwingen dat de herkomst van de vordering altijd in beeld is, inclusief de opbouw van het uiteindelijke schuldbedrag.*

3 Laat overheden mee werken aan echte oplossingen voor problematische schulden, zoals we dat ook van andere schuldeisers vragen. Dat kan door:

- *Minder beperkingen aan de saneerbaarheid van justitiële vorderingen, belastingdienst en UWV*
- *Beleidsvrijheid voor gemeenten om maatwerk te leveren bij de uitvoering van artikel 60c van de Participatiewet, zodat de gemeente zelf kan bepalen of zij voor bijstandsvorderingen wil meewerken aan schuldregelingen tegen finale kwijting. Bijvoorbeeld in pilotvorm.*
- *Stop gijzeling van mensen die niet kunnen betalen. Het levert niets op en het kost ook nog geld.*

Utrecht, 3 oktober 2019

Ondertekend door:

- ATD Vierde Wereld
- Federatie Opvang/RIBW Alliantie
- FNV – minimumlooncampagne Voor 14
- Gemeente Utrecht
- Ieder(in)
- Landelijke Cliëntenraad Werk en Inkomen
- NVVK
- Sociaal Werk Nederland
- Sociale Alliantie
- SUNN
- Woonbond
- Armoedecoalitie Utrecht

40) Personeel vinden voor de gehandicaptenzorg is erg lastig

Zorg+welzijn 17 oktober 2019

Dit personeelsbeleid gaat alle grenzen te buiten

Personeel vinden voor de gehandicaptenzorg is erg lastig. De Zeeuwse gehandicaptenzorgorganisatie Tragel bedacht een out-of-de-box oplossing. Ze halen hun personeel uit Spanje. En daar komt een hoop bij kijken.

In de hele zorg is er sprake van grote arbeidskrapte. In Zeeuws Vlaanderen is het helemaal nijpend. Door een natuurlijke bevolkingskrimp, het ontbreken van een hbo opleiding waardoor jongeren uit de regio vertrekken, en een goed lopende economie, wordt er aan alle kanten getrokken aan de schaarse werknemers. Daarom besloot de Tragel, een organisatie voor een breed scala aan gehandicaptenzorg, meer uit de box te denken over hun aanname beleid.

Recruitment en zij-instromers Bij de organisatie werken zo'n 800 mensen en het jaarlijkse verloop is voor de zorg relatief laag: 10%. Wat niet wegneemt dat in de krappe Zeeuwse markt de organisatie toch jaarlijks 80 nieuwe medewerkers moet aannemen. Om dit te tackelen zetten ze drie beleidslijnen uit. Ze verdriedubbelde de bbl-medewerkers – zij-instromers die een

‘beroepsbegeleidende leerweg’ in het bedrijf kunnen volgen – naar 43. Ze namen, samen met andere zorginstellingen uit de regio, een recruitmentbureau in de arm en ze gingen zoeken buiten de landsgrenzen.

Belgen ‘Van oudsher hebben we al veel Belgen bij ons werken’, vertelt bestuurder Guus Bannenberg. ‘As we speak kijk ik naar Belgisch grondgebied – zo dicht staat ons hoofdkantoor tegen de grens.’ Het personeelsbestand van Tragel bestaat nu al voor zo’n 20 procent uit Belgen. Maar ze moesten verder kijken en gingen opzoek naar medewerkers uit andere Europese landen.

Polen ‘Aanvankelijk dachten we aan medewerkers uit Polen en de Baltische staten, maar we zijn nadrukkelijk op zoek naar mensen die hier lang blijven. We noemen het “nieuwe Hulstenaren” (Hulst is een stad in Zeeuws Vlaanderen, red.). De economische ontwikkelingen in Polen en de Baltische staten is dusdanig goed, dat ze naar verwachting relatief snel weer terug zouden gaan, omdat ze daar weer veel mogelijkheden krijgen.’

Tachtig jarige oorlog Zodoende kwamen ze uit in Spanje, in de regio van Valencia. ‘In Spanje troffen we een uitermate geschikte cultuur aan. Door de tachtigjarige oorlog in de zestiende eeuw zijn er veel Spaanse culturele elementen in de Nederlandse cultuur te vinden. Bovendien zijn de Spanjaarden loyaal en professioneel. Hun opleidingen zijn goed en er is een grote, blijvende jeugdwerkeloosheid, die het voor hen aantrekkelijk maakt om bij ons te komen werken.’

Jeugdwerkeloosheid Zodoende werd er een samenwerking opgezet tussen de gemeenten in Valencia en Zeeuws Vlaanderen. Allemaal in goed overleg met ook de burgermeesters uit die gemeenten. ‘De burgermeesters zijn daar gekozen. Ze hebben een politiek opdracht van het electoraat meegekregen en dat is onder andere om de jeugdwerkeloosheid op te lossen. Dus we hebben hun steun. We willen natuurlijk voorkomen dat ze daar het gevoel krijgen dat we het goede personeel “wegkapen”.’

Taalproblemen In september is de eerste groep van acht Spanjaarden in Hulst aan het werk gegaan. Ter voorbereiding hebben ze in Spanje drie maanden Nederlandse les gehad. Dat blijkt niet genoeg te zijn, zegt Bannenberg. ‘Deze groep werkt op mbo-3 functies op de afdeling voor mensen met een ernstig verstandelijke beperking. Die functie is meer zorg-georiënteerd, dus in het werk zit de taal niet zo in de weg, maar om hen een duurzame plek in Hulst te geven, moet de taal wel beter. Anders wordt het op de lange termijn een breekpunt.’

Taalbad Momenteel wordt de tweede groep Spanjaarden voorbereid op de overtocht. Zij gaan werken op de locaties voor mensen met moeilijk verstaanbaar gedrag. ‘Daarbij is taal heel belangrijk’, zegt Bannenberg. Daarom krijgt deze groep bovenop hun drie maanden aan Nederlandse les in Spanje ook nog ‘taalbad’-een maand in Nederland.

Huisvesting en buddies Voor de nieuwe Hulstenaren wordt veel geregeld. Naast de taallessen is er ook een huisvestingsplan. De eerste groep woont nu in studio’s, maar ze gaan binnenkort op bezoek bij de woningcoöperatie om over hun opties te praten om te huren of kopen als ze elders willen wonen. Als ze willen kunnen ze ook hun partner over laten komen. En zowel in het bedrijf als in de gemeente zijn ze gekoppeld aan buddies die hen wegwijs kunnen maken.

Eettijden ‘Cultureel merken we nu geen problemen’, zegt Bannenberg. ‘Ze vinden het leuk om hier te werken en ze zijn door hun collega’s en andere Hulstenaren enthousiast ontvangen. Het enige probleem dat we hadden, waren de eettijden. Zij zijn gewend om tussen de middag warm te eten, wat bij ons kan, maar meestal lunchen ze pas om 14.00. De eerste dagen was het om twaalf uur, onze lunchtijd, dus erg vroeg voor een groot bord pasta.’

Sterre ten Houte de Lange Freelance (web)redacteur Zorg+Welzijn

41) Naast weerstand tegen in dienst nemen van arbeidsbeperkten ook veel onbekendheid

Platform 31 17 oktober 2019

‘Inclusieve arbeidsmarkt geen hoge prioriteit voor werkgevers, ondanks economische groei.’ Wat gaat er mis?

Sandra werkt als juridisch secretaresse bij een advocatenkantoor, Jesse als DTP’er bij een ontwerpstudio en drukkerij, Samir volgt een traineeship bij de provincie en Martin werkt als ondersteuner bij de Brandweer. Hun overeenkomst? Ze zijn alle vier gemotiveerd, hebben veel lol in hun werk, maar ook het stempel ‘met een afstand tot de arbeidsmarkt’.

Nobody said it was easy... In een vandaag gepubliceerd onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat de inclusieve arbeidsmarkt geen hoge prioriteit heeft voor werkgevers, ondanks de economische groei. 69,2% vindt het (enigszins) een verantwoordelijkheid om de groep in dienst te nemen, maar slechts 11,1% van de bedrijven wil (meer) mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen. Aan de andere kant ervaren bedrijven als grote knelpunten dat ze onvoldoende nieuw personeel aan kunnen trekken en dat de werkdruk te hoog is. Wat gaat er mis?

Onbekend maakt onbemind Uit het onderzoek van het SCP blijkt naast de weerstand tegen het in dienst nemen van de doelgroep arbeidsbeperkten ook veel onbekendheid. 49% van de werkgevers is onbekend met de regelingen die de positie van mensen met een arbeidsbeperking kunnen versterken. No-risk polissen, detacheringsmogelijkheden vanuit een sociale werkplaats of loonkostensubsidie worden nog onvoldoende gebruikt. Daarnaast kunnen het hebben van geen geschikte functies en te hoge werkdruk worden ondervangen door functiecreatie en/of jobcarving.

Het gaat hier wel over mensen... Maar belangrijker nog naast deze regelingen en instrumenten zijn de menselijke verhalen. Zie de kwaliteiten in plaats van de beperkingen. Sandra, Jesse, Samir en Martin werken allen tot grote tevredenheid van hun werkgevers, ondanks hun ‘stempel’. Aan ons de taak deze verhalen te vertellen, te herhalen en een ander te helpen. Kijk verder dan het cv, deel het werk misschien net even iets anders in en geloof in de kracht en inzet van de ander, dan komen we er wel.

42) Het tekort aan woningen en de concurrentie op de koopmarkt jaagt de prijzen op

Platform 31 17 oktober 2019

Sociale koopwoningen in het bestemmingsplan

Helpt deze de koopstarters?

Het tekort aan woningen en de concurrentie op de koopmarkt jaagt de prijzen op. Huishoudens met een (laag) middeninkomen lukt het in veel regio’s in het land niet of moeilijk om een woning te kopen. Het aantal koopstarters neemt sinds de crisis nauwelijks toe, en hun aandeel in de woningverkoop neemt af. Gemeenten staat één specifiek instrument ter beschikking om nieuwbouw voor deze groep te reserveren, namelijk het opnemen van de bestemming ‘Sociale koopwoning’ in het bestemmingsplan. Platform31 onderzocht de ervaringen met dit instrument.[^] De resultaten laten zien dat een kwart van de gemeenten het instrument niet kent. Mogelijk kan meer voorlichting van nut zijn. De krappe woningmarkt anno nu geeft de bestemming ‘Sociale koopwoning’ een duidelijke legitimatie, maar het bestaan ervan is tijdens de crisisjaren weggeëbd.

Bestemmingsplanregel bekend Desondanks kent driekwart van de gemeenten het bestemmingsplaninstrument wel, waarvan slechts acht van de 81 gemeenten het instrument toepassen in bestemmingsplannen, en zes hebben plannen daartoe. Overwegingen zijn vooral van ideële aard (‘rechtvaardige verdeling van de voorraad; kwetsbare groep helpen’), maar bedenkingen overheersen. Die laatste zijn veelal van praktische aard (‘is/was bij ons niet nodig; ‘liever via afspraken met marktpartijen’; ‘te star’; ‘te sturend’; ‘kan bij ons niet’, etc.).

Vrijheid concrete invulling Er bestaat de nodige vrijheid om de bestemming 'Sociale koopwoning' te concretiseren, en dat gebeurt ook. Type woningen, aantallen, prijzen, en eisen verschillen. Het wettelijk maximum van 200.000 euro dateert van ruim tien jaar terug en blijkt in sommige regio's te laag; regionale differentiatie zou wenselijk zijn. Ook bestaat er angst voor complexiteit, en worstelen gemeenten met de vraag hoe ze controle en handhaving kunnen vormgeven. Het laten zien van goede voorbeelden en modellen kan hierop een antwoord zijn.

Stappenplan Gemeenten die koopstarters willen ondersteunen, moeten zich van tevoren een aantal vragen stellen. Hiertoe helpt een stappenplan. Het gaat over afwegingen tussen handhaving (met controle) versus een meer marktconform aanbod creëren (met kleinere, smallere of gestapelde woningen), een voorkeur voor bereikbare koop- of juist liever voor middenhuurwoningen, en de afweging om als gemeente meer faciliterend of meer sturend ruimtelijk beleid te willen voeren.

Aanbevelingen aan het Rijk

- * Handhaaf de bestemming 'Sociale koopwoning' omdat de krappe woningmarkt erom vraagt
- * Maak deze beter bekend, lever voorbeelden aan en wissel ervaringen
- * Differentieer prijsgrenzen per regio
- * Beschouw de mogelijkheid om de bestemming 'Sociale koopwoning' toe te passen als onderdeel van een veel breder palet om huishoudens met een laag middeninkomen, waaronder koopstarters, te ondersteunen. Kijk welke maatregelen onder welke condities succes opleveren. Handhaving en controle vallen hieronder.

Een actievere voorlichting, uitwisseling van kennis en ervaring, actualisering van het instrument zelf en inzicht in een breder palet aan ondersteuningsmaatregelen kunnen gemeenten helpen.

Huishoudens met een laag middeninkomen, waaronder de koopstarters, kunnen hiervan profiteren.

Reactie Rijk Minister Ollongren zond op 10 oktober een brief naar de Tweede Kamer waarin ze reageert op de betaalbaarheid van koopwoningen voor starters of middeninkomens. Naar aanleiding van ons rapport over sociale koopwoningen stelt ze concreet een verhoging voor van de bestaande grens van €200.000 naar de NHG-kostengrens (€310.000 in 2020). Verder beziet ze andere mogelijkheden zoals verbetering van de handhaafbaarheid van sociale koopwoningen bij doorverkoop, kansen die de huidige wetgeving biedt om koopwoningen betaalbaar te houden, een zelfbewoningsplicht en mogelijkheden op fiscaal gebied. De link naar de kamerbrief staat hieronder.
^ Ambtenaren (van de beleidsafdelingen Ruimte en Wonen) in 104 gemeenten zijn hiertoe benaderd, van wie 81 antwoordden; een respons van 78%. De respondenten zijn verspreid over grote en kleinere gemeenten, en verspreid over het land. Ontspannen woningmarktgebieden zijn niet benaderd.

*** Meer weten?**

- Onderzoek Sociale koopwoningen in het bestemmingsplan (Fried: zie: <https://www.platform31.nl/publicaties/sociale-koopwoningen-in-het-bestemmingsplan>)
- Kamerbrief over onderzoek prijseffect op woningen door aankopen door particuliere beleggers (Fried: zie: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2019/10/10/kamerbrief-over-onderzoek-prijseffect-op-woningen-door-aankopen-door-particuliere-beleggers>)
- Bouwen sociale koopwoning aantrekkelijker (ministerie van BZK, 10 oktober 2019) (Fried: zie: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/nieuws/2019/10/10/bouwen-sociale-koopwoning-aantrekkelijker>)

43) Het idee van Senior Smart Living: een woonconcept voor actieve senioren

Platform 31 17 oktober 2019

Een complete woonbuurt voor de actieve 50-plusser

Interview met Tineke Groenewegen, Blauwhoed

Het idee van Senior Smart Living, een woonconcept voor actieve senioren, begon in 2014 met een krantenknipsel over beschikbare bouwgrond voor eengezinswoningen in Schiedam. Tineke

Groenewegen van projectontwikkelaar Blauwhoed kreeg het krantenknipsel van haar schoonvader. Zij zag direct mogelijkheden voor een woonplek voor senioren. Vijftigplussers zijn volgens Groenewegen één van de grootste én belangrijkste groepen in onze maatschappij. “Het zijn de mantelzorgers van hun ouders en de oppas voor de kleinkinderen.” De ontwikkelaars gingen in gesprek met mensen uit de doelgroep en vroegen hoe hun ideale leefomgeving eruit zou moeten zien. Zo startte de ontwikkeling van een complete woonbuurt voor senioren in Schiedam: ParkEntree.

“Meedenken en meepraten over je toekomstige woning, dat wil toch iedereen?”, stelt Groenewegen. Met de ontwikkeling van ParkEntree wijkt Blauwhoed af van hoe het in bouwprojecten meestal gaat; dat de ideeën van de projectontwikkelaars leidend zijn. “Samen met onze partners, architectenbureau INBO architecten, conceptontwikkelaar Beyond Now, de gemeente Schiedam en stichting Vitaal&Zo, dachten we na over op welke manier bewoners hierbij betrokken konden worden.” Ze kwamen tot de conclusie dat senioren wél willen meepraten en denken, maar dat zij géén bemoeienis willen met zaken als financiering en de technische kanten van de ontwikkeling. “Over de wet- en regelgeving en financiën maken wij ons wel druk”, zegt Groenewegen. Blauwhoed ging samen met samenwerkingspartner Alex Sievers van Beyond Now met bewoners in gesprek: ‘Hoe zouden jullie je woonomgeving willen inrichten?’ Toekomstige bewoners dachten in co-creatiesessies mee over de woningen, zoals het al dan niet hebben van een balkon, de indeling van appartementen, een gemeenschappelijke ruimte en de inrichting van de binnentuin.

Samen in de lounge Zo werd onder meer besloten dat er een lounge moest komen. “De gemeenschappelijke lounge is er voor iedere bewoner. Je kunt er bijvoorbeeld koken met vrienden, een kop koffie drinken met de burens of een computercursus geven of volgen.” Met behulp van geld van lokale investeerders is de lounge gefinancierd. De hospitality manager van stichting Vitaal&Zo gaat de lounge beheren en ondersteunt bewoners bij de organisatie van gemeenschappelijke activiteiten in deze ruimte en daarbuiten. “Bijvoorbeeld een excursie of met elkaar uit eten”, noemt Groenewegen. Hoe dit precies uitpakt zal nog blijken, de lounge wordt bijna opgeleverd. Groenewegen heeft goede hoop op een fijn groepsproces: “Al tijdens de bouw is geïnvesteerd in de groepsvorming door voor de toekomstige bewoners activiteiten te organiseren.” Ook worden bewoners allemaal lid van de ‘ParkEntree-vereniging’. Van de servicekosten die zij betalen wordt onder meer die hospitality manager en de huur van de lounge gefinancierd. “Doordat deze kosten over bijna honderd huishoudens worden verspreid, betalen ze per huishouden een relatief laag bedrag”, zegt Groenewegen.

Steun van de gemeente Dat op deze locatie seniorenwoningen zouden komen, was niet vanzelfsprekend. Groenewegen: “Met het bouwen van eengezinswoningen had de gemeente waarschijnlijk meer geld voor hun grond gekregen.” De ervaring van Groenewegen is dat als gemeenten naar de korte termijn kijken deze woningen voor senioren voor de gemeente financieel minder aantrekkelijk zijn. Op de lange termijn levert een voorziening als ParkEntree volgens Groenewegen juist besparingen op. Waar zit hem dat in? “In de uitgaven voor maatschappelijke ondersteuning en zorg, vanwege het sociale aspect én omdat het eenzaamheid vermindert.” Ook de gemeente Schiedam was overtuigd geraakt van de voordelen en maakte zich hard voor de komst van ParkEntree. Vooral de steun van de wethouder wonen én de wethouder zorg was essentieel bij het krijgen van de beschikbare gemeentelijke bouwgrond. Zij zagen zoveel potentie in het ParkEntree-plan, dat ze besloten geen tender te openen, maar de grond voor een marktconforme grondwaarde te verkopen aan projectontwikkelaar Blauwhoed. Die waarde is met een taxatie bepaald, zodat die voldoet aan de eisen van de markt. Met de beschikbare grond kon de ontwikkeling van ParkEntree beginnen. Nu, vijf jaar later, staan de 79 koophuizen en 10 middeldure huurappartementen er. “Een uitzonderlijke korte ontwikkelperiode”, vertelt Groenewegen tevreden.

Positieve verhuisredenen Welke rol speelt zorg bij het wonen in ParkEntree? “Ik ben er groot voorstander van om wonen voor senioren los te koppelen van zorg”, vertelt Groenewegen. “Veruit de meeste senioren hebben geen ondersteuning nodig.” Volgens haar schrikt het vitale en jongere senioren af als woningen teveel zijn ingericht op zorg. De gezonde senior voelt zich dan niet

aangesproken. Wel wil ParkEntree de vitaliteit van de bewoners bevorderen. “We doen er veel aan om onze bewoners hierin te faciliteren. We gaan bijvoorbeeld een samenwerking aan met een lokale sportschool en met de sauna.” Het concept ParkEntree zet in op ‘positieve verhuisredenen’ voor senioren. Groenewegen: “Verhuizen moet geen gedwongen zaak zijn, laat het een stap naar een nieuwe uitdaging zijn, dán maak je verhuis- en woonplezier.” En wat als bewoners wel een zorg- of begeleidingsvraag hebben? “Je voorkomt niet dat de 70-plusser soms een extra handje nodig heeft”, aldus Groenewegen. “We leggen contact met de lokale zorginstanties zodra het nodig is en er is ruimte voor een spreekkamer bij de lounge. Dat maakt dat straks, als dat nodig is, gemakkelijk een beroep gedaan kan worden op zorgverleners.”

Zo goed als klaar “De eerste bewoners zijn ingetrokken en maken het goed. Al de overige woningen zijn verkocht. Die bewoners maken spoedig hun intrek.” Nu de bouw zo goed als klaar is, neemt Vitaal&Zo het beheer over. “Ons werk als projectontwikkelaar zit er dus bijna op”, sluit Groenewegen af. Van krantenknipsel tot complete woonbuurt in vijf jaar tijd: Groenewegen kijkt er met trots op terug.

Stimuleringsregeling Wonen en Zorg (SWZ) Bent u initiatiefnemer van – of heeft u plannen voor een woonzorgarrangement? Wellicht kunt u dan gebruik maken van de nieuwe Stimuleringsregeling Wonen en Zorg (SWZ). (Fried: zie: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/stimuleringsregeling-wonen-en-zorg-swz>)

44) Bedrijven moeten verantwoording afleggen over werving en selectie, en of dit eerlijk verloopt
Movisie 17 oktober 2019

Nieuwe wetgeving wil arbeidsmarktdiscriminatie aanpakken

Het kabinet heeft aangekondigd dat bedrijven verantwoording moeten gaan afleggen over hun proces van werving en selectie, en of dit eerlijk verloopt. Deze wetgeving sluit aan bij de aanbeveling die Movisie eind 2018 deed in een onderzoeksrapport. ‘We hebben allerlei aanpakken onder de loep genomen die discriminatie in werving en selectie zouden kunnen verminderen, en verantwoording afleggen kwam daar positief uit. Buitenlandse onderzoeken laten effect zien. Dit zou dus ook voor Nederland een verschil kunnen maken’, zegt Hanneke Felten, een van de onderzoekers. ‘Maar dat alleen is niet voldoende: een lokale aanpak van arbeidsdiscriminatie is ook belangrijk’.

Volgens het nieuwe plan van het kabinet moeten werkgevers aangeven hoe de werving en selectie verloopt en hoe daarbij discriminatie wordt voorkomen. Voldoen ze niet, dan grijpt de Inspectie van Sociale Zaken in. De kans om te moeten verantwoorden over hoe keuzes zijn gemaakt in werving en selectie zorgt er vaak voor dat mensen meer hun best doen om niet te discrimineren. Dat blijkt uit het onderzoek van Movisie van eind 2018, gedaan op basis van wetenschappelijke onderzoeken uit het buitenland. Een mogelijke verklaring is dat de meeste mensen willen handelen ‘zoals het hoort’ en daardoor meer weloverwogen keuzes maken. Vooroordelen en stereotypen krijgen hierdoor minder kans. Felten: ‘Als je eerste neiging is om gewoon Jantje te vragen voor de functie omdat je die al lang kent, denk je nog eens goed na als je weet dat je keuzes mogelijk moet gaan verantwoorden. De kans is dan groter dat je een eerlijke procedure gaat inrichten’.

45) Alphen a/d Rijn, Kaag en Braassem en Nieuwkoop: Hoe zorg je dat mensen die in een sociaal kwetsbare positie verkeren, opgenomen zijn in de buurt?

Movisie 17 oktober 2019

Hoe ontwikkel je en bestendig je een buurt voor iedereen?

Zuid-Hollandse gemeenten onder de loep

Hoe zorg je als gemeente dat mensen die in een sociaal kwetsbare positie verkeren, opgenomen zijn in de buurt? **Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem en Nieuwkoop onderzochten met ondersteuning van Movisie hoe je een ontvangende buurt ontwikkelt en wat ervoor nodig is.**

Rob de Boer werkt als procesmanager zorg bij gemeente Nieuwkoop. Die gemeente trekt samen met Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem op rond het thema Ontvangende buurt. Een van de centrale vraagstukken daarbij: hoe zorg je als gemeente dat je een inclusieve samenleving bevordert waarin ook mensen in een kwetsbare positie zich thuis voelen? En zich opgenomen voelen in de buurt. De drie gemeenten – de subregio Rijnstreek om precies te zijn – kreeg daarbij ondersteuning van Movisie dat een rapport erover uitbracht.

Download rapport (Fried:zie: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2019-10/Rapport%20Ontvangende%20buurt%2C%20ontvangende%20gemeente%20Alphen%20ad%20Rijn%2C%20Kaag%20en%20Braassem%2C%20Nieuwkoop.pdf>)

Het werk van Movisie bestond uit deskresearch, groepsgesprekken met inwoners en interviews met professionals vanuit wonen, welzijn en zorg. De Movisie-experts spraken ook met cliënten die vanuit maatschappelijke opvang, beschermd wonen of uithuisplaatsing overgaan naar zelfstandig wonen met begeleiding. Movisie bracht in kaart hoe je samen werkt aan een ontvangende buurt. Daarbij werden verschillende facetten onder de loep genomen – van het in de buurt komen wonen tot houdingsaspecten van betrokkenen, de inzet van voorzieningen en hulpbronnen en de veiligheid. Ook de te maken afspraken van betrokken actoren als gemeente, zorg, welzijnswerk en buurtinitiatieven passeerden de revue. De rapportage leidde tot tal van aanbevelingen, bijvoorbeeld over hoe je stigmatisering van nieuwkomers in een buurt kunt voorkomen en hoe je de samenwerking verstevigt.

Wat gaat er nu met de bevindingen van Movisie gebeuren? Rob de Boer: ‘We hebben als projectgroep gekeken naar de aanbevelingen die Movisie doet in het rapport, dat zijn er een flink aantal. In een implementatienotitie hebben we aangegeven wat we met de verschillende aanbevelingen gaan doen. Movisie adviseert bijvoorbeeld om meer te investeren in samenlevingsopbouw. We kiezen ervoor om deze aanbeveling te laten landen in de aanbesteding die wij voor 2021 en verder aan het voorbereiden zijn. Samenlevingsopbouw, zeg maar de inzet op ‘het collectief’, nemen we op in de opdrachtschrijving die we straks in de markt gaan zetten. Dat geldt voor wel meer aanbevelingen. Er zijn er ook veel bij die heel ondersteunend zijn aan de dingen die we al doen. Het belang van ontmoeting en lotgenotencontact bijvoorbeeld. Er zijn verschillende projecten en pilots in de Rijnstreek waar ontmoeting of lotgenotencontact centraal staat. Door de aanbevelingen van Movisie zijn we erin gesterkt dat we hiermee op de goede weg zijn.’

Wat levert het rapport voor jou aan eye openers? ‘De winst zit er vooral in dat we zijn geconfronteerd met de kwetsbaarheid van de draagkracht van wijken en buurten. We willen met zijn allen natuurlijk naar een inclusieve samenleving: iedereen moet zo normaal mogelijk kunnen meedoen. Maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan met ontwikkelingen die gaande zijn en waar je als gemeente weinig invloed op hebt: neem bijvoorbeeld de ambulantisering van de ggz. Hoewel het rapport aanknopingspunten voor beleid geeft, blijft nog wel een kwestie hoe je dat streven tot inclusie daadwerkelijk in de praktijk brengt. Hoe zorg je er nu precies voor dat je inzicht krijgt in het draagvlak om inclusief te zijn, om bewoners op te nemen die in een kwetsbare positie verkeren.’ Anderzijds: niet dat je dit allemaal vooraf tot op de vierkante centimeter moet uitdokteren, vindt de Boer. ‘We zitten als ambtenaren en sociale professionals dicht op de praktijk – we weten eigenlijk wel hoe het zit in de wijken en de buurten.

‘We willen met zijn allen naar een inclusieve samenleving, maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan’

We voeren regelmatig heel open gesprekken – bijvoorbeeld via de dorpsraad - met inwoners over “hoe zou je het vinden als hier iemand komt wonen met wie wat is?” Je leert meer van het voeren van zulke gesprekken dan vanachter je bureau allerlei parameters te ontwikkelen.’

Een andere eye opener dat het rapport opleverde, was over het begrip stigmatisering: het negatieve label waar (nieuwe) bewoners die in een kwetsbare sociale positie verkeren – bijvoorbeeld vanwege psychische klachten – mee te maken krijgen als ze een nieuwe start willen maken in een buurt. ‘Je hebt heel snel een label als er wat met je is. En daar worden conclusies aan verbonden zonder dat het terecht is.’ Een paradox, ook wel, voegt hij toe. Dat label maakt dat je eerder zorg en

ondersteuning krijgt. Maar het gevolg is dat mensen door dat label op hun hoede zijn: “er is wat met die man of vrouw”. Een manier om uit die klem te geraken, is om ontmoetingen te faciliteren, vindt De Boer. ‘Daar is veel winst te behalen. Onbekend maakt onbemind. We gaan in de subregio dan ook aan de slag met een publiciteitscampagne waar het tegengaan van stigma het doel is. In die campagne willen we ook veel gebruik gaan maken van het faciliteren van ontmoetingen’.

Movisie-expert Hilde van Xanten was betrokken bij het onderzoek en rapport. Aan haar de vraag:

Wat hebben anderen gemeenten aan de bevindingen uit Alphen aan den Rijn en omstreken?

Het rapport maakt volgens haar inzichtelijk welke aspecten een positieve invloed hebben op zo’n buurt voor iedereen en welke hobbels er te nemen zijn.

Van Xanten: ‘We hebben verschillende mensen geïnterviewd. Dat geeft een goed beeld – ook voor andere gemeenten - hoe alle betrokkenen er over denken en wat hun ervaringen zijn met de ontvangende buurt. Of, zoals we bij Movisie zeggen: een buurt voor iedereen. De term “ontvangende buurt” gaat namelijk uit van zittende bewoners die kennelijk anderen óntvangen. Een buurt voor iedereen bestrijkt de kern van wat je wilt bereiken: dat mensen mee kunnen doen, van betekenis kunnen zijn en duurzaam in beeld zijn, dat ze gezien worden.’

Van Xanten: Het rapport laat zien wat de ingrediënten zijn om dat mogelijk te maken. Een voorbeeld van het bevorderen van dat meedoen is hoe een sociaal makelaar mensen achter de voordeur benadert daarvoor.’

Van betekenis zijn, hoe gaat dat en hoe versterk je dat? Van Xanten: ‘Een cliënt gaf bijvoorbeeld aan dat hij op een locatie van Tom in de Buurt samen met een groep kookte voor buurtgenoten. Dat gaf hem een goed dagritme en daardoor ervoer hij van betekenis te zijn voor zijn buurt. Het mes snijdt daarmee aan twee kanten. Letterlijk!’

Wat is een voorbeeld van gekend worden? Van Xanten: ‘We tekenden het verhaal op van iemand die door Gewoon Thuis wordt begeleid en dat er een moederlijke buurvrouw is die zich over hem ontfermt, zonder dat dit betuttelend wordt. Het gekend zijn, contact hebben is daarbij de kern.’

46) Gemeenten in actie komen om vervuiling met PFAS op hun grond in kaart te brengen

Binnenlands Bestuur 17 oktober 2019

Gemeenten bibberen voor PFAS

Michiel Maas 17 okt 2019 Gemeenten moeten direct actie ondernemen om de vervuiling met PFAS op hun grond in kaart te brengen, zodat afgegraven grond weer naar gronddepots vervoerd kan worden. Dat zegt belangenvereniging Transport- en Logistiek Nederland (TLN). Volgens TLN weten overheden zich geen raad met de PFAS-regels.

Regels Grondverzet in gemeenten en waterschappen loopt steeds vaker vast door de nieuwe regelgeving voor grondvervuiling door poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS), stoffen die ook in anti-aanbaklagen en in blusschuim voorkomen. Begin deze maand werden daarvoor strengere wettelijke normen van kracht. Voortaan moet van een lading grond eerst bekend zijn in welke mate de grond met PFAS vervuild is.

Streng Maar volgens TLN hanteren gemeenten veel te strenge vervuilingsregels. Ook de bouwbranche klaagde daar eerder over. Sommige PFAS-stoffen zijn schadelijk vanaf 3 microgram per kilo, maar anderen pas vanaf 7 microgram. ‘Toch geven veel gemeenten nu al geen toestemming voor projecten waarbij grond met 0,1 microgram PFAS gebruikt wordt. Dat gaat om bijna alle grond in Nederland,’ zegt TLN in een persbericht. De vervuiling met PFAS bleef in Nederland lang onder de radar, totdat een paar jaar geleden het middel Gen-X in een aantal gemeenten in het drinkwater terecht bleek te komen. Inmiddels blijkt de vervuiling met deze stoffen zich bijna overal in Nederland voor te doen.

Capaciteit De tijdelijke maatregelen die nu zijn genomen, eist dat grond wordt onderzocht op PFAS voordat het wordt aangeboden aan een gronddepot. In eerste instantie was er een tekort aan capaciteit van laboratoria om die onderzoeken uit te voeren, maar dat is niet het enige probleem, zien de vervoerders. Ook als de lading wel is gecheckt, mag een lading grond met PFAS-vervuiling niet worden gestort op een laag grond waarvan dat gehalte lager is. TLN-voorzitter Elisabeth Post: 'Stel dat je de fundering voor een gebouw graaft en die grond, met 0,5 microgram PFAS per kilo, ergens kwijt moet. Die kun je dan niet storten op een stuk grond met 0,4 microgram PFAS of minder per kilo.'

Achtergrondwaarde Dus het is belangrijk om de achtergrondwaarde te weten; hoe hoog de PFAS-vervuiling is van de grond onder de te storten lading. 'Maar dat weten gemeenten, provincies en waterschappen dus niet, enkele uitzonderingen daargelaten.' Zegt Post. 'Zij hebben hun zogeheten bodemkwaliteitskaarten niet op orde. En zonder achtergrondwaarden hebben bedrijven in grondtransport geen werk. Gemeenten en waterschappen moeten dus als de wiedeweerga hun bodemkwaliteitskaarten op orde maken.'

Post hoopt dat de extra voorlichting over PFAS aan decentrale overheden die staatssecretaris Van Veldhoven heeft toegezegd de gemeenten wakker schudt. Want nu wordt er helemaal niet meer toegestaan, zelfs al wordt er een minimale hoeveelheid PFAS aangetroffen. 'Het lijkt wel of gemeenten zijn bevroren door angst, vooral veroorzaakt door een gebrek aan kennis.'